

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

Petra Duchečková

Obor: Učitelství českého jazyka a společenských věd

**Závislost na Facebooku: Do jaké míry ovlivňuje
Facebook náš reálný život a jaká jsou jeho rizika.**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 21. 6. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji Mgr. Kamilovi Kopeckému, Ph.D za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Úvod.....	7
1. Závislostní chování	9
1. 1. Co je to závislostní chování?	9
1. 1. 1. Druhy závislostí	9
1.2. Můžeme být závislí na internetu a sociálních sítích (Facebooku)?	11
1. 2. 1. Mobiling.....	15
1. 3. Příčiny závislostí, prevence a řešení	15
2. Sociální síť	17
2. 1. Definice sociální sítě.....	17
2. 1. 1. Sociální síť v našem reálném světě.....	17
2. 1. 2. Virtuální sociální síť	18
2. 2. Příklady sociálních sítí.....	18
3. Facebook	22
3. 1. Vznik Facebooku a jeho současný stav	22
3. 2. Pravidla Facebooku	23
3. 3. Co všechno Facebook umí?	24
3. 3. 1. Zed'.....	24
3. 3. 2. Fotografie a videa.....	25
3. 3. 3. Aplikace	25
3. 3. 4. Hry	25
3. 4. 5. Novinky	27
3. 4. Vývoj uživatelů v čase a jejich věkové rozvrstvení v ČR i ve světě	28
3. 5. Pozitiva a negativa Facebooku	28

3. 5. 1. Pozitiva	28
3. 5. 2. Negativa	29
4. Rizika Facebooku a dalších sociálních sítí.....	30
4. 1. Realita versus virtuální svět.....	30
4. 1. 1. Reálná komunikace	30
4. 1. 2. Nová image/identita	31
4. 1. 3. Anonymita.....	31
4. 2. Virtuální vztahy	32
4. 2. 1. Disinhibiční efekt.....	32
4. 2. 2. Některé vybrané patologické jevy ve virtuálním světě	33
4. 2. 2. 1. Kyberstalking a kyberšikana	33
4. 2. 2. 2. Sexting a kybergrooming	35
4. 2. 3. Množství času stráveného ONLINE	35
5. Závislost na Facebooku	37
6. Výzkum.....	38
6. 1. Stanovení výzkumných otázek	38
6. 2. Metodologie.....	39
6. 3. Výzkumný vzorek.....	40
6. 4. Vyhodnocení.....	41
6. 5. Závěr výzkumného šetření.....	85
ZÁVĚR.....	87

Seznam použité literatury a elektronických zdrojů

Přílohy

Anotace

ÚVOD

Pro mě jako budoucího pedagoga nejsou důležité jen známky a docházka, ale také mě bude zajímat, co například ovlivnilo náhlé zhoršení prospěchu žáka a co způsobuje výrazné změny v jeho chování. Osobní život a způsob, jakým žák tráví volný čas, se mohou odrazit na jeho prospěchu, absenci a problémech v kolektivu.

Většina dětí netráví dnes svůj volný čas hraním si na schovávanou nebo pobíháním na hřišti. Dnes hrají hry přes internet a s kamarády si místo povídání někde venku chatují na Facebooku. Některé děti na něm mohou dokonce vykazovat závislostní chování vzhledem k množství času strávenému na něm a neschopností se odpoutat od virtuální reality a žít v reálném světě.

Cílem mojí diplomové práce je sociální síť Facebook, jeho historie, možnosti, které svým uživatelům poskytuje, a hlavně závislost na něm a jeho rizika. Z údajů uveřejněných na webu zoomsphere.com je jasné, že nejoblíbenější a nejvyhledávanější stránkou celého internetu je právě Facebook. V současné době je na něm přihlášeno přes 812 miliónů uživatelů z celého světa. U nás má založený profil na Facebooku 3 552 080 lidí.

Podle předběžných výzkumů, které jsem měla možnost provést v několika třídách místního gymnázia během své praxe, odhaduji, že většina žáků má založený profil na Facebooku a tráví na něm výraznou část svého volného času. Když jsem o této problematice mluvila s několika učiteli, řekli mi, že na rodičovském sdružení několikrát s rodiči řešili, že jejich dítě tráví odpoledne na Facebooku nebo hraje počítačové hry místo psaní úkolů, učení na písemné práce či zkoušení. Množství času, kdy jsou děti „online“, a hlavně, jak ho využívají, ovlivňuje často velmi výrazně chování i v jejich reálném životě. Může se odrážet ve vztazích s okolím, v chování a mnohdy ve výsledcích ve škole.

Dalším problémem těchto sociálních sítí jsou rizika, se kterými se mohou děti na internetu setkat. Je to například kyberšikana, kybergrooming a kyberstalking. Pokud se s takovými jevy žáci setkají, je dobré, když mají o těchto nebezpečích nějaké informace a vědí, jak si s nimi poradit nebo na koho se obrátit. Pokud nejsou informováni, jsou mnohem zranitelnější. I touto problematikou se ve své diplomové práci budu zabývat.

Praktická část mojí práce je zaměřená na dotazníkové šetření. Dotazník byl vyplněn žáky Gymnázia K. V. Raise v Hlinsku. Cílová skupina pro můj výzkum byla ve věku od jedenácti do sedmnácti let. Jeho vyhodnocení by mělo prokázat, u jakého

množství zdejších dětí se projevuje závislostní chování, jaký počet žáků zná rizika související s užíváním této sítě a kolik z nich má Facebook, ačkoli jsou mladší třinácti let a neměli by na něj mít přístup.

1. Závislostní chování

V této úvodní kapitole se budu věnovat pojmu závislostní chování, jaké jsou jeho druhy a jak se závislost může projevovat.

1. 1. Co je to závislostní chování?

Existuje několik definic, které popisují závislost a závislostní chování. Jedna z nich je podle expertů ze Světové zdravotnické organizace. Zní takto: Syndrom závislosti je skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních jevů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více.¹

1. 1. 1. Druhy závislostí

Jsou různé věci a činnosti, na kterých můžeme být závislí. Když se řekne být závislý, mnozí si jistě představíme narkomana. Ale závislost se netýká pouze užívání drog. Můžeme být závislí na nějakém člověku, na práci, na nakupování, na sexu, na alkoholu a cigaretách, na lécích a drogách, ale i na internetu, počítačových hrách a virtuální komunikaci. Všechny tyto věci mají společné to, že ovlivňují naše chování, potřebujeme je, a pokud je nemáme, dostávají se abstinenci příznaky. Míra abstinenci příznaků závisí na tom, jak velká je naše závislost na dané věci.²

DRUHY ZÁVISLOSTÍ:

Alkoholismus, drogy a cigarety

Alkohol a tabák jsou jedny z nejrozšířenějších drog. Téměř každý si občas dá skleničku, neznamená to však, že je na alkoholu závislý. Pití začíná být problémem pro lidi, kteří jím řeší své problémy, unikají pomocí něj z reality a snaží se zapomenout. Alkoholismus je chronické onemocnění. Alkoholik musí podstoupit léčení. Když je úspěšné, člověk už se nikdy nesmí dotknout ani sklenky alkoholu. Stává se z něj úplný abstinent, jinak by hrozila recidiva.³

To samé platí i pro narkomany. Pokud je člověk závislý na některé z omamných látek, podstupuje detoxikační kúru. Po odvykací léčbě už nikdy nesmí sáhnout po droze, jinak by

¹ Nešpor K. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2011, 176 s. ISBN 978- 80- 7367- 908- 8

² tamtéž

³ tamtéž

nemělo léčení smysl. Drogy jsou opět způsob, kterým lidé mohou řešit své problémy. Mladí lidé často uvádí, že je k „fetování“ vedly zvědavost a přemlouvání okolí.⁴

A kouření? I nikotin obsažený v cigaretách vyvolává závislost. Cigarety jako všechny návykové látky způsobují zdravotní problémy. Určitě jste si všimli někoho, kdo se snažil přestat kouřit a bylo to patrné i na jeho chování. Abstinenční příznaky všeobecně se projevují nejen na našem těle, ale podepisují se i na naší psychice.

Gamblerství a sázkařství

Gamblerství neboli patologické hráčství je definované jako časté hraní pro vzrušení a pokoušení se vyhrát peníze. Podle MUDr. Nešpora je to porucha, která spočívá v častých opakovaných epizodách hazardní hry. Hazardní hra začíná ovládat život postiženého na úkor materiálních, rodinných a pracovních hodnot. Jedinec popisuje silné nutkání hrát, které lze jen těžko ovládnout, a silou vůle nedokáže hře odolat. Existuje mnoho případů, kdy hraní hazardních her a sázení dovedlo člověka k osobnímu krachu. Opět je to jedna ze závislostí, ze které nám ve vážnějších případech musí pomoci odborník. V naší republice je odhadem více než sto tisíc patologických hráčů. Těch, kterým se stupňují kvůli hraní problémy, ale ještě nepropadli hazardu úplně a nacházejí se někde na počátku závislosti, je zřejmě kolem 300 000. Jsou to podnikatelé i zaměstnanci. Typické je, že většina gamblerů normálně pracuje (K. Nešpor). Nejvíce se u nás projevuje závislost na hracích automatech, na kterých hráči také utratí zdaleka nejvíce peněz.⁵

Workoholismus

Závislost na práci není klasifikována jako klasická nemoc. Přesto se i v tomto případě jedná o skutečný problém, který komplikuje náš život. Existují různé typy závislých na práci, jako jsou „urputný typ dřiče“, „záchvatový typ“, „hyperaktivní typ s poruchami pozornosti“, „pracovník labužník“ a „opečovávač“. Jsou to typy lidí od pracovníků, kteří pracují neustále, i když nemusí, přes typy, kteří trpí nadměrným pracováním a následně až apatií, až po ty, co se okázale obětují pro druhé a tím v nich vyvolávají pocit viny.⁶

Workholik neví, co to jsou volné víkendy a natož dovolené. Mobil má neustále u ruky. Takový životní styl se musí nutně podepsat na jeho tělesném i duševním zdraví. Často se vyskytují bolesti hlavy a únava, je u nich vyšší riziko srdečních onemocnění a dechových potíží. Imunitní systém je oslaben a projevuje se častým nachlazením, obtížemi týkajícími se

⁴ <http://www.drogy.cz/drogy/kap-nase-drogova-kultura.html>

⁵ Nešpor K. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2011, 176 s. ISBN 978- 80- 7367- 908- 8

⁶ <http://wwwm.htwk-leipzig.de/schweika/Drogenprojekt/Gruppe3/Ordner1/Kauf3.html> Poppelreuter, Stefan (2002). Workaholism. Psychologie Verlagsunion.

pohybového systému a bolestmi hlavy. Tito lidé mají vysoký krevní tlak, často více kouří, pijí a berou léky.⁷

Dalším problémem je často stravování. Workholik mu nevěnuje žádnou pozornost. Prioritou je co nejkratší čas konzumace, aby ho jídlo nezdržovalo od práce. Druhým extrémem je zahánění stresu jídlem, tedy přejídání. V obou případech jsou téměř jistě důsledkem zažívací problémy.

Jinými varovnými příznaky jsou změny v chování a psychice. Člověk častěji vybuchuje, je neklidný a příliš aktivní, trpí nespavostí, nesoustředěností, nedokáže se uvolnit a odpočívat. Není schopný projevit druhým náklonnost a ocenit je, chybí komunikace a často sklouzne k povrchním vztahům. U těžkých případů mohou nastat i infarkty a mozkové mrtvice. Ty mohou v lepším případě vystrašit dotyčného tak, že se začne chovat rozumně.⁸

Shopaholismus

Je chorobná závislost na nakupování. Nakupujeme nepotřebné a nedůležité věci jen proto, že nám to dělá dobře. Tuto závislost nenajdeme v klasifikacích nemocí Americké psychiatrické asociace. Chorobné nakupování je tou závislostí, ve které ženy výrazně převyšují muže. Nikoho asi nepřekvapí, že tendence chorobně nakupovat roste ve stresujících situacích. Při nakupování se cítíme dobře, máme radost. Tyto pocity vystřídají výčitky a hněv nad utracenými penězi a zbytečně nakoupenými věcmi. Největším problémem této závislosti je, že může dojít často k zadlužení a finančním problémům.⁹

Závislost na sexu

Závislost na sexu může být daná hypersexualitou, což je u žen nymfomanie a u mužů satyriáza, nebo může sex sloužit jako únik od jiných problémů a je jistým způsobem náhradní řešení citového strádání. Mluvit o tom, jak častý sex je už závislost, je komplikované. Je to individuální a pohled na to se liší i v různých kulturách. Při léčbě hypersexuality se využívají skupinová či individuální terapie a vhodné léky.¹⁰

1.2. Můžeme být závislí na internetu a sociálních sítích (Facebooku)?

⁷ <http://wwwm.htwk-leipzig.de/schweika/Drogenprojekt/Gruppe3/Ordner1/Kauf3.html> Poppelreuter, Stefan (2002). Workaholism. Psychologie Verlagsunion.

⁸ <http://wwwm.htwk-leipzig.de/schweika/Drogenprojekt/Gruppe3/Ordner1/Kauf3.html> Poppelreuter, Stefan (2002). Workaholism. Psychologie Verlagsunion.

⁹ Nešpor K. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2011, 176 s. ISBN 978- 80- 7367- 908- 8

¹⁰ tamtéž

Jak už jsem se zmínila, existuje mnoho závislostí na mnoha věcech. Ale příznaky toho, že je člověk na něčem závislý, jsou většinou podobné. Určitým způsobem se samozřejmě liší fyzické projevy u drogově závislého a u workoholika, ale některé psychické příznaky jako zhoršené sebeovládání, nutková potřeba, růst tolerance a pokračování v „užívání“ přes jasný důkaz o škodlivost zůstávají stejné.

V posledních letech se často hovoří o závislosti na internetu, počítačových hrách a také o závislosti na chatování pomocí sociálních sítí jakou je i Facebook. Určení toho, kdo je závislý na internetu a kdo je jen běžným uživatelem, se odvíjí od několika faktorů. Jeden z hlavních je čas strávený na internetu. Různé studie považují za nadužívání internetu rozmezí 5 – 25 hodin týdně a neshodují se ani v tom, jak vypadá normální používání internetu. Všeobecně lze vymezit závislost přítomností těchto symptomů, které popisuje Griffiths. Jsou to důležitost, změna nálady, zvyšování tolerance, abstinenci příznaky, konflikt a recidivy.¹¹

Důležitost

Příslušná činnost se stává nejdůležitějším v životě. Dominuje myšlení, pocitům a chování. Pokud se závislý své činnosti nevěnuje, přemýšlí alespoň o tom, kdy se oné činnosti bude věnovat příště.

Změna nálady

Pokud se aktivitě, na které jsme závislí, zrovna nevěnujeme, mění se nám nálada. Nejsme například schopni se pořádně soustředit, můžeme být podráždění atd.

Zvyšování tolerance

Tolerance dávky nebo činnosti se zvyšuje. To znamená, že musíme hrát počítačové hry nebo brát drogy čím dál tím víc, aby nás to těšilo a dostavil se příslušný efekt.

Abstinenci příznaky

Po přerušení činnosti, na níž jsme závislí, se dostávají nepříjemné psychické či fyzické pocity.

Konflikt

Dochází ke konfliktu mezi naší závislostí a okolním světem. Například se hádáme s rodinou, zanedbáváme koníčky nebo práci.

¹¹ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. V Praze: Triton, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1.

Recidivy

Recidivy jsou opětovné návraty do dřívějších stavů vyvolaných činnostmi, na které jsme závislí.

Existuje několik fyzických projevů netolismu, který se týká virtuálních drog, jako jsou sociální sítě, hraní počítačových her a surfování po internetu. Naše zdraví ohrožuje sedavý způsob života, který přispívá k obezitě, cukrovce, srdečním nemocem. Můžeme pociťovat bolesti šíje, ramen, bederní páteře, drobných kloubů a zápěstí. Velké množství času u počítačového monitoru namáhá naše oči, tím pádem jsme ohroženi očními chorobami a silné zatěžování může zhoršit zrak. Záření počítače může u jedinců s epilepsií vyvolávat častější záchvaty. U lidí hrající počítačové hry se projevuje větší tendence riskovat a menší pud sebezáchovy, tím pádem z toho může plynout vyšší riziko úrazů.¹²

Ohledně závislosti na internetu bylo provedeno už mnoho výzkumů. Jeden z nich byl proveden v roce 2010 na jihu Číny. Australský lékař Lawrence Lam spolu s C'Weng-pchangem, který pracuje na čínském ministerstvu školství, zkoumali 1000 teenagerů. V první části výzkumu vědci zkoumali, jak často testovaní mladí lidé používají internet. Drtivá většina naštěstí netrpěla žádnými příznaky závislosti. Ale výjimky se přece jen našly. Dvaasedesát lidí získalo nálepku „patologický uživatel“ a dvě zkoumané osoby byly dokonce označeny za extrémně závislé. Tito lidé už téměř nespali a svůj život si bez blikajícího monitoru a bez ruky na myši nedovedli představit. Po devíti měsících od prvního šetření se badatelé zaměřili na psychický stav testovaných osob. Ukázalo se, že »závisláci« na internetu trpí depresemi častěji než ti, kdo síť sítí využívají rozumně a přiměřeně. „Výsledek studie ukazuje, že i lidé, kteří nemají žádný základní zdravotní problém, ale jsou extrémně závislí na internetu, mohou snadno podléhat depresím,“ konstatovali autoři výzkumu. Internet je již součástí našeho každodenního života, je to obrovský zdroj informací i zábavy, ale zvláště mladí lidé by jej měli využívat obezřetně. Jiné výzkumy ukázaly, že závislí surfaři mají problémy s obezitou a zanedbávají běžnou denní komunikaci, což je ještě více vtahuje do virtuálního světa. Jsou popsány i abstinenční příznaky této závislosti v podobě poruch spánku, úzkosti i zvýšené agresivity. Odborná literatura dokonce popsala případy, kdy notorický surfař našel svou smrt přímo u svého počítače. Příčina úmrtí? Naprosté vyčerpání organismu.¹³

Podle výsledků dalších výzkumů na internetu bývají častěji závislí muži než ženy. Využívají ho k vyhledávání nových přátel, hraní her, bavení se nebo k virtuálnímu sexu. Všechny tyto činnosti slouží ke kontaktu s lidmi. Je možné, že závislé k tomu vedla jejich

¹² Nešpor K. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2011, 176 s. ISBN 978- 80- 7367- 908- 8.

¹³ <http://21stoleti.cz/blog/2010/11/19/nova-studie-zavislost-na-internetu-dlazdi-cestu-k-depresim/>

samota a neschopnost seznamovat se a navazovat vztahy v reálném životě. Často také virtuální prostředí k seznámení využívají lidé s handicapem nebo méně atraktivní, protože komunikace neprobíhá tváří v tvář, ale pomocí psaní. Nelze však všeobecně tvrdit, že závislost na internetu se týká pouze těchto skupin lidí. WHO stanovila IAD (Internet addiction disorder) jako oficiální psychickou poruchu. Jedná se o závislost na internetu nebo také nadužívání internetu. Ne každý je závislý na internetu stejně. Někteří jsou závislí na pornografii, blogování, hraní her, e-mailu, online nakupování a sociálních sítích.

Pojem IAD poprvé použil v roce 1995 newyorský psychiatr Ivan Goldberg. Podobným problémem se už zabývala rok předtím psycholožka Kimberley Youngová. Mezi příznaky internetové závislosti patří únava, zanedbávání základních potřeb, jídla a pití, spánku či hygieny. Lidé ztrácejí pojem o čase a v případě nedostupnosti internetu vykazují abstinční příznaky v podobě napětí, vzteku či depresivních stavů. Současně se soustřeďují na získávání stále lepší techniky a softwaru a v práci či při studiu podávají horší výkony. Běžné je lhaní, hádky, sociální izolace. Objevují se i psychosomatické choroby. Druhotným následkem závislosti na internetu mohou být dále bolesti zad, poruchy zraku a další komplikace způsobené nedostatkem pohybu.¹⁴

Ačkoliv se zdá, že internet není nebezpečný, je to prostředí, které nám nabízí anonymitu, obrovské možnosti a množství informací a činností. Tato závislost může mít i ty nejtragičtější konce. V roce 2005 zemřel na srdeční zástavu Lee Seung Seop z Jižní Koreje poté, co hrál nepřetržitě padesát hodin hru StarCraft. V roce 2007 zemřel v Číně učitel Xu Yan po patnácti dnech strávených hraním různých her. O dva roky dříve spáchal třináctiletý chlapec Zhang Xiaoyi sebevraždu skokem z výškové budovy poté, co si stěžoval, že nedokáže přestat s hraním on-line her. V roce 2008 ve Filadelfii utloukl Tyrone Spellman svou sedmnáctiměsíční dceru, když rozbila jeho přístroj Box. V Ohiu zastřelil sedmnáctiletý Daniel Petric matku a postřelil otce poté, co mu zabavili počítačovou hru Halo 3.

Facebooku by bez internetu neexistoval. Proto se závislost na internetu může týkat i závislosti na Facebooku. Můžeme se zde seznamovat, hrát hry, sdílet odkazy, videa a fotografie. A to vše na jednom místě, což je jeho velká výhoda.

V článku Jindřicha Lauschmanna, uveřejněném na internetu, se objevil pojem Facebook addiction disorder, což znamená závislost na Facebooku. Obsahem zkratky FAD by mělo být natolik chorobné užívání Facebooku, že se negativně podílí na kvalitě života

¹⁴ <http://www.lekarnazdravi.cz/Styl%20090908.htm>

uživatelé.¹⁵ První zmínky o FAD se objevují někdy kolem roku 2008, tedy v době, kdy byl u nás Facebook teprve v začátcích, jeho užívání ve Spojených státech ale již dosahovalo masového měřítko. Jedním z průkopníků FAD byl psycholog Michael Fenichel, který v roce 2009 definoval poruchu různých jevů. Velmi časté *noční užívání Facebooku* vede k tomu, že člověk se dostatečně nevyspí a druhý den je unavený, což ovlivňuje jeho fungování ve škole, v práci i doma. Dalším symptomem je *trávení času na Facebooku více než jednu hodinu denně*, je nutné říci, že neexistuje pevná časová hranice, kdy se jedná o běžného uživatele a kdy o závislého. Facebook může sloužit i jako *možnost sledovat* bývalé nebo současné partnery. Někdy dochází k tomu, že *Facebooku používáme na úkor školních nebo pracovních povinností* a problémy na sebe nenechají dlouho čekat. A posledním jevem, který nejlépe dokazuje „důležitost“ Facebooku pro některé lidi, je *odpojení od této sociální sítě*, které vyvolává pocit stresu a úzkosti. Pro některé je představa delší doby bez možnosti se připojit na Facebooku velmi frustrující. Tyto nepříjemné pocity závislý nedokáže ovládat.¹⁶

1. 2. 1. Mobiling

Závislost na mobilním telefonu a s ní související závislost na textových zprávách patří mezi novodobé fenomény v oblasti závislostí. Ze všech stran slyšíme, že dnešní doba a hlavně styl života je stále rychlejší a hektičtější. Snad nikdo z nás si v této chvíli nedokáže představit svůj život bez mobilního telefonu. Zvláštním jevem pak může být vlastnictví mobilního telefonu pro jiné účely než pro komunikaci. Například jako znak příslušnosti k sociální skupině či znak sociálního statusu. „Mobil“ tak představuje pro člověka symbol jeho sociální příslušnosti, úspěchu, potřebnosti, žádoucnosti.¹⁷

Lidé trpící závislostí na mobilu nejsou schopni vzdát se od svého telefonu na dobu delší než několik minut. Nevypínají ho ani v noci a neustále kontrolují, jestli nezmeškali hovor nebo zprávu. Děti, mládež, ale ani dospělí nejsou dostatečně informováni o rizicích nedrogových závislostí a sociální patologie. Z tohoto pohledu je zřejmý velký deficit, který se bude dále ve společnosti negativně projevovat (patologické nakupování s návaznou přemírou zadlužování a dalšími novými fenomény).

1. 3. Příčiny závislostí, prevence a řešení

¹⁵ <http://www.tyinternety.cz/socialni-site/zavislost-na-facebooku-jako-psychicka-porucha1-3632>

¹⁶ Jindřich Lauschmann:<URL><http://www.tyinternety.cz/socialni-site/zavislost-na-facebooku-jako-psychicka-porucha1-3632>

¹⁷ ADMIN.: Moderní závislosti: chat, mobil, porno. Pomoc lidem s alkoholem [online], 2006 [cit. 2007-12-03]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/modules.php?name=News&file=article&sid=16>

Pokud jsme na něčem závislí, ať už je to věc, látka či činnost, měla by naše závislost mít důvod. Naše „droga“ nám musí dávat něco pozitivního. Lepší pocit a uspokojení je často důvodem, proč lidé berou drogy, příliš nakupují anebo hrají hry. Nebudeme opakovat z vlastní vůle činnost, která nám nepůsobí radost a kterou nemáme ji rádi. Jinou stránkou věci je, že příjemné pocity často vystřídají ty negativní, jako jsou abstinenční příznaky po užití drogy nebo provinilý pocit ze zbytečně nakoupených věcí. Otázkou je, proč lidé sahají po drogách nebo se uchylují k jiným závislostem.

Vznik závislostí souvisí s pocitem uspokojení. Pokud nám něco nebo někdo pomáhá, rádi se k tomu opět vracíme. Mladí lidé uvádějí několik důvodů, proč začali užívat nějaké omamné látky. Je to snaha zapadnout do kolektivu, uniknout od reality, zahnat nudu, udělat něco jako dospělí, vzbouřit se a experimentovat. Existují rizikové faktory a slabší jedinci, kteří jsou náchylnější k závislostem. Faktory, které mohou jedince předurčit k závislosti na omamných látkách, jako jsou například: nedostatečné zázemí rodiny, pocit osamění, zdánlivě neřešitelná situace, nemoc či handicap. Děti a dospívající bývají rizikovější skupina než dospělí. Nebývají ještě citově vyzrálí a schopni řešit závažnější problémy konstruktivně a s nadhledem. Uchylují se většinou k příliš radikálním řešením.¹⁸

Prevence proti závislostnímu chování začíná už v raném dětství. Rodiče musí mít pozitivní vztah ke svému dítěti, které by si nemělo nechávat své problémy pro sebe a nemělo by se bát se rodičům svěřit. Když dítě nastoupí do školy, výchova a ochrana nespočívá už jen na rodičích, ale i na učitelích. Ti formují své žáky jiným způsobem než rodina. Mohou je ovlivnit pomocí různých přednášek o drogách a závislostech, mohou formovat jejich volnočasové aktivity, navrhnout jim kroužky, které je budou bavit místo toho, aby trávili čas na internetu nebo Facebooku a hráli počítačové hry. Internet je skvělý a užitečný zdroj informací i zábavy, ale nic se nemá přehánět. Jako pedagogové je můžeme, ba dokonce musíme, informovat o možných rizicích této zábavy. A rodiče ochrání dítě tím, že přiměřeně k jeho věku redukuje čas trávený na Facebooku, volnočasové aktivity a kroužky a také se zajímají, s kým se jejich potomek kamarádí v reálném ale i virtuálním světě. Všechna tato opatření pomohou eliminovat vznik závislosti, ale na 100 % ho vyloučit nemůžeme.

¹⁸ <http://www.drogy.cz/drogy/kap-proc-lide-berou-drogy.html>

2. Sociální síť

2. 1. Definice sociální sítě

Pojem sociální síť nenajdeme pouze v sociologii a psychologii. Tento termín se vyskytuje také v kyberprostoru, kde hraje významnou roli pro naše reálné i virtuální životy. Záleží jen na nás, jak moc se necháme internetovými vztahy pohltnout a jak nás ovlivní.

2. 1. 1. Sociální síť v našem reálném světě

Sociální síť je propojená skupina lidí, kteří se navzájem ovlivňují. Sociální síť není tvořena pouze na základě zájmů, vazeb nebo z dalších podobných důvodů. Za skupinu lidí můžeme samozřejmě považovat rodinu, zaměstnance ve firmě, ale také cestující ve vlaku či letadle. Všichni se tou dobou nachází na stejném místě a jejich cílem je dostat se na určené místo bez potíží a včas.¹⁹

¹⁹ <http://www.internetprovsechny.cz/socialni-sit-dobry-sluha-zly-pan/>

2. 1. 2. Virtuální sociální síť

Termín sociální síť se dnes také často používá ve spojení s internetem a nástupem webů, které se na vytváření sociálních sítí přímo zaměřují (Seznamka.cz, Lidé.cz, Facebook, Štěstí.cz...). Tyto sociální sítě mají jiné parametry než síť kontaktů a vazeb, které si vytváříme během života. Internet je mnohem anonymnější, uvolněnější a tím pádem nebezpečnější prostředí. Lidé tu často ztrácí zábrany, mohou se vydávat za někoho jiného nebo alespoň upravovat informace o sobě a také se sami stát obětí neznámého podvodníka. V případě dětí a mladistvých je to ještě riskantnější. Jsou důvěřivější a neuvědomují si velké nebezpečí, které jim tady může hrozit.²⁰

Termín sociální sítě označuje internetové projekty, které jsou zaměřeny na sdílení informací o jednotlivých uživateli (včetně sdílení fotografií a dalších osobních údajů), prezentaci těchto uživatelů pomocí propracovaných profilů, umožňují také navazovat sociální vztahy s okolními uživateli (pomocí řady zajímavých nástrojů, diskusních skupin, online her, komunikačních fór a chatu), jsou prostorem pro interaktivní zábavu, zkrátka a dobře sociální sítě jsou virtuální reprezentací lidské společnosti.²¹

Sociální sítě umožňují realizovat řadu zajímavých činností, lze je využít k zábavě i vzdělávání, jsou zajímavými marketingovými prostředními s přesně cílenými reklamními možnostmi (díky zveřejněným osobním údajům lze internetovou reklamu zaměřit opravdu efektivně a přesně). Veškeré služby spojené s vytvářením virtuální společnosti jsou samozřejmě zdarma, zpoplatněny jsou pouze komerční marketingové produkty, zejména různé druhy PPC reklamy. Mezi nejznámější a v České republice také nejvyužívanější sociální sítě patří zcela jistě Facebook. Ten je dostupný a aktivně využíván dětmi a dospělými.

2. 2. Příklady sociálních sítí

České i světové virtuální prostředí nabízí relativně velké množství sociálních sítí. Lidé si zakládají účty na různých typech sítí podle toho, co právě hledají. Jeden web vyhledají, pokud se chtějí seznámit, další pokud budou potřebovat konzultovat či prezentovat firemní záležitosti a třetí třeba jen proto, aby si zahráli nějaké hry. Nyní si stručně představíme některé sociální sítě, na které můžeme na internetu narazit.

²⁰ tamtéž

²¹ http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-na-ty-ceske-p4e-/sw_internet.aspx?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse

Lide. cz

Webová stránka lidé.cz, kterou provozuje společnost Seznam.cz., je jednou z nejrozšířenějších sociálních sítí u nás. V roce 1997 byla stránkou, která sloužila pouze pro vyhledávání emailových adres.

Na chatovací portál se změnila až v roce 2002. Tehdejšími vývojáři byli Pavel Francínek a Martin Michale, kteří stáli i u zrodu systémů Xchat a Xko.

Pokud si na lide.cz založíme profil, portál nám nabídne možnost chatovat s ostatními uživateli a sdílet naše fotografie. Máme možnost zahrát si některé hry (nejhranější hrou je slovní fotbal) a samozřejmě můžeme využít i virtuální seznamku.²²

Dnes je sice server lide.cz hojně využíván, ale jen stěží může ve funkcích a v designu konkurovat dalším a celosvětově rozšířeným sítím, jako je Twitter či Facebook. Můžeme si všimnout, že zde najdeme mnoho profilů starších uživatelů, kteří ocení jednoduchost stránky.

Libimseti.cz

Jedná se o zábavní internetový portál, který slouží především k seznamování s dalšími uživateli. Mimo to nabízí i další služby, jako je hodnocení fotografií, chatování, diskusní fóra, horoskopy a další. Vlastníkem byla společnost Magazín.cz, ale v říjnu 2010 koupil 100 % akcií soukromý investor.

A jak funguje princip seznamování na tomto webu? Pokud se s námi bude chtít nějaký uživatel seznámit, bude stačit jedno kliknutí myši. Uživatelé se o tom dozvědí ihned po přihlášení. Můžeme seznámení potvrdit nebo odmítnout. Informace o seznámeních se objeví v záložce Páry. Můžeme si s dalšími uživateli serveru posílat navzájem vzkazy nebo navštívit některou z chatovacích místností. Opět se jedná o velmi rozšířenou sociální síť, která má ale lepší grafiku a promyšlenější funkce než předchozí stránka. Můžeme říct, že se jedná o vzdálenou obdobu světové sítě myspace.com.²³

Spolužáci.cz

Spolužáci jsou oblíbenou sítí provozovanou opět společností Seznam.cz. Slouží ke komunikaci mezi studenty z různých tříd základních škol, středních škol, gymnázií, učilišť a vysokých škol. Zanechávají si zde informace na nástěnce, mohou sem vkládat různé fotografie a dokumenty. Jedná se o českou obdobu portálu classmates.com. V současnosti

²² <http://irecenze.net/lide-cz/>

²³ <http://www.zive.cz/bleskovky/libimseticz-jeste-zije-spustilo-nove-hry/sc-4-a-162022/default.aspx>

tvoří uživatele asi ze 45% muži a z 55% ženy. Školy jsou tříděny podle měst a částí, kde se nacházejí. Můžeme svoji třídu vyhledat pomocí rozšířeného vyhledávání nebo pomocí jmen některých spolužáků. Pokud třídu nenajdeme, můžeme ji založit.²⁴

LinkedIn.com

LinkedIn je profesionální zahraniční sociální síť, která slouží pracovníkům z různých oborů. Mají možnost zde diskutovat o svých pracovních záležitostech, mohou hledat nové zaměstnání, radit se a tak dále. V březnu 2011 tato síť překonala počet 100 milionů registrovaných uživatelů a postupně si získává velkou popularitu i v České republice.

Mezi uživatele patří manažeři, konzultanti a odborníci z nejrůznějších oborů. Na LinkedIn mají své účty i firmy. V uživatelském profilu najdeme jeho životopis, který obsahuje položky kariéra, pracovní místa a vzdělání. Prostřednictvím kontaktů je uživatel zapojen i do kontaktů svých kontaktů, díky čemuž vzniká provázaná síť uživatelů. Server také nabízí nejrůznější skupiny a aplikace. Je možné vyhledat bývalé i současné kolegy, spolužáky z univerzit nebo najít nové obchodní partnery díky možnosti uveřejnění podrobností spolupráce.²⁵

LinkedIn je vítaným pomocníkem personalistů, kteří mohou vyhledat vhodného kandidáta na pracovní pozici mezi obrovským množstvím potenciálních zaměstnanců. Základní profil, který je pro běžného uživatele zcela dostačující, je zdarma, za přídatné funkce je potřeba zaplatit. Díky funkci LinkedIn Answers lze klást různé otázky, na které lze očekávat vzhledem k zaměření celé sítě téměř vždy spolehlivou odpověď. Otázky mohou být jak odborného, tak obchodního charakteru. LinkedIn není zaměřený jen na jeden obor.

Myspace.com

MySpace je společenský server založený v roce 2003 v USA. Prezidentem webu je Tom Anderson, vlastníkem je společnost News Corporation. Je to jeden z největších komunitních serverů na světě, ale od roku 2008 se jeho popularita snižuje. Poslední dobou ho zdaleka předčil v počtu uživatelů a ve funkcích Facebook. Jeho sloganem je "A place for friends" (Místo pro přátele).²⁶

Kromě klasických profilů se na Myspace nacházejí i profily hudebníků, filmařů nebo herců z celého světa. Kvůli ochraně dětí je server přístupný pouze lidem starším 14 let.

²⁴ <http://web.seznam.cz/cz/spoluzaci-cz.html>

²⁵ <http://www.lupa.cz/clanky/linkedin-pro-zacatecniky/>

²⁶ <http://www.lupa.cz/n/myspace/>

Myspace má svůj vlastní Instant Messenger MySpaceIM. MySpaceIM je samostatný program pro operační systém Windows. Kromě klasických funkcí Instant Messengeru umí navíc informovat o událostech na MySpace (příchozí soukromé zprávy, komentáře, žádosti o přátelství, ...). Dalšími funkcemi jsou samozřejmě chat, sdílení videí a fotografií a seznamka.

Google +

Nováček firmy Google má v plánu zaujmout první příčku mezi sociálními sítěmi a porazit Facebook, svého největšího konkurenta. Google + umožňuje videochatování s více lidmi najednou. Nyní tuto možnost budeme moci využívat jako systém Android pro tzv. chytré mobilní telefony. Google dále plánuje rozšíření i pro telefony iPhone od firmy Apple.

Twitter

Twitter je sociální web, který umožňuje uživatelům posílat si a číst příspěvky zasláné jinými uživateli, známé jako tweety. Tweety jsou textové příspěvky dlouhé maximálně 140 znaků, které se zobrazují na uživatelově profilové stránce a na stránkách jeho odběratelů (followers). Příspěvatelé mohou omezit doručování příspěvků pouze na okruh svých přátel nebo povolit přístup k příspěvkům komukoliv. Toto lze nastavit ve výchozím nastavení. Může nám to částečně připomínat nastavení soukromí na Facebooku. Uživatelé zasílají nebo dostávají tweety přes stránku Twitteru, pomocí krátkých textových zpráv (SMS) nebo externích aplikací. Služba je na Internetu zdarma, ale zasílání SMS zpráv je za běžný poplatek poskytovatele telefonních služeb.

Od založení v roce 2006 Jackem Dorsey získal Twitter velký význam a popularitu na celém světě. Odhady počtu denních uživatelů Twitteru se různí, jelikož společnost nevydala žádnou oficiální zprávu o počtu aktivních uživatelů. Ale v listopadu 2008 Jeremiah Owyang z Forrester Research odhadl, že Twitter má okolo 4-5 milionů uživatelů. V únoru 2009 zveřejnil Compete.com na svém blogu, že Twitter je třetí nejčastěji používanou sociální sítí (první je Facebook, druhý Myspace). Blog uvádí, že měsíční počet návštěvníků je zhruba 6 milionů a počet návštěv se pohybuje měsíčně okolo 55 milionů. V březnu 2009 blog Nielsen.com označil Twitter jako nejrychleji rostoucí stránku v kategorii členských komunit za únor 2009, podle kterého vzrostl o 1382%. Web Zimbio vzrostl o 240% a Facebook o 228%.²⁷

²⁷ <http://www.lupa.cz/clanky/twitter-pro-zacatecniky/>

3. Facebook

Facebook je v současné době nejrozšířenější sociální sítí na světě. Zpráva ze 7. března 2011 mluví o 610 miliónech aktivních uživatelů. V současné době počet uživatelů stoupl podle statistik zoomsphere.com na 810 miliónů a množství uživatelů se bude určitě dále zvyšovat. Byl plně přeložen do šedesáti osmi jazyků.

3. 1. Vznik Facebooku a jeho současný stav

Facebook byl založen v únoru 2004 Markem Zuckerbergem, studentem Harvardské univerzity. Původně to byla síť určená pouze pro studenty Harvardu. Během několika měsíců byla rozšířena na další univerzity. Nakonec byl server otevřen pro všechny povolené univerzity. Mezi první české univerzity, které se přidaly na Facebook, patřila Masarykova univerzita.²⁸

Od 11. srpna 2006 si mohou účet na Facebooku pořídit všichni starší třinácti let. Tuto věkovou hranici mohou děti ale snadno obejít vyplněním falešného data narození. Od té doby postupně uživatelů přibývalo. V USA je dokonce Facebook největším webem na on-line sdílení fotografií. Údajně se nahraje až šedesát miliónů fotek týdně. Facebook také získal řadu ocenění. Například se umístil na páté pozici v kategorii komunikační technologie, kterou získal za svůj chat. Třetí místo obsadil v kategorii mobilní služby za svoji verzi stránek do

²⁸ KIRKPATRICK, David. Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 320 s. ISBN 978-80-251-3573-0

mobilních telefonů. Nyní je Facebook.com nejrozšířenější světovou sociální sítí a Mark Zuckerberg se stal jedním z nejmladších miliardářů na světě.

Facebook měl a má také problémy, které spočívají hlavně v nakládání s osobními údaji. Sít' obsahuje spoustu aplikací, které mohou s našimi daty různě zacházet. V některých školách a pracovištích byla dokonce zakázána kvůli sdílení nevhodného obsahu na stránkách. Facebook je dokonce blokován například v Sýrii, a to údajně z důvodu očerňování tamějších autorit. Kanadská komise pro ochranu soukromí zjistila, že Facebook porušuje zákon o shromažďování osobních dat. Provozovatelé si prý ponechávají osobní údaje uživatelů i poté, co se ze serveru odhlásí. V roce 2009 dala komise lhůtu jeden měsíc na nápravu a na přijetí opatření. Dodnes není spor úplně vyřešen. Počátky Facebooku zachycuje i film z roku 2010 *The Social Network*, kde je zachycen i problém s osobními údaji uživatelů.²⁹

3. 2. Pravidla Facebooku

Facebook má řadu striktních pravidel, které musí jeho uživatelé dodržovat. Jsou uvedena v mnoha rozsáhlých dokumentech, které jsou postupně aktualizovány společně s funkcemi Facebooku. Základním dokumentem je *Statement of Rights and Responsibilities*. V něm je obsaženo, že nesmíme:

- na Facebook vkládat neautorizovanou komerční komunikaci (například Spam),
- shromažďovat uživatelský obsah či informace,
- **přistupovat k Facebooku automatizovaně bez souhlasu Facebooku,**
- účastnit se nelegálních MLM,
- zveřejňovat viry nebo jinak škodlivý kód,
- přistupovat k účtu, který patří někomu jinému,
- obtěžovat, zastrašovat či tyranizovat,
- vkládat obsah nenávistný, vyhrožující, pornografický, vyzývající k násilí, **obsahující nahotu** či vyobrazení násilí,
- vytvářet uživatelské účty pro někoho jiného bez svolení,
- **mít více než jeden osobní profil,**
- používat svůj profil pro komerční zisk,
- **používat Facebook pokud jsme mladší 13 let,**
- sdílet své heslo, jiným povolit přístup k svému účtu,
- **převést svůj účet na někoho jiného bez souhlasu Facebooku,**
- označovat (tagging) uživatele bez jejich souhlasu,
- posílat e-mailem pozvánky neuživatelům bez jejich souhlasu,
- zveřejňovat identifikační dokumenty či citlivé finanční informace,

²⁹ <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-37818660-facebook-ma-dalsi-problem-uz-i-kanada-ho-obvinuje-z-porusovani-zakonu>

- porušovat něčí práva či jakkoliv jinak porušovat zákony.³⁰

Pro někoho bude možná překvapení, že je zakázané, aby jedna osoba měla na Facebooku více účtů. Pokud vlastníte firemní účet, nesmíte už mít založený účet osobní. Musíte používat své skutečné jméno a pravdivé informace, upozornit uživatele, od kterých shromažďujete informace, že jste to VY, nikoliv Facebook, kdo je shromažďuje, a musíte zveřejnit pravidla Ochrany soukromí, pokud shromažďujete o uživateli informace. Mezi pravdivé informace patří i vaše profilová fotografie. Pokud si na profil nějakou fotografii dáte, měli byste na ní být skutečně vy. Takže fotografie jiných osob, které buď znáte, nebo jejich fotografii stáhnete z internetu, jsou porušování pravidel Facebooku. Pokud je vaším důvodem to, že svoji fotku z nějakého důvodu uveřejnit nechcete, nemusíte mít žádnou.³¹

Pravidla uvedená v *Pages Terms* určují to nejzákladnější ohledně užívání Facebooku. Mimo jiné se v nich říká, že na stránkách Facebooku existují i speciální profily, které mohou být použity pouze pro propagaci podnikání či jiné komerční, politické či charitativní organizace včetně neziskových organizací, kampaní, skupin, celebrit a že, stránku můžete administrovat, pokud jste autorizovaný představitel.³²

3. 3. Co všechno Facebook umí?

Facebook jako mnoho dalších sítí nabízí uživatelům různé zábavné aplikace. Svým přátelům můžeme posílat úsměvy nebo srdíčka, můžeme je „š'ouchnout“ nebo si s nimi prostě jen zahrát na mafiány či farmáře. Svoje kamarády si můžeme kupovat nebo je prodávat pomocí Friends For Sale. Uživatelé si mezi sebou mohou virtuálně posílat dárky. A to jsou jen některé vymoženosti, které nám tento server nabízí. Dalšími jsou například chatování nebo sdílení multimediálních obsahů s přáteli.

3. 3. 1. Zed'

Každý uživatel Facebooku má svoji „zed“ (*The Wall*), na kterou nám mohou ostatní uživatelé vkládat různé příspěvky, multimediální zprávy. Zed' nás informuje o veškerém dění na našem FB i na profilech našich přátel.³³

³⁰ Daniel Dočekal: Co byste měli vědět o pravidlech užívání Facebooku: <http://www.lupa.cz/clanky/co-byste-meli-vedet-o-pravidlech-uzivani-facebooku/>

³¹ Daniel Dočekal: Co byste měli vědět o pravidlech užívání Facebooku: <http://www.lupa.cz/clanky/co-byste-meli-vedet-o-pravidlech-uzivani-facebooku/>

³² tamtéž

³³ DĚDIČEK, Dominik. Facebook: jednoduše. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. 127 s. Naučte se za víkend. Jednoduše. ISBN 978-80-251-3196-1

3. 3. 2. Fotografie a videa

Tyto aplikace jsou určeny pro sdílení videí a fotografií mezi přáteli. Jedno naše video může mít velikost maximálně 1024 MB a nesmí být delší než 20 minut. Videa se dají jednoduše prohlížet pomocí technologie [Flash](#) a můžeme na nich označovat své přátele. Aplikace Fotografie byla vyvinuta přímo autory systému Facebook. Umožňuje sdílet fotografie na sociální síti Facebook. Upload fotografií je řešen přes javový applet, statickou stránku s formulářem nebo pomocí externích aplikací. Jedna galerie fotografií může mít prozatím maximálně 200 fotografií, ale počet galerií na jednoho uživatele k březnu 2010 není omezen. Na fotografiích můžete jednoduše označovat své přátele, kteří pak dostanou oznámení, že se na dané fotce nacházejí.³⁴

3. 3. 3. Aplikace

Na Facebooku můžeme narazit na mnoho aplikací, které nám mají zpříjemnit náš čas nebo nás mají pobavit. Funkce *Šťouchnutí* (Poke) funguje tak, že každý uživatel může své přátele jenom tak "šťouchnout". Je to funkce bez viditelného užitku, ač velmi oblíbená hlavně mezi mladými uživateli. "Šťouchnutí" se interpretuje různě. Můžeme ho chápat především jako snahu o upoutání pozornosti. Existuje spousta podobných aplikací jako je *Obejmutí* (Hug), *Polibek* (Kiss) nebo *Zlechtání* (Tickle). Další podobné aplikace dovolují uživatelům si mezi sebou posílat různé virtuální předměty, jako jsou různé druhy alkoholu (Booze Mail), rybičky v akváriu (My Aquarium) nebo třeba různé druhy mimozemšťanů (My Solar System).³⁵

3. 3. 4. Hry

S přáteli si přes Facebook můžeme zahrát i některé hry. Nejznámější jsou jistě FarmVille, Maffia Wars a Friends For Sale. Je ale důležité, abych zmínila i další jako je Zynga Poker, Pet Society, CityVille a další. Jako všechny weby, které nabízejí svým uživatelům hraní her pro zábavu, sází i Facebook na to, že mladí lidé a děti budou hraním her trávit velké množství času. A někdy cíl vyhrát a posunout se do nejvyššího levelu přeroste v posedlost, která může být pro takového člověka nebezpečná.

³⁴ DĚDIČEK, Dominik. Facebook: jednoduše. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. 127 s. Naučte se za víkend. Jednoduše. ISBN 978-80-251-3196-1

³⁵ KULHÁNKOVÁ, Hana a ČAMEK, Jakub. Fenomén facebook. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. 128 s. ISBN 978-80-904764-0-0.

FarmVille

V této hře se stanete farmářem, který se musí starat o svou farmu, pěstovat rostliny a chovat zvířata. Svou farmu si můžete přizpůsobit pomocí dekorací. K nakupování věcí slouží coins (mince), které vyděláváte při sklizení plodin a starání se o zvířata. Další možností jsou FVcash (bankovky), které lze zakoupit za vaše skutečné peníze. Některé dekorace a zvířata jsou dostupné pouze za FVcash, ty tak tvoří jediný zdroj příjmu vývojářů FarmVille. Tato funkce byla také využita jinak - po zemětřesení na Haiti byla přidána plodina, při jejímž nákupu byly peníze věnovány k charitativním účelům. Během výše zmiňovaných činností získáváte také tzv. body zkušenosti (experience). Při dosažení určitých bodů zkušenosti se dostanete do další úrovně (levelu), který vám odemyká více možností (nové plodiny a dekorace). Každý měsíc hraje hru 81 miliónů lidí na všech kontinentech. Ve hře je kladen velký důraz na vaše přátele. Můžete jim pomáhat a získat tak další mince, posílat si mezi sebou dárky, ale také díky nim můžete svou farmu rozšiřovat. Vývojáři do hry postupně přidávají nové funkce (např. sbírání stužek (ribbons), sbírání speciálních předmětů, spolupráce a další). Také jsou do hry přidávány nové dekorace, rostliny a zvířata, většinou v tematických limitovaných edicích.³⁶

Jsou lidé, kteří tuto hru berou vážně, pečlivě se starají o svoji farmu a jsou nešťastní, pokud jim uhyne jejich zvíře nebo když nesklidí včas ovoce a zeleninu na záhonech. Podle mého názoru to není škodlivá hra. Ale jako vždy se nesmí nic přehánět.

Maffia Wars

Každý hráč se stává mafiánem. Hledáte si nové členy do vaší mafie, pracujete, loupíte, kupujete nemovitosti, bojujete s ostatními hráči a mnoho dalšího. Na plnění úkolů potřebujete peníze, energii a zkušenosti. To vše získáváte během hry. Za peníze si kupujete zbraně, nemovitosti a dopravní prostředky. energii a zkušenosti dostáváte za splněné úkoly nebo vyhrané zápasy. Mafia Wars si můžete zahrát například na Facebooku, MySpace nebo na www.mafiawars.com. Je to velmi populární hra. V roce 2009 měla měsíční návštěvnost patnáct miliónů lidí.

Friends For Sale

V této hře kupujeme a prodáváme svoje přátele. Svým koupeným kamarádům můžete jako jejich majitelé zadávat různé úkoly. Každý úkon, který zadáte, vašeho kamaráda stojí

³⁶ KULHÁNKOVÁ, Hana a ČAMEK, Jakub. Fenomén facebook. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. 128 s. ISBN 978-80-904764-0-0.

určitou energii. Ta se postupem času doplňuje. Za každý splněný úkol následuje finanční odměna, díky které můžete zase „vyrazit na nákupy“.

Texas HoldEm Poker (Zynga Poker)

Zynga Poker funguje ve virtuálním světě tak, jako byste šli hrát tuto karetní hru někam do kasina. Pravidla jsou stejná. Můžete vyhrát „balík“ peněz nebo se odpojit bez jediného dolaru.

3. 4. 5. Novinky

Jako všechny internetové stránky a sociální sítě se i Facebook snaží stále vylepšovat svůj design a funkce a čelit tím tak velké konkurenci na trhu. Téměř při každém přihlášení můžeme objevit novou funkci, aplikaci nebo vidíme změny v zobrazení naší zdi, chatu nebo hlavní stránky. Poslední plány na změny Facebooku byly představeny na vývojářské konferenci v září v San Franciscu jeho zakladatelem Markem Zuckerbergem. Jedná se o funkci sdílení mediálního obsahu, časovou osu Timeline, nová tlačítka a mnoho dalších změn. Některé se nebudou týkat České republiky a Evropy, ale pouze Ameriky. Zuckerberg také prohlásil, že si přeje, aby se lidé na Facebooku cítili jako doma. Jedno je jisté. Všechny novinky mají přilákat další uživatele a stávající přimět trávit na Facebooku více času.³⁷

Sdílení mediálního obsahu

Pomocí této novinky mohou lidé sledovat aktivity svých přátel. Uvidí, co právě sledují za film, co čtou nebo poslouchají a komu okomentovali jaký příspěvek. Problémem je, že pomocí této funkce budeme moci nahlédnout i do profilů uživatelů, které nemáme v přátelích. Je to další krok k odhalování našeho soukromí.

Timeline

Hlavní událostí konference F8 byla časová osa – Timeline. Ta vytvoří novou profilovou stránku a veškeré informace z vašeho účtu na Facebooku jako jsou fotografie, videa a další data přemění na časovou osu. Ta zaznamená celou vaši existenci na webu. Od založení účtu po jeho zrušení.

Nová tlačítka

³⁷ <http://computerworld.cz/internet-a-komunikace/facebook-chrli-dalsi-novinky-rozsiruje-moznosti-profilu-43866>

Všichni známe tlačítko „Líbí se mi“. Časem ale přibudou další možnosti pro sdělení jako je „Přečetl jsem“, „Viděl jsem“ a „Slyšel jsem“.

3. 4. Vývoj uživatelů v čase a jejich věkové rozvrstvení v ČR i ve světě

V současné době mají založený profil na Facebooku 3 604 460 obyvatel České republiky. Z toho jsou přes 51 % muži. Nejvíce uživatelů (28,2 %) je ve věku mezi 25 až 34 lety, další (28,1 %) jsou uživatelé ve věku 18 až 24 let, nejméně (2,5 %) je uživatelů ve věku od 65 let. Tyto čísla jsou ze dne 21. 5. 2012.

V světě je v současné době 842 425 900 uživatelů Facebooku. Největší počet z nich připadá na obyvatele USA, konkrétně 157 348 340.³⁸

3. 5. Pozitiva a negativa Facebooku

Každá věc má svoje výhody i nevýhody, jinak tomu není ani u Facebooku. Poskytuje nám mnoho možností od komunikace s přáteli vzdálenými na druhém konci světa, sdělení našich aktuálních fotografií s velkým množstvím lidí až po obyčejné hraní her, kterým si krátíme volnou chvíli. Všechny tyto funkce mohou mít i mnoho záporů a dají se lehce zneužít.

3. 5. 1. Pozitiva

Největším kladem je určitě možnost být v kontaktu s lidmi po celém světě. Facebook byl přeložen do 68 jazyků, tím pádem jedna sociální síť spojuje a umožňuje komunikaci několik set miliónů lidí. Facebook nabízí svým uživatelům mnoho aplikací, zábavy a funkcí. Ovládání této sítě je poměrně jednoduché a rychle se jí přizpůsobí každý uživatel. Ke komunikaci nám slouží chat, který je snadno spustitelný a vylepšený o možnost multichatu nebo videokonverzace.

Skvělou funkcí je podle mě možnost vytvoření události, na kterou můžeme pozvat své přátele. Informujeme je o místě, času a podrobnostech akce. Pokud naše pozvání přijmou,

³⁸ <http://www.checkfacebook.com/>

vidíme hned, kolik hostů se zúčastní, kdo nepřijde a pozvání mohou na zdi o události diskutovat nebo psát připomínky.

Mnozí jistě ocení také upozornění na nadcházející narozeniny někoho ze svých přátel, posílání sms zdarma nebo to, že veškeré dění u našich přátel máme jako na dlani na jedné stránce.

3. 5. 2. Negativa

Všeobecně je známé, že Facebook velmi zasahuje do našeho soukromí. Ať už tím, že zde uveřejňujeme fotky, kontakty nebo své myšlenky, názory a plány. Tyto námi uváděné údaje jsou takto přístupné každému, koho jsme označili jako svého přítele. Další riziko spočívá i v tom, že nikdy nevíme, zda uvedený profil skutečně patří té osobě, za kterou se uživatel FB vydává.

Vytváření falešných identit může mít neblahý dopad. Uvedme alespoň dva příklady, které se skutečně staly. První z nich je poměrně úsměvný. Jistý muž se v práci z důvodu nemoci omluvil, ale poté na svůj facebookový profil napsal, že jede na dovolenou. Přitom si neuvědomil, že v okruhu jeho přátel se nachází i jeho šéf. Ten neváhal a lháře posléze ze zaměstnání propustil. Druhý příběh je případ jisté ženy, kterou ubodal její manžel poté, co zjistil, že se její status v síti změnil z „vdaná“ na „nezadaná“. Nedávno veřejnost šokoval i případ označovaný jako tzv. Facebook Blackmailing. Osmnáctiletý Antony Stencl se prostřednictvím účtu na FB vydával za dívku, jeho falešná identita mu tak dopomohla k získání odhalených fotografií od ostatních uživatelů FB. Poté útočník odkryl svou pravou identitu a začal chlapce vydírat zveřejněním zaslaných fotografií.

Záleží pouze na nás, pro koho budou naše informace přístupné. Je důležité hlavně děti poučit o nastavení soukromí jejich účtu a varovat je před přátelením se s neznámými lidmi prostřednictvím Facebooku. Bohužel dalším negativním dopadem na nás může být neschopnost oddělovat Facebook od našeho reálného života. Tím, že všechny své přátele máme na Facebooku a můžeme si s nimi psát a vidět jejich tváře alespoň na fotografiích, můžeme ztratit zájem o osobní setkávání s nimi. Obzvláště pro děti a mladé lidi může být nebezpečný a mít spíše negativní než pozitivní vliv. Některými konkrétními nebezpečími, které číhají na Facebooku, se budu zabývat blíže v následující kapitole.

4. Rizika Facebooku a dalších sociálních sítí

Užívání virtuálního světa ke komunikaci má svoje klady, ale také s sebou nese mnoho rizik, o kterých je potřeba být informovaný. Děti jsou v tomto ohledu rizikovou skupinou, které hrozí větší nebezpečí než většině dospělých. Jsou mnohem naivnější, důvěřivější a snadnější terč pro virtuální obtěžování, sledování a vydírání. Často nedokážou oddělit realitu od kyberprostoru a věří všem svým kamarádům každé písmenko. To je další a zásadní problém. Virtuální síť nabízí možnost anonymity a nové identity. Stejně jako ze žáka ZŠ může být rázem středoškolák, tak z „osamělého“ postaršího muže se lehce stane maturant, který shání kamarádky. Na chatu nemáme šanci zjistit, s kým si píšeme, pokud ho osobně neznáme. A nedozvíme se, jestli všechny informace, které nám o sobě říká, jsou pravda.

Sociální sítě nám umožňují realizovat řadu zajímavých aktivit, lze je využít k zábavě i vzdělávání, jsou zajímavými marketingovými prostředími s přesně cílenými reklamními možnostmi (díky zveřejněným osobním údajům lze internetovou reklamu zaměřit opravdu efektivně a přesně). Veškeré služby spojené s vytvářením virtuální společnosti jsou samozřejmě zdarma, zpoplatněny jsou pouze komerční marketingové produkty, zejména různé druhy PPC reklamy. Mezi nejznámější a v České republice také nejvyužívanější sociální sítě patří zcela jistě Facebook. Ten je dostupný a aktivně využíváný dospělými i dětmi.

4. 1. Realita versus virtuální svět

Každý uživatel sociálních sítí na internetu, bez ohledu na věk, by si měl být vědom rozdílů, které jsou mezi reálným a virtuálním světem. Ne všechny informace jsou pravdivé a přesné, ne každý je takový, za jakého se na Facebooku vydává a fotografie na profilu nemusí patřit vždy člověku, se kterým si píšeme.

4. 1. 1. Reálná komunikace

Je všeobecně známo, že komunikovat pomocí psaného textu bývá pro mnoho lidí snazší. Nejsme vystaveni přímému kontaktu s druhým člověkem, můžeme si svoje myšlenky uspořádat a dobře je zformulovat. Mnoho lidí uvádí, že jejich psaný projev ve virtuálním prostředí je kultivovanější a promyšlenější než jejich skutečná mluva.

Vnímání lidí v kyberprostoru je omezeno pouze na text. Pokud komunikujeme

pomocí chatu nebo emailu, můžeme použít na vyjádření emocí či reakce obrázky nebo emotikony, ale ochuzujeme se o oční kontakt, o výraz tváře dotyčné osoby, který vyvolalo naše sdělení, o haptiku a gesta. Také používaný jazyk bude jiný v psaném a mluveném projevu. Mnoho lidí se neodvážá vyslovit nahlas něco, co napíše, a naopak. Když souhlasíme, neřekneme „jj“ anebo „tjn“. Časté jsou také zkratky anglických slovních spojení jako „btw“, „wtf“ nebo výrazy známe z ICQ jako „LOL“ a „ROLF“. Ty by měly nahradit či vysvětlit emoce, jaké prožíváme během sdělení, které píšeme. Ale rozhodně tomu tak není. Nelze tedy porovnávat virtuální a reálnou komunikaci. Ačkoliv je technika velmi vyspělá, můžeme používat mikrofony, fotografie a webkamery zároveň s psaným textem, nenahradí nám to osobní setkání a rozhovor z očí do očí.³⁹

4. 1. 2. Nová image/identita

Image se v češtině užívá jako odborný termín pro efektivní a celkovou představu osoby.⁴⁰ Identita bývá definována jako soubor rysů, podle nichž je jedinec znám v určité skupině. Člověk chce zcela přirozeně ve skupině být oblíbený a vyhledávaný. Ve virtuálním světě si můžeme lehce vylepšit naši image, popsat sebe sami v lepším světle, anebo dokonce ze sebe můžeme udělat někoho jiného, někoho, kým bychom chtěli být.⁴¹

Někdy se může reálná a virtuální identita shodovat, ale často tomu tak nebývá, protože vědomí, že ostatní uživatelé nás nevidí a neví o nás víc, než to co jim sami řekneme, nás vede k experimentování, přikrášlování nebo dokonce klamání. Na internetu můžeme být, kým chceme, a pomocí cizích fotek dokonce vypadat, jak chceme, dokud nás někdo neodhalí. V tom se nachází asi největší nebezpečí. Nikdy doopravdy nevíme, s kým si píšeme. Obzvláště pro děti a mladé lidi je toto největší riziko. Neuvědomují si, že ten, kdo je kontaktoval, nemusí být takový, za jakého se vydává, a nevidí nebezpečí, které jim hrozí, když o sobě prozradí nějaké citlivé informace, jako jsou adresa a datum narození, poskytnou choulostivé fotografie nebo dokonce souhlasí s osobním setkáním s neznámým člověkem.

4. 1. 3. Anonymita

Internet sám o sobě je v celku anonymní prostředí. Naše činnost v něm v mnoha ohledech není eliminována. Můžeme se bavit, s kým chceme, jak chceme a kdy chceme. Za

³⁹ Divínová R. Cybersex – nová forma komunikace. 2005, TRITON, ISBN 80-7254-636-8.

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ tamtéž

sexuální narážky, vulgární oslovení, nadávky nebo lži nám nehrozí téměř žádný trest. Maximálně nás správce chatovací místnosti vyhodí. Ale není problém najít místnost další, kde budeme pokračovat.

Ve virtuálním prostředí se lidé dokážou více uvolnit. Jedním příkladem toho je kybersex. V reálném sexuálním životě bychom některé praktiky partnerovi ani nenavrhli. Ve virtuálním nemáme mnohdy problém popustit uzdu svojí fantazie a vyzkoušet vše, co nás láká, ale ve skutečném životě se stydíme a nemáme odvalu se k tomu přiznat. Je to v podstatě kompenzace toho, čeho se nám ve skutečnosti nedostává. A druhým příkladem je prezentace našich názorů a postojů. Nikdo v kyberprostoru netuší, kdo jsme, takže pro nás bude snazší použít ostřejší slova, vyjádřit souhlas nebo nesouhlas s danou situací, než když bychom měli některé věci přiznat známému člověku do očí. A nikdo nás za to nebude soudit ani trestat.

4. 2. Virtuální vztahy

Velké množství lidí využívá internet k seznámení, protože je to pro ně snazší než navázat kontakt s někým tváří v tvář. Je mnoho webů, kde se lze seznámit. Podle toho, co hledáme, volíme i stránku. Další výhodou takového způsobu seznamování je možnost „udělat se lepším“, než jsme ve skutečnosti. Virtuální vztahy se velmi liší od těch reálných, někdy mohou být silnější ty virtuální než skutečné. Přenést lásku nebo přátelství z internetu do skutečného světa není vždy jednoduché. Naše představy se mohou lišit od reality celkem výrazně. Když si s někým povídáme na chatu, máme pocit, že si s druhým skvěle rozumíme a že 100% našich názorů je shodných s jeho názory, při osobním setkání zjišťujeme, že naše názory se mnohdy liší a někdy jsou až úplně opačné.⁴²

Na internetových sociálních sítích se bohužel nesetkáváme jen s přátelským chováním. Můžeme se stát terčem agresivního chování a slovních útoků. Právě virtuální prostředí je pro útočníka mnohem „bezpečnější“ a pro nás více nebezpečné.

4. 2. 1. Disinhibiční efekt

Lidé v kyberprostoru říkají a dělají věci, které by v běžné realitě nedělali a neříkali. Cítí se více nezávislí, vyjadřují se svobodněji, jsou otevřenější. Tento fenomén je nazýván „desinhibiční efekt“. Jde o jeden z nejzjevnějších a nejspecifičtějších znaků elektronické

⁴² Šmahel D. Psychologie a internet. Praha - Triton 2003, 158 s. ISBN 80-7254-360-1

komunikace.⁴³ Termín desinhibice vyjadřuje odložení zábran a skrupulí, ztrátu nebo překonávání ostychu, plachosti, v krajních podobách jde o obcházení tabu a zákazů, je to jistá odvázanost či nevázanost na normy, která může být až abnormální. Suler rozlišuje benigní a toxickou desinhibici. Benigní desinhibice znamená, že lidé o sobě samých občas s ostatními sdílejí velmi osobní věci. Svě skryté emoce, strachy, přání. Nebo se projevují s neobvyklou vřelostí a velkorysostí.⁴⁴

4. 2. 2. Některé vybrané patologické jevy ve virtuálním světě

Virtuální svět není jen místo, kde na nás čekají množství informací, nová přátelství a lásky a hry. Na internetu číhá mnoho nebezpečí, které se týká především sociálních sítí a webů, kde spolu mohou být v kontaktu lidé, kteří se skutečně neznají. Existuje několik jevů, se kterými se můžeme na internetu setkat a o kterých je dobré být informovaný.

4. 2. 2. 1. Kyberstalking a kyberšikana

Stalking je nebezpečné pronásledování člověka. Od 1. 1. 2010 je stalking považovaný za trestný čin. Kyberstalking je pronásledování lidí za pomoci informačních technologií, jako je mobil nebo počítač. V tomto případě jde o zaslání různých zpráv emailem, na chatu nebo na mobilní telefon Nejčastějšími oběťmi stalkingu jsou celebrity, ex-partneři, politici nebo nechtěné lásky. Pachatel systematicky obtěžuje svoji oběť nechtěnou pozorností. Snaží se kontaktovat oběť pomocí sms zpráv, emailů, dopisů a zpráv či vzkazů na Facebooku.⁴⁵ Obsah těchto zpráv může být příjemný až veselý, ale též urážející, zastrašující a obtěžující. Výjimkou nejsou zprávy zpočátku příjemné, snažící se získat odpověď či kontakt oběti, až později urážející, nevkusné či zastrašující. V rámci snahy kontaktovat oběť jsou využívány nejrůznější metody jako vyhrožování, vydírání nebo vyvolávání pocitu viny. Stalker demonstruje mnohdy svoji sílu pomocí výhrůžek. Někdy v oběti budí oprávněný strach skutečným pronásledováním například z práce domů. Riziko napadení se zde zvyšuje a může dojít k nejhoršímu. Útočník nemusí napadat jen osobu, ale může poškozovat i její věci. Sem můžeme zařadit například poškrábané auto, lak poškozený sprejem, propíchané pneumatiky, rozbité okno bytu nebo likvidace domácího zvířete včetně poškozování osobních věcí. Patří sem například i zaslání virů e-mailem a mnohdy ztráta dat v počítači oběti, stejně jako různé

⁴³ Cimková, Martina. *Život v kyberprostoru*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Teologická fakulta, r. 2009

⁴⁴ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. V Praze: Triton, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1

⁴⁵ <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/66-23>

druhy invazivních technik spojených se snahou dostat se k osobním údajům oběti prostřednictvím elektronických médií. Často také dochází k tomu, že stalker jako útočník označuje sám sebe za oběť. Někdy se pachatel snaží znemožnit svoji oběť před jejím okolím například šířením nepravdivých informací v okolí oběti. Kyberstalking se například projevuje tak, že útočník vytvoří falešnou internetovou stránku/blog, na který píše nepravdivé informace o oběti ve snaze snížit její důvěryhodnost a reputaci.⁴⁶

Kyberšikanu můžeme definovat jako zneužití informačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy. Je to tedy jedna z forem šikany. Velkým problémem je, že děti a mladí lidé za těmito projevy šikany vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat. Cítí se osamělé a mají mít pocit, že lidé kolem nich jejich problém nepochopí. Naším úkolem je zaměřit se jak na prevenci, tak i na to, aby se oběti kyberšikany naučily tyto problémy řešit. Je velmi důležité začít se této problematice věnovat, protože obětí kyberšikany neustále přibývá (např. podle studie pro fond Anti-Bullying Alliance se terčem kyberšikany stalo už 22 % mladých lidí (11-16 let, Londýn)).

Prevence kyberšikany je obtížnější, než tomu bývá u tradiční šikany. Mezi specifika kyberšikany patří anonymita (zdánlivá) útočníka – útok se neodehrává tváří v tvář, anonymita dodává agresorovi sílu (disinhibice ve virtuálním prostředí – neuměřená ztráta zábran) a dopady na oběť jsou o to trýznivější, pocit bezmoci se stupňuje. Dále není možné odhadnout čas a místo útoku, rovněž dopady kyberšikany na oběť bývá často těžké rozpoznat. Kyberšikana ubližuje a může zaútočit velmi rychle, neočekávaně. Bylo zaznamenáno množství případů, kdy děti, dospívající nebo i mladí dospělí byli dohnáni k sebevraždě nebo násilnému činu, jakožto reakci na kyberšikanu.⁴⁷

Zhoršení koncentrace ve výuce, pokles školní výkonnosti, ale i záškoláctví a absence ve škole mohou být důsledky kyberšikany. Oběť se může cítit v pozici podřízenosti vůči agresorovi nebo skupině agresorů, rovněž vnímá negativní nebo nízké hodnocení od svých vrstevníků, spolužáků, což obvykle nadále prohlubuje jeho pocity osamělosti a nízkého sebehodnocení.⁴⁸

Zejména u déletrvajících kyberšikany může následkem zvyšující se úzkostnosti oběti až ke změnám fyzických projevů, mezi něž patří například dlouhodobé vyčerpání organismu,

⁴⁶ KOPECKÝ, Kamil. Moderní trendy v e-komunikaci. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007. 98 s. ISBN 978-80-85783-78-0.

⁴⁷ <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana>

⁴⁸ <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/355-zdravotni-a-psychicke-nasledky-kyberikany-mezidlemi-a-dospivajici-mladei>

změny váhy, nechutenství, nevolnost, oslabená imunita. Důsledkem frustrace z nemožnosti řešení vzniklé situace, může u jedince postiženého kyberšikanou docházet k sebepoškození, v nejhorším případě i pokusu o sebevraždu.

4. 2. 2. 2. Sexting a kybergrooming

Sexting je elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuální tematikou. Tyto informace jsou často zneužity a zveřejněny na internetu - zejména tehdy, pokud dojde k ukončení vztahu mezi partnery. První případy sextingu byly zdokumentovány v roce 2005. Sexting podporuje šíření pornografie mladistvých a dětí, které je celosvětově zakázáno. V České republice již byla zaznamenána řada případů sextingu, řadu z nich lze posuzovat právě jako šíření dětské pornografie.

"Vlastní sexuální materiály, na kterých jsou částečně svlečení nebo úplně nahí, umístilo v roce 2011 na internet 8,25 procent teenagerů, přičemž 57,71 procent z nich tvořili chlapci," uvádí zpráva na serveru e-bezpeci.cz.

Některé případy patologického chování, nejen sextingu, pomocí informačních technologií končí bohužel tragicky jako například případ osmnáctileté Jessicy Loganové. Její přítel po rozchodu zveřejnil na internetu Jessiciny intimní fotografie, které získal během jejich vztahu. Od té doby byla Jessica stále vystavena tlaku ze stran spolužáků. Vystoupila i v televizi s prosbou, aby už jí její spolužáci nechali být. Avšak posměch neustal a Jessica nakonec spáchala sebevraždu. A toto není bohužel ojedinělý případ.⁴⁹

4. 2. 3. Množství času stráveného ONLINE

Čas, který trávíme připojení například na Facebooku, souvisí bezesporu s projevy závislostního chování. Nelze konkrétně a jednotně určit, jaká je časová hranice běžného uživatele a jaký čas už značí závislého. Všeobecně je jasné, že únosná mez je dána tím, zda nám čas online nebrání ve vykonávání běžných činností a plnění školních či pracovních povinností.

S množstvím času, který trávíme online na Facebooku, souvisí také sezení u počítače dlouhou dobu. To má vliv na náš zdravotní stav a fyzickou kondici. Dlouhé hodiny, které trávíme u svítícího monitoru, mají vliv na naše oči. Záření monitoru našemu zraku rozhodně škodí. Se sociálními sítěmi a jejich fungováním je však spojena řada problémů:

⁴⁹ Kamil Kopecký, E-Bezpečí, ONLINE: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>

1. Sociální sítě slouží jako úložiště osobních údajů. Tyto údaje lze poměrně snadno od uživatelů sociálních sítí získat a následovně zneužít například v rámci nebezpečných komunikačních technik. Řada uživatelů sociálních sítí zveřejňuje své fotografie se zachyceným obličejem, sociální sítě obsahují i fotografie mladistvých, které lze právě díky zveřejněné fotografii tváře účinně manipulovat. Fotografie tváře je jedním z nejsnadněji zneužitelných osobních údajů, protože umožňuje jednoznačnou identifikaci oběti. Časté jsou případy, kdy kyberútočník získá fotografii nezletilé oběti, kterou pak následně vydírá tím, že jí vyhrožuje zveřejněním fotografie s dehonestujícím doprovodem (např. toto je zloděj, toto je gay, toto je děvka). Osobní údaje lze zneužít explicitně i pro phishing, pharming, obecně metody sociálního inženýrství. Velké nebezpečí také představuje nevědomé sdílení osobních údajů prostřednictvím různých aplikací a her. Ty často v licenčním ujednání obsahují informaci o tom, že uživatelské údaje uživatelů aplikace budou šířeny a sdíleny s ostatními. Kdo z nás si však čte licenční ujednání? Neznalost ovšem neomlouvá! Smutná statistika vypovídá, že 98 % dětských uživatelů internetu v ČR sděluje lidem známým z internetu své osobní údaje.⁵⁰

2. Uživatelé sociálních sítí se chovají v kyberprostoru jinak než v běžném životě. Tento problém souvisí s budováním virtuálních sociálních vztahů jiné úrovně, které jsou spojeny obecně s fenoménem anonymity uživatelů internetu a otevřeností virtuálního prostoru pro komunikaci. V rámci virtuálních prostředí totiž uživatelé (na rozdíl od reálného světa) komunikují bez rozdílu věku a pohlaví, může snadno docházet ke komunikaci dětí s dospělými, mizí vymezené společenské role, dochází ke snadnému překonání různých komunikačních bariér (introvert může virtuálně komunikovat podstatně snadněji než v běžné interpersonální F2F komunikaci), mění se sociální statut budovaný v běžných sociálních skupinách apod. Velký rozdíl představuje také řešení komunikačních konfliktů, sociální sítě neučí budovat kompromisní řešení, což naopak řada běžných komunikačních situací vyžaduje. V rámci sociální sítě se jednoduše "odpojíte", pokud se vám komunikace přestane líbit.⁵¹

3. Sociální sítě jsou prostorem pro existenci sociálně-patologických jevů, zejména kyberšikany, kybergroomingu, sextingu, kyberstalkingu apod. Díky neexistujícímu systému ověřování pravdivosti osobních údajů uživatelů může docházet například k situacím, kdy uživatel-manipulátor předstírá jiný věk a vzhled a využije důvěřivosti uživatelů, kteří pak svolí k osobní schůzce (tzv. kybergrooming). Ta může skončit tragicky, jak dokladuje

⁵⁰ Kamil Kopecký, E-Bezpečí: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/socialni-sit/147-222>

⁵¹ tamtéž

nedávno řešený případ Ashleigh Hallové, která byla uživatelem Facebooku zmanipulována k osobní schůzce a zavražděna. Díky zveřejněným fotografiím a základním osobním údajům se uživatelé sociálních sítí zdají být věrohodnější, opak je však často pravdou. Na pravdivost informací v sociálních sítích nelze spoléhat. Výzkumy dokazují, že 42,5 % dětí je ochotno jít na osobní schůzku s člověkem, kterého znají jen z internetu (E-Bezpečí, 2009).⁵²

Sociální sítě mohou také sloužit jako nástroje pomsty, pro útočníky je snadné vytvořit útočné diskusní skupiny zaměřené na konkrétní osobu či falešný profil oběti s urážlivým obsahem, časté je také zneužití fotografie uživatele pro fotomontáž a následné šíření tohoto obsahu ostatním uživatelům. Tyto projevy lze zařadit mezi tzv. kyberšikanu, které je dle statistik vystaveno 39 % uživatelů internetových sociálních sítí. 25 - 35 % dětí (ve světové populaci) se také stalo oběťmi kyberšikan. Ačkoli jsou sociální sítě opatřeny "záchrannými tlačítky" pro nahlášení závadného obsahu či jednání, ke kyberšikaně uživatelů dochází a docházet pravděpodobně bude i nadále.

Podle výzkumného šetření E-Bezpečí na vzorku více než 1000 dětí má 14,5 % českých dětských uživatelů internetu účet na sociální síti Facebook. Je tedy jasné, že děti sociální sítě aktivně využívají a tráví v kyberprostoru vysoké procento svého volného času. Sociální sítě jsou zcela jistě zajímavými produkty, které mají velký vliv na populaci. Dalo by se říci, že sociální sítě jsou návykové a řada uživatelů je chce pravidelně navštěvovat a plnit nejrůznějšími informacemi. Sociální sítě umožňují udržovat dávno ztracené sociální vazby a vytvářet vztahy nové (naopak od běžného nevirtuálního života, kde je člověk limitován časem a prostorem). To vše má ovšem vliv na budování dovedností v oblasti přímé sociální interakce - jednoduše řečeno - čím více času trávíme na Facebooku, tím méně času trávíme přímou komunikací s lidmi.

5. Závislost na Facebooku

Jak už jsem zmiňovala, v současné době existuje přesvědčení, že lidé mohou být na Facebooku závislí. Facebooku poskytuje svým uživatelům tolik možností, na kterých jsme ale bohužel schopni si vytvořit závislost. Sama jsem nejednou zažila, že kamarádka odběhla k počítači, jen aby si na Facebooku „sklidila farmu“. Nebo vím z praxe ve škole, že rodiče si často stěžují, že jejich děti ihned po příchodu ze školy zapínají Facebooku a chatují si mimo jiné se spolužáky, se kterými byli celý den ve třídě. Nechápu, o čem si mohou ještě psát, a nerozumí tomu, že jsou jejich ratolesti schopné trávit celé odpoledne online.

Jsem si téměř jistá, že mnohým nejen mladým uživatelům by dělalo velké potíže obejít se bez Facebooku delší

⁵² Kamil Kopecký, E-Bezpečí: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/socialni-sit/147-222>

dobu. Otázkou je, co lze označit za delší dobu. Je to individuální. Někdo se nemusí připojit Facebook několik dní a nevadí mu to. Někdo není online pár hodin a je nervózní. A to je právě jeden z příznaků závislosti. Pokud nejsme online a přemýšlíme, co se na FB děje během naší nepřítomnosti a co budeme dělat, až se připojíme, svědčí to o důležitosti Facebooku pro nás. S tím souvisí další problémy a to nepříjemné pocity a podráždění, které pramení z potřeby být na FB.

Během času, který trávíme aktivně na Facebooku, můžeme zanedbávat svoje školní či pracovní povinnosti, svoji rodinu, přátele a zájmy. Takže Facebook má vliv na náš osobní život.

Může také ovlivňovat náš fyzický zdravotní stav. A jak? Dlouhé sezení u počítače může vyvolávat problémy se zády či klouby. Oči jsou namáhané zářením monitoru. A mnoho lidí uvádí, že první, co ráno udělají, než vykonají biologické a hygienické potřeby, zapínají počítač a zjišťují co je přes noc nového na Facebooku.

6. Výzkum

Ve

výzkumné části své diplomové práce se budu hlavně věnovat příznakům, které by mohly ukazovat na projevy závislostního chování u některých žáků Gymnázia K. V. Raise v Hlinsku ve věku od 11 do 17 let. Dalším problémem, kterým se budu zabývat, je malé povědomí některých dětí o nebezpečích sociálních sítí.

6. 1. Stanovení výzkumných otázek

1) Alespoň 75 % dotázaných bude mít založený profil na Facebooku.

Většina dnešních lidí má profil na Facebooku. Podle mých předběžných odhadů alespoň tři čtvrtiny dotázaných dětí budou mít založený účet na FB. Potvrzení tohoto předpokladu by mělo dokázat, jak je Facebook rozšířený hlavně mezi mladými lidmi.

2) Více jak polovina dětí ve věku 11 až 12 let bude mít Facebook, ačkoli Facebook by měl být lidem přístupný až od 13 let.

Facebook je přístupný mládeži od 13 let. Ale stačí pouze vyplnit falešné datum narození a Facebook je otevřený i pro děti mladší 13 let. Jedním z úkolů mého dotazníku je zjistit, jaké množství dětí, které by neměly na Facebook mít vůbec přístup, obešlo toto pravidlo a FB normálně používá.

3) Alespoň 10 % všech dotázaných tráví na FB více než 15 hodin týdně.

Pro věkovou hranici odpovídajících od 11 do 17 let jsem si stanovila hranici 15 hodin na Facebooku týdně. Brala jsem v úvahu kroužky, výuku ve škole a plnění školních povinností a také zásah rodičů do volného času, kteří určitě čas u počítače svým dětem omezují. Myslím si, že alespoň desetina dětí bude trávit více jak 15 hodin týdně na Facebooku.

4) Více než 30 % všech dotázaných uvádí, že pociťuje fyzické či psychické známky závislosti na Facebooku.

Časté a dlouhé sezení u počítače se projevuje i na naší fyzické kondici. Mohou nás bolet záda, oči, můžeme zanedbávat jídlo a tak dále. Pokud děti pociťují nervozitu, když nejsou online a nutkavou potřebu se rychle připojit, je to jeden ze znaků závislosti na FB. Jedním z hlavních důvodů mé práce bylo zjistit, u kolika z dotázaných dětí se objevují projevy závislostního chování. Můj odhad je u více než 60 % dětí.

5) Nejméně polovina dotázaných má informace o nebezpečích, které je mohou na sociálních sítích jako Facebook potkat.

V současné době se hodně hovoří o nebezpečí na internetu a sociálních sítích, které ohrožuje hlavně děti a mladé lidi. Chci zjistit, jak velké množství dětí není vůbec informováno, o tom, co jim na internetu hrozí. Myslím, že je důležité vědět, jestli jsou dostatečně informovány a jestli si uvědomují, co se může stát. Můj odhad je takový, že minimálně polovina bude vědět o nebezpečích a bude je schopna pojmenovat.

6. 2. Metodologie

Zvolila jsem metodu **dotazníkového šetření**. Myslím si, že tato metoda je jednoduchá a pro tak mladé lidi vhodná.

Dotazník je v pedagogické praxi velmi oblíbenou a často používanou výzkumnou metodou. P. Gavora vymezuje dotazník jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Je to soustava předem pečlivě připravených a formulovaných otázek, které jsou systematicky seřazeny. Občas je dotazník ztotožňován s pojmem anketa. Rozdíl je v tom, že na anketu lidé odpovídají z vlastní vůle a z toho důvodu, že na dané téma ankety chtějí vyjádřit svůj názor. Někdy se používá i termín dotazování, ale to se dělí právě na dotazník a interview.⁵³

U dotazníku je několik problematických faktorů, na které si při jeho tvorbě a vyhodnocování musíme dávat pozor. Musíme přizpůsobit formulaci dotazníku, jeho téma a položky cílové skupině. Další komplikací může být rozesílání dotazníků poštou. Hrozí nám totiž nízká návratnost. Celkově data získaná pomocí dotazníku mají jen podmíněnou platnost a vyžadují velmi opatrnou interpretaci, abychom nedospěli k subjektivnímu soudu, ale k objektivnímu závěru.⁵⁴

Důležitými pojmy, které souvisí s dotazníkovým šetřením, jsou *validita* a *reliabilita*. Validita neboli platnost vypovídá o tom, nakolik dotazník skutečně měří to, co měřit má. Reliabilita neboli spolehlivost dotazníku ukazuje, zda data, která jsme výzkumem získali, jsou spolehlivá.⁵⁵

6. 3. Výzkumný vzorek

Na Gymnáziu K. V. Raise v Hlinsku jsem umístila 120 dotazníků do čtyř tříd. 99 dotazníků se mi vrátilo vyplněných, což znamená, že návratnost byla 82,5 %. Z toho má na Facebooku založený profil 90 dětí (90, 91 %). 8 dětí Facebook nemá a 1 dotazník je špatně vyplněný.

Počet dotázaných podle věku:

VĚK	POČET
11	15

⁵³ GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

⁵⁴ CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

⁵⁵ CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4

12	10
13	16
14	11
15	14
16	25
17	7

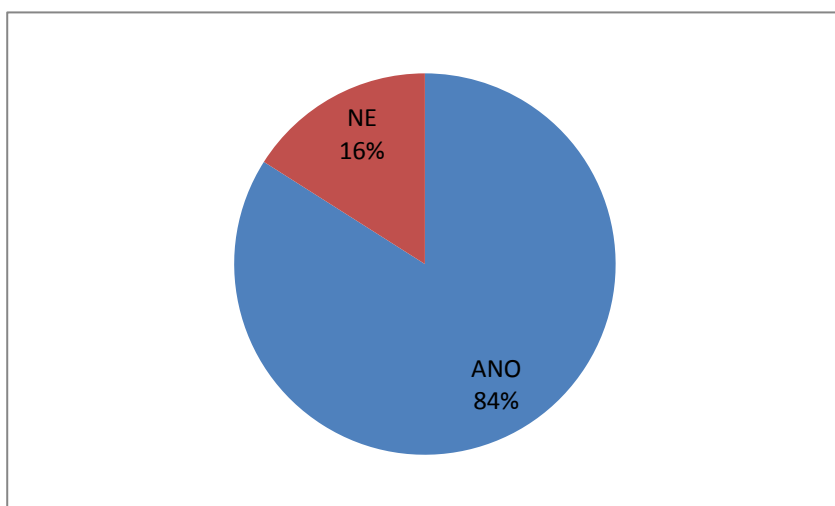
Rozhodla jsem se roztrždit respondenty podle ročníků, ve kterých jsem dotazníky rozdala. Třidy byly čtyři: 1. A, 3. A, 1.C a 2.C.

6. 4. Vyhodnocení

Věková skupina 11 – 12 let (1. A)

Otázka č. 1 *Máte profil na Facebooku?*

V této věkové skupině jsem chtěla zjistit, kolik dětí ve věku od 11 do 12 let má účet na FB, protože Facebook by měl být správně přístupný až od 13 let. 21 dětí odpovědělo, že účet na FB mají a 4 odpověděly, že nemají. V dalších otázkách už budu pouze pracovat s 21 žáky, kteří účet na Facebooku mají založený. Samozřejmě je rozdíl mezi *pasivním* a *aktivním* profilem na Facebooku. Pasivní uživatel má profil

založ

ený,

ale

aktiv

ně ho nevyužívá.

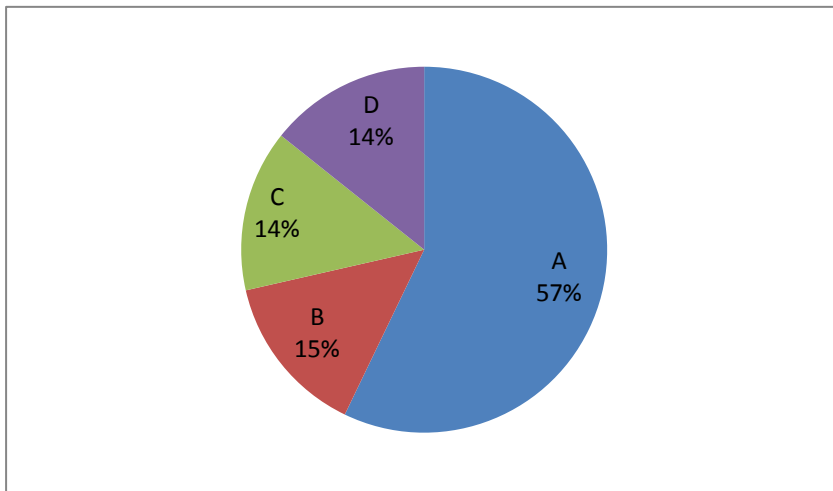
Odpověď	Počet
ANO	21
NE	4

n = 25

Otázka č. 2 *Kolik hodin denně*

trávíte na Facebooku?

12 dětí odpovědělo, že tráví na FB méně než 3 hodiny týdně, dalších 9 respondentů na Facebooku tráví více hodin týdně. Jako kritérium pro stanovení možnosti závislostního chování jsem si zvolila hranici 15 hodin týdně. V této věkové kategorii tráví pouze 3 dívky na Facebooku více než 15 hodin týdně.

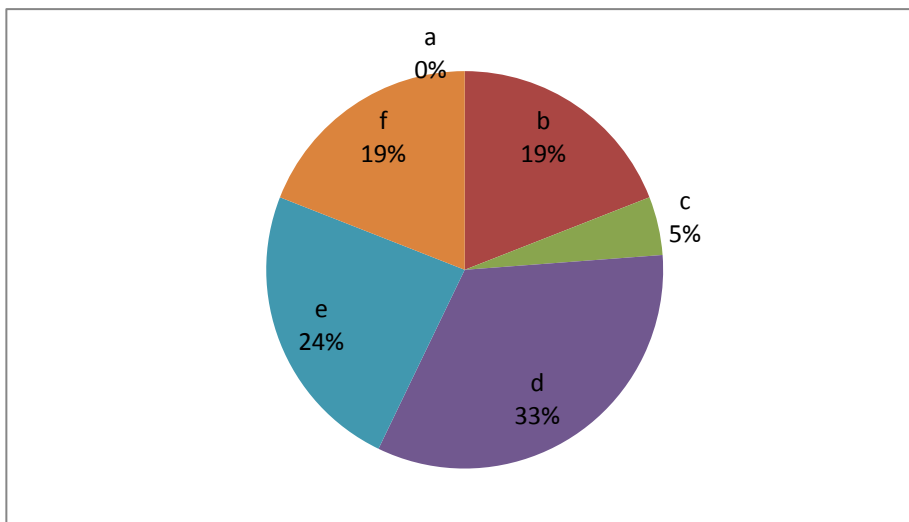
Odpověď	Počet
A	12
B	3
C	3
D	3

n = 21

Otázka č. 3 *Kolik máte na Facebooku přidaných přátel?*

Zajímalo mě, kolik

mají děti přidaných *přátel* na Facebooku. Pouze 4 z respondentů odpověděli, že mají více než 150 přátel. Ale i tak je podle mě v tomto věku velké množství na to, že na Facebooku nemají být vůbec přihlášení .

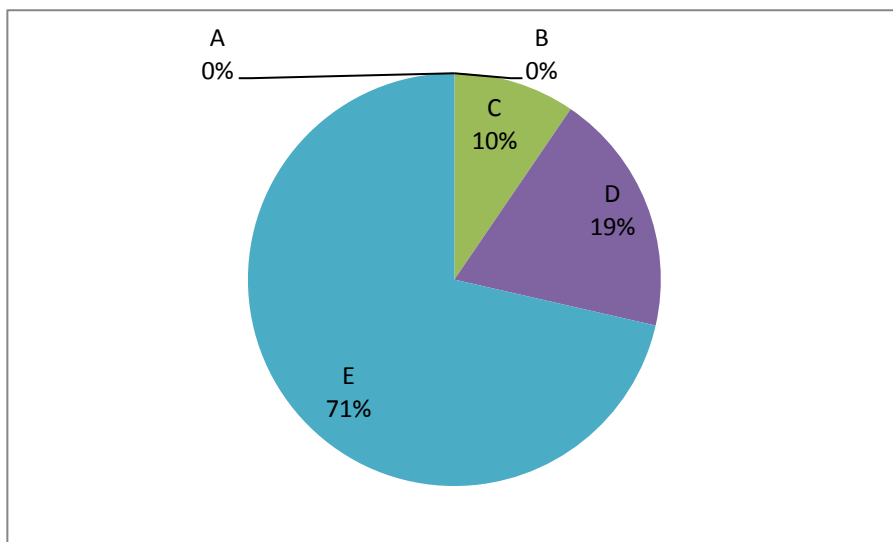

Odpověď	Počet
A	0
B	4
C	1
D	7
E	5
F	4

n = 21

Otázka č. 4 *A kolik z nich je vašich reálných kamarádů a znáte se s nimi osobně?*

Tato otázka měla hlavně odhalit, jestli si respondenti přidávají do seznamu *přátel* na Facebooku i neznámé lidi, které ve skutečnosti z reálného života neznají. Překvapilo mě, že 2 respondentky, které odpověděly, že mají více než 150 přátel, zároveň odpověděly, že znají pouze 21 až 30 svých virtuálních kamarádů z Facebooku i osobně. V tak nízkém věku si evidentně neuvědomují nebezpečí, které souvisí s tím, že chatují a sdělují informace o sobě přes Facebook lidem, které neznají.

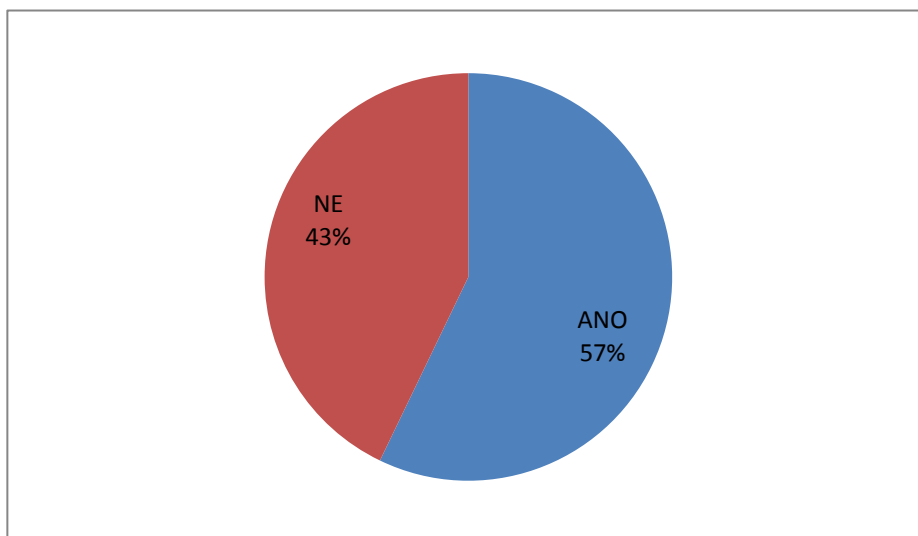
Odpověď	Počet
A	0
B	0
C	2
D	4
E	15

n = 21

Otázka č. 5 *Hrajete nějaké hry*

prostřednictvím Facebooku (např. FarmVille, Maffia Wars)?

V tomto věku děti využívají možnost hrát hry prostřednictvím Facebooku. Více než 50 % z dotázaných v této třídě odpovědělo, že na Facebooku hry hraje.

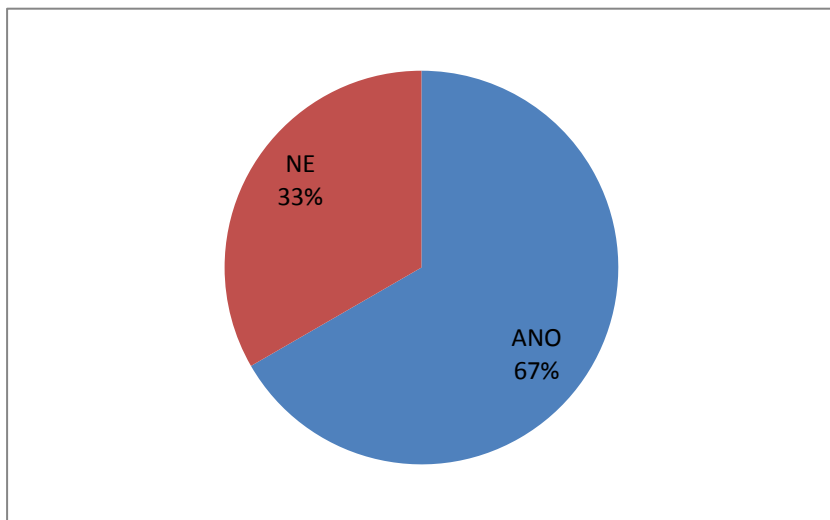

Odpověď	Počet
ANO	12
NE	9

n = 21

Otázka č. 6 *Máte nastavené soukromí tak, aby si každý nemohl přečíst informace o vás a prohlédnout si vaše fotky?*

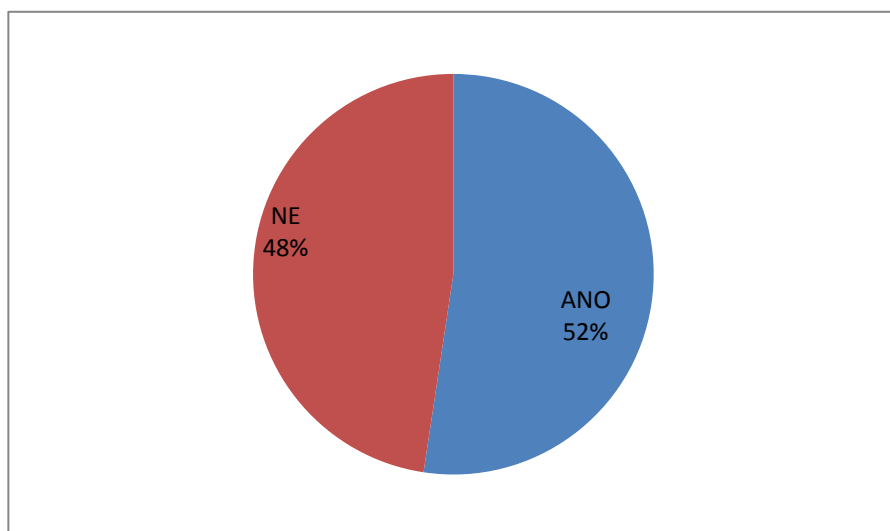
Chtěla jsem vědět, jestli děti mají povědomí o možnosti zabezpečit svůj profil na Facebooku a jestli soukromí na Facebooku mají nastavené. 14 respondentů odpovědělo, že na svých účtech mají nastavené soukromí. 7 žáků ale soukromí nastavené nemá a neuvědomují si tím pádem rizika, která tím vznikají. Kdokoli, koho nemají ani v seznamu *přátel*, si může přechíst údaje o nich, prohlédnout si fotografie a dále s nimi manipulovat.

Odpověď	Počet
ANO	14
NE	7

Otázka č. 7 *Používáte svoji Facebookovou zeď na sdělování svých pocitů a myšlenek?*

Zajímalo mě, jestli děti využívají možnost psát si statusy na svoji Facebookovou zeď. 11 dětí odpovědělo, že na zeď svoje pocity a myšlenky píše, 10 odpovědělo, že ne.

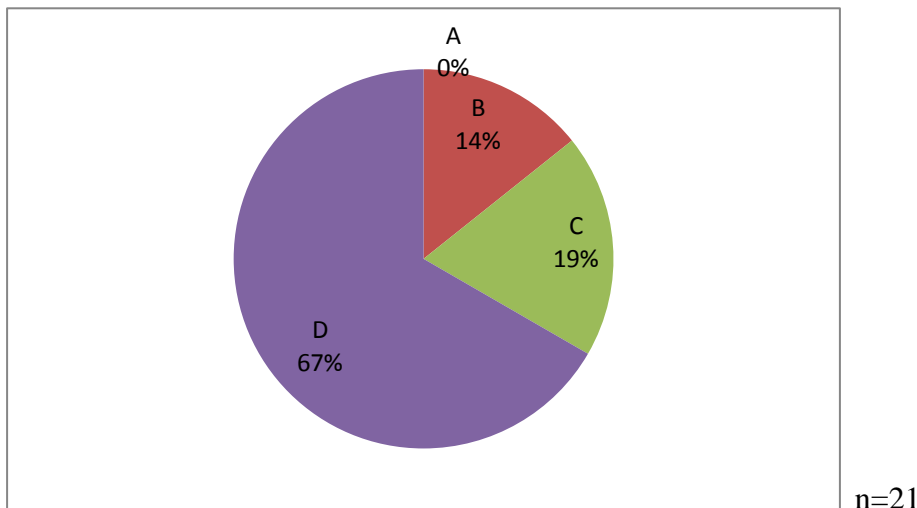

Odpověď	Počet
ANO	11
NE	10

n = 21

Otázka č. 8 *Jak často aktualizujete svoji zeď?*

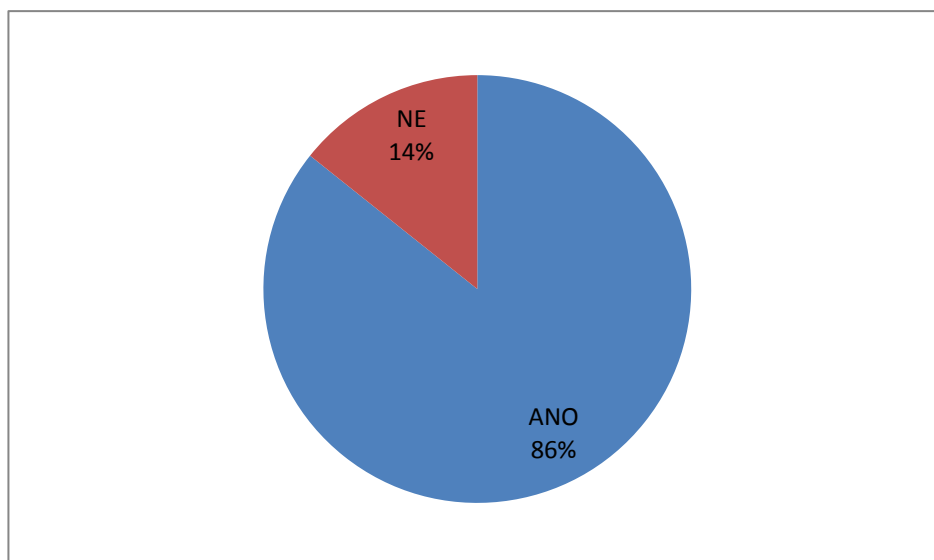
Odpovědi na tuto otázku měly ukázat, jak často děti využívají Facebook na psaní statusů. 14 dětí odpovědělo, že na svoji *zed'* píše statusy jednou za týden. Dalších 7 svoje myšlenky a pocity sděluje častěji.

Odpověď	Počet
A	0
B	3
C	4
D	14

Otázka č. 9 *Zanedbáváte svoje školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku?*

Chtěla jsem vědět, jestli jsou si děti vědomy toho, že trávení na Facebooku jim může komplikovat plnění jejich školních povinností. 18 respondentů přiznalo, že svoje povinnosti zanedbává. Dva z nich ale připsali, že to není kvůli Facebooku.

Odpověď	Počet
ANO	18
NE	3

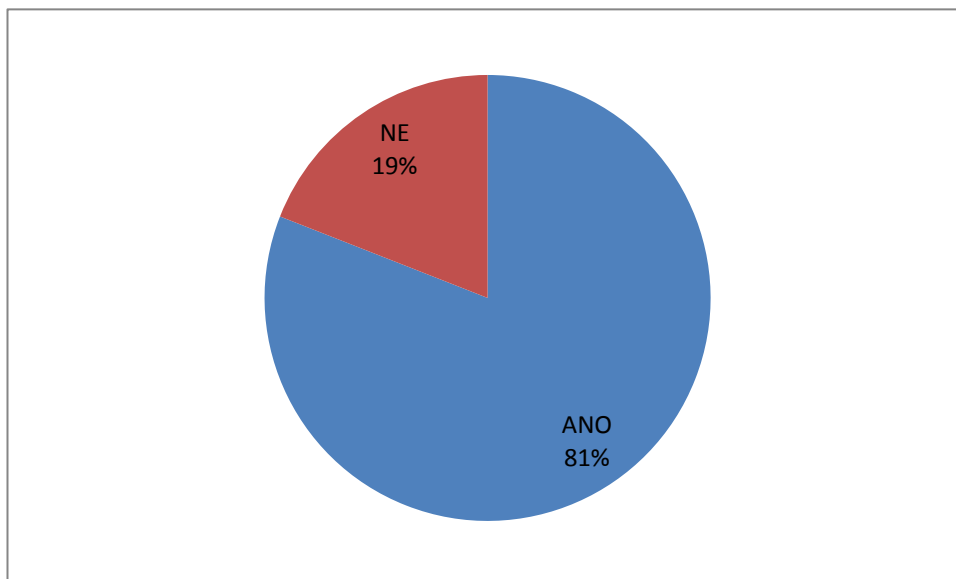
n = 21

Odpověď	Počet
ANO	18
NE	3

Otázka č. 10 *Zhoršil se váš prospěch ve škole během posledního roku?*

ANO	17
NE	4

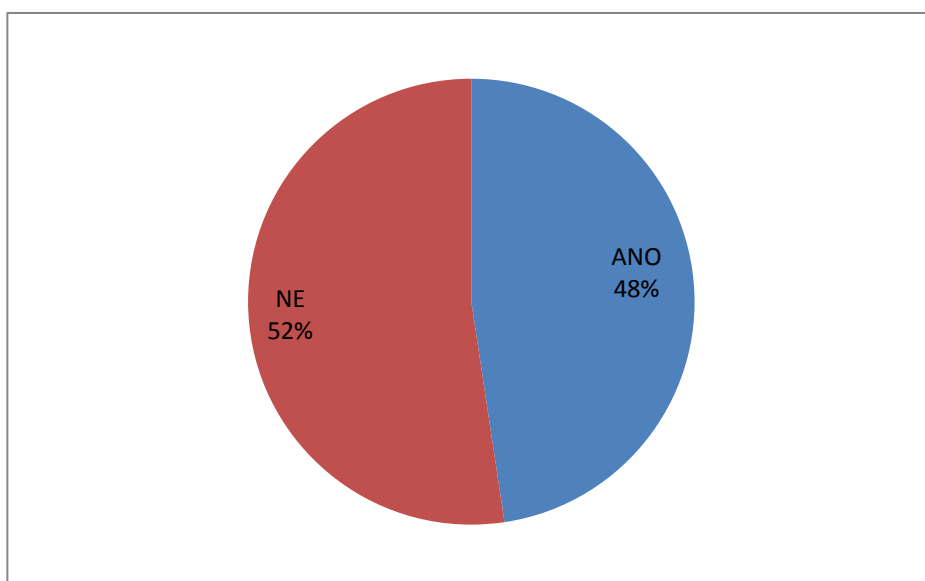
17 respondentů odpovědělo, že se jejich prospěch během posledního roku zhoršil.

n = 21

Otázka č. 11 *Myslíte si, že čas trávený na Facebooku vás připravuje o čas v reálném životě?*

Zajímalo mě, zda si děti uvědomují rozdíly mezi *životem na Facebooku* a skutečným životem v reálném světě a zda jsou si vědomy toho, že by čas trávený na Facebooku mohly využít jinak ve skutečném světě. 10 dětí připouští, že je „Facebook“ okrádá o čas v reálném životě.

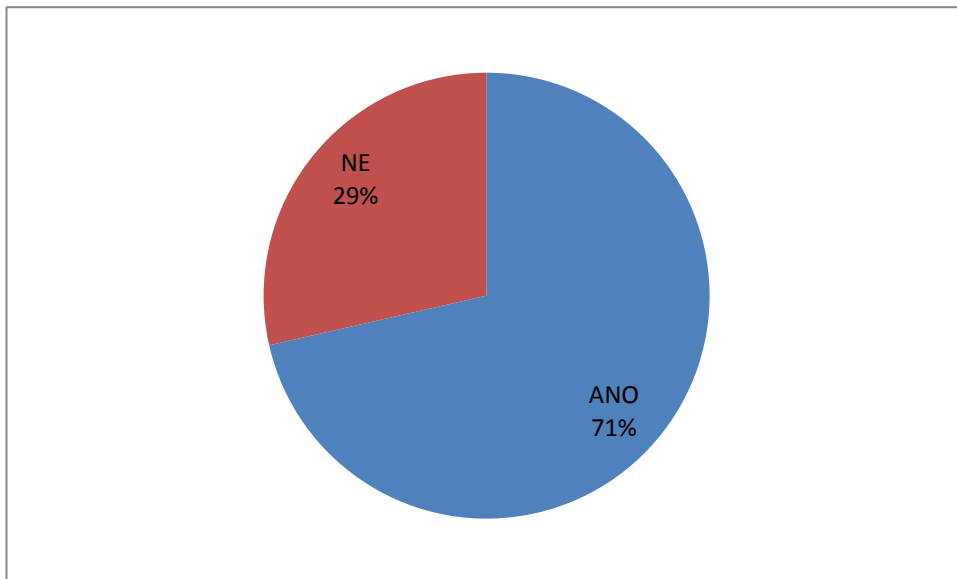

Odpověď	Počet
ANO	10
NE	11

n = 21

Otázka č. 12 *Snázili jste se omezit čas, který trávíte online na Facebooku?*

Zajímalo mě, jestli děti samy poznaly, že tráví příliš volného času na Facebooku, a snažily se s tím něco dělat. 15 z nich odpovědělo, že ANO a 6 NE.

Odpověď	Počet
ANO	15
NE	6

n = 21

Otázka č. 13 *Pokud jste se snažili, proč a podařilo se vám to?*

Všech 15 dětí, které uvedly, že se snažily omezit svůj čas na FB, tvrdí, že se jim to povedlo. Jako důvody uvádí většina školní povinnosti, čas na kamarády a na koníčky.

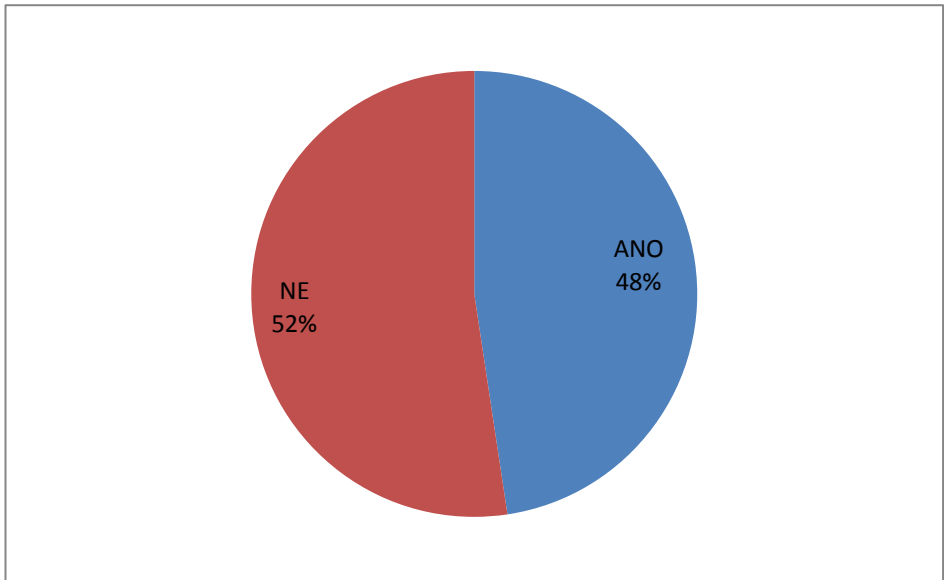
„Protože jsem měl spoustu učení.“

„Rodiče to po mně chtěli.“

„Vždycky si přečtu co je nového a jdu pryč. Už mě to tam nebaví.“

Otázka č 14 *Je pro vás snazší komunikovat s přáteli a známými přes Facebook než tváří v tvář?*

Chtěla jsem zjistit, zda je pro děti snazší komunikovat s ostatními prostřednictvím zpráv a chatu na Facebooku než z očí do očí. 10 odpovědělo, že ANO a 11, že NE. To znamená, že téměř polovina dotázaných v této třídě raději komunikuje prostřednictvím Facebooku než osobně.

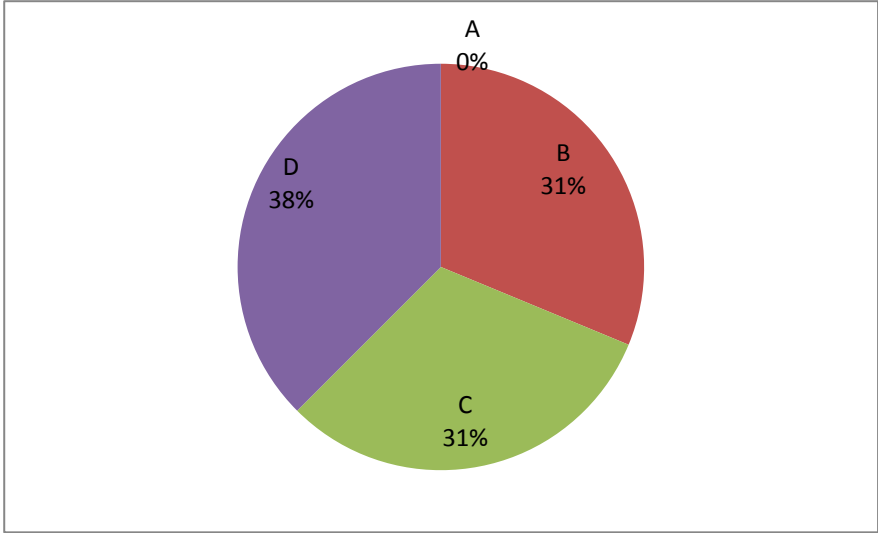

Odpoověď	Počet
ANO	10
NE	11

n = 21

Otázka č. 15 *Do které z následujících situací jste se někdy dostali/ dostáváte? (můžete zvolit více možností)*

V této otázce měli žáci možnost vybrat si více možností najednou. 12 respondentů z 21 odpovědělo, že se do žádné z daných situací nedostalo, ostatní si vybrali alespoň jednu z možností. Zarazilo mě, že se 6 dětí sešlo s někým, koho poznali jen prostřednictvím Facebooku.

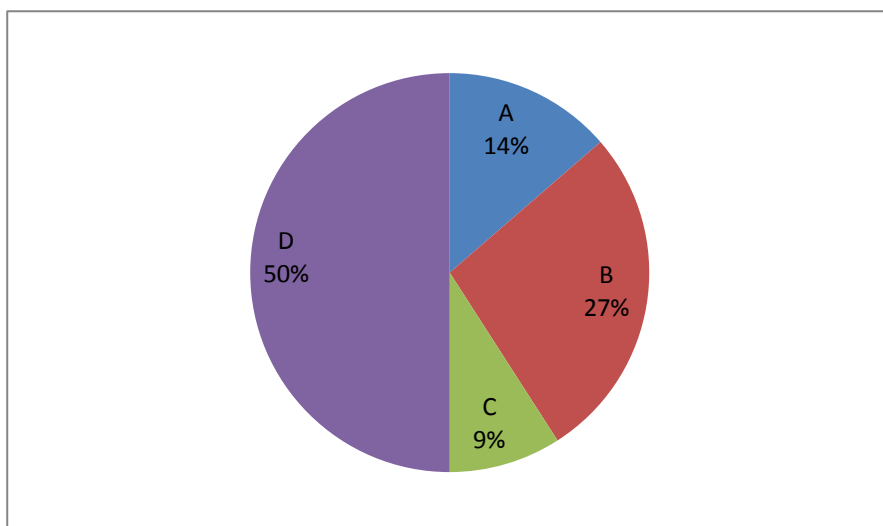

Odpoověď	Počet
A	0
B	5
C	5
D	6

n = 9

Otázka č. 16 *Pozorujete u sebe některou z následujících možností? (můžete zvolit více možností)*

V tomto případě měli opět možnost vybrat si více možnosti najednou. 5 respondentů odpovědělo, že nepocítuje žádný z příznaků, ostatní si vybrali alespoň jednu z možností. Jsou to příznaky fyziologické, které vyplývají z dlouhého a častého sezení u počítače, a psychické, které souvisí s projevy závislostního chování

Odpověď	Počet
A	3
B	6
C	2
D	11

n = 16

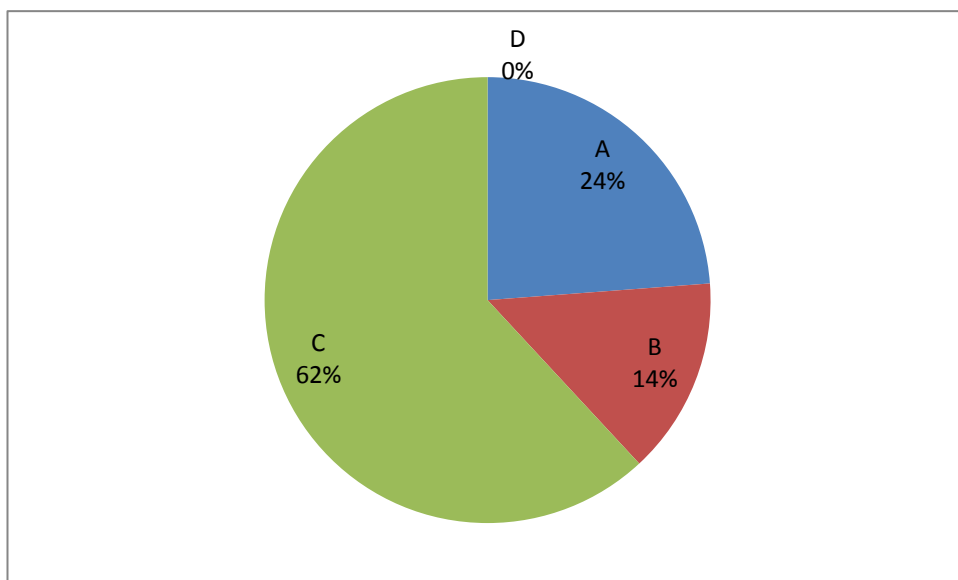
Otázka č. 17 *Omezili jste kontakt s reálnými kamarády kvůli*

Facebooku?

Všech 21 dětí odpovědělo NE. Tento výsledek mě velmi potěšil.

Otázka č. 18 *Co je pro vás Facebook?*

Pomocí této otázky si mohu udělat přibližný obrázek o tom, co pro děti Facebook znamená. Žádný z respondentů neodpověděl, že je to pro něj nejlepší způsob, jak trávit volný čas. Většina z nich bere Facebook jako možnost být v kontaktu s lidmi.

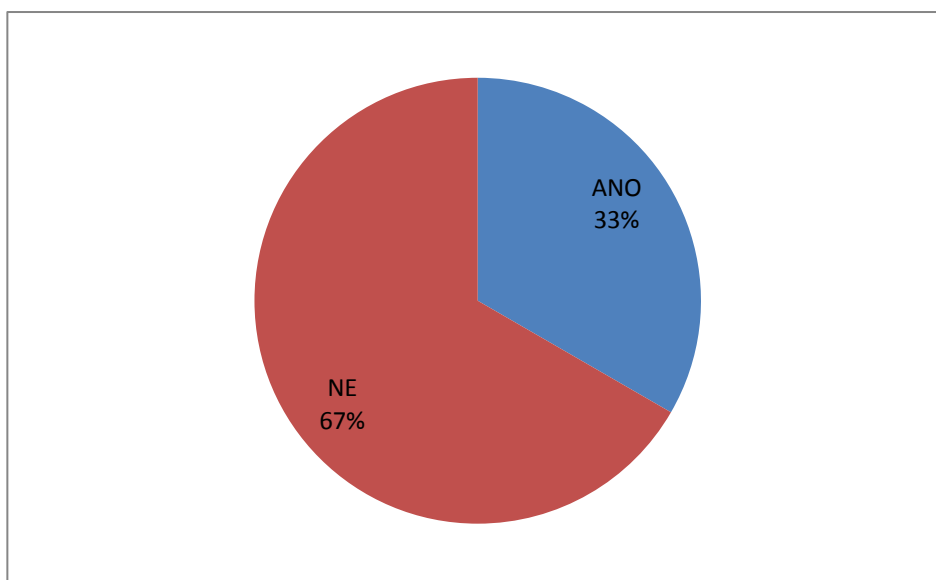

Odpověď	Počet
A	5
B	3
C	13
D	0

n = 21

Otázka č. 19 *Má některý z vašich rodičů na FB profil?*

Rodiče 7 dětí mají profil na Facebooku. V další otázce se budu zabývat tím, jestli to těmto dětem vadí.

Odpověď	Počet
ANO	7
NE	14

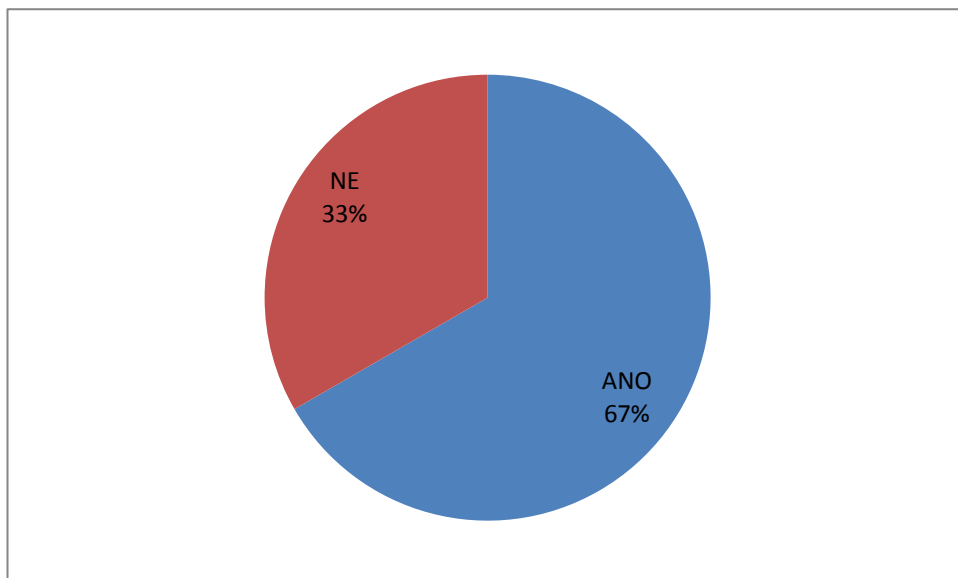
Otázka č. 20
Pokud má, vadí vám to?

Všech sedm dětí odpovědělo, že NE. Tuto otázku jsem položila proto, že mnohým by mohlo vadit to, že rodiče budou pomocí profilu na Facebooku sledovat jejich aktivity, např. s kým se přátelí, co poslouchají za hudbu, co komu komentují a jaké si píší statusy.

Otázka č. 21 *Slyšeli jste o rizicích, které vám na Facebooku a podobných sítí hrozí?*

Zajímalo mě, zda mají děti informace o rizicích, které jim na Facebooku a všeobecně na internetu hrozí. 14 respondentů je o rizicích informováno, 7 není. Ačkoli se číslo 7 může zdát

malé, je to počet dětí, které jsou nejvíce ohroženy na takovýchto sociálních sítích. Hrozí jim například kyberšikana, kyberstalking a zneužití jejich fotografií a údajů.

Odpověď	Počet
ANO	14
NE	7

n = 21

Otázka č. 22 *Pokud ano, můžete některé uvést?*

Děti uváděly kyberšikana, seznámení s pedofily a nebezpečnými lidmi, zhoršení školního prospěchu, zhoršení zdravotního stavu (špatný zrak, nadváha,...).

„Kyberšikana a pedofilové. Mají profil dítěte.“

„Když nás někdo neznámý pozve ven a pak nám ublíží.“

„Někdo může zneužít naše fotky nebo údaje.“

„Zanedbáváme svoje koníčky a kamarády. Seděním u počítače můžem tloustnout.“

Otázka č. 23 *Charakterizujet dvěma až třemi větami svůj vztah k Facebooku a jiným sociálním sítím.*

Žáci uvádějí, že FB je pro ně hlavně způsob, díky kterému mohou komunikovat s ostatními. Někdy tam hrají hry a používají různé aplikace. Někteří uvádí, že je to ztráta času a na Facebook chodí jen proto, že se doma nudí.

„Je tam s kamarády zábava, ale zase tam ztrácím čas místo abych šel ven.“

„Vytvořil jsem si ho, protože chci komunikovat s kamarády.“

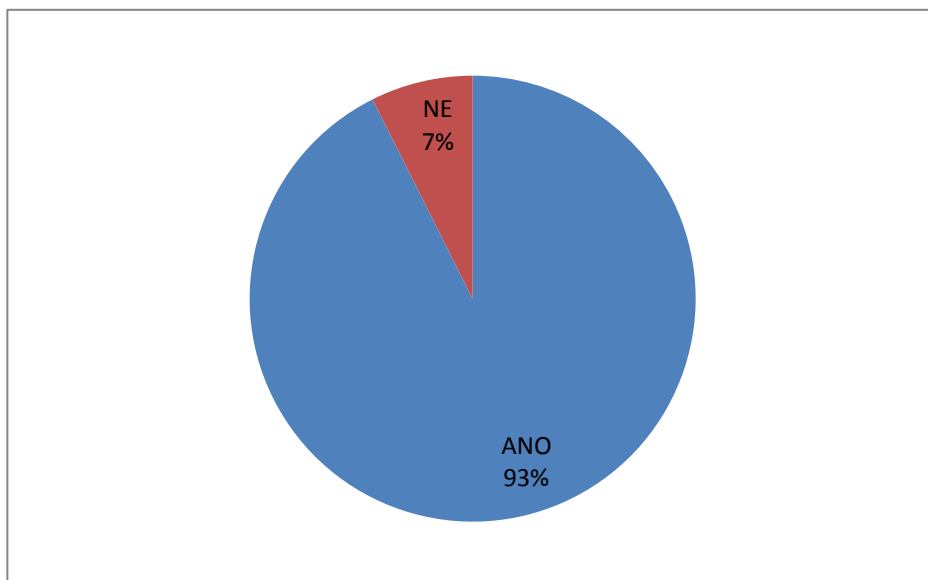
„Založila jsem si ho, abych viděla, co moji kamarádi dělají a jakou třeba poslouchají zrovna hudbu.“

Věková skupina 13 – 14 let (3. A)

Otázka č. 1 *Máte profil na Facebooku?*

Kromě 2 dětí mají z této třídy profil na Facebooku všichni. V dalších otázkách už budu pracovat pouze s odpověďmi těch 25 lidí, kteří mají založený účet na Facebooku.

Odpověď	Počet
ANO	25
NE	2

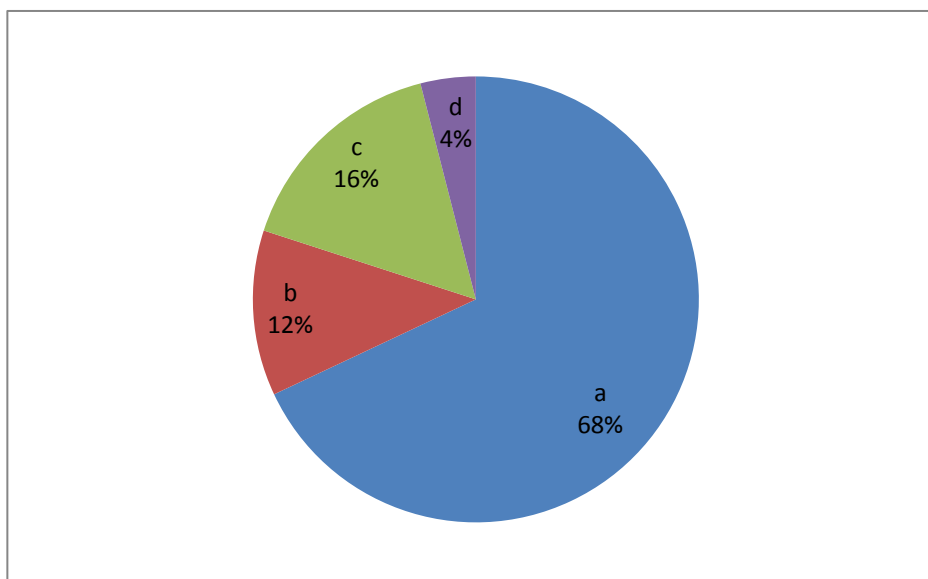

n = 27

Otázka č. 2 Kolik hodin týdně trávíte

připojeni na Facebooku?

17 dotázaných odpovědělo, že tráví na Facebooku méně než tři hodiny týdně, což pro mě bylo velkým překvapením. Čekala jsem, že děti v této věkové skupině budou trávit na Facebooku více hodin týdně. 8 respondentů na Facebooku tráví více hodin než jen 3 týdně.

Odpověď	Počet
A	17
B	3
C	4
D	1

n = 25

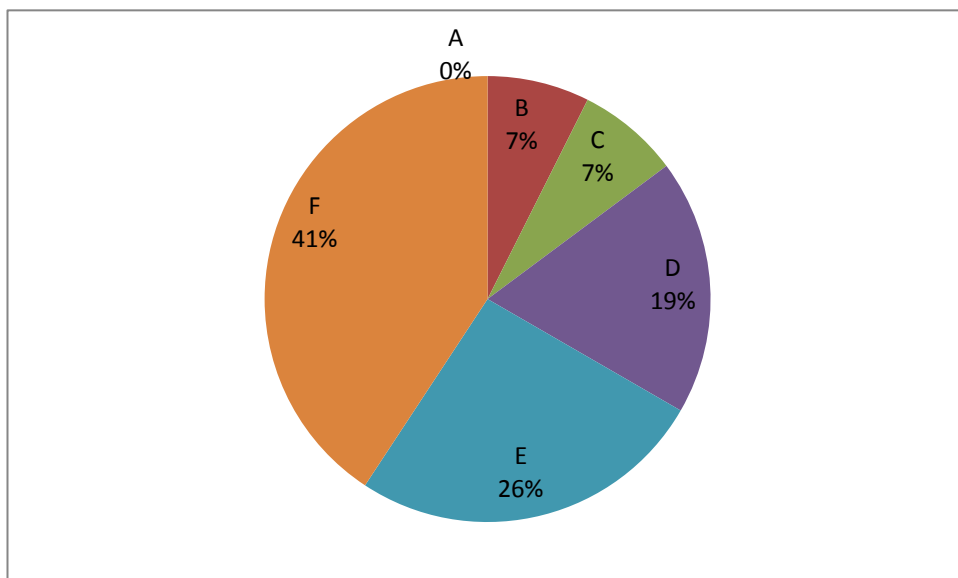
..

Otázka č 3 Kolik

máte na Facebooku přidaných přátel?

11 respondentů odpovědělo, že má přidaných více než 150 *přátel*, ostatní mají na FB méně přidaných *přátel*.

Odpověď	Počet
A	0
B	1
C	2

D	4
E	7
F	11

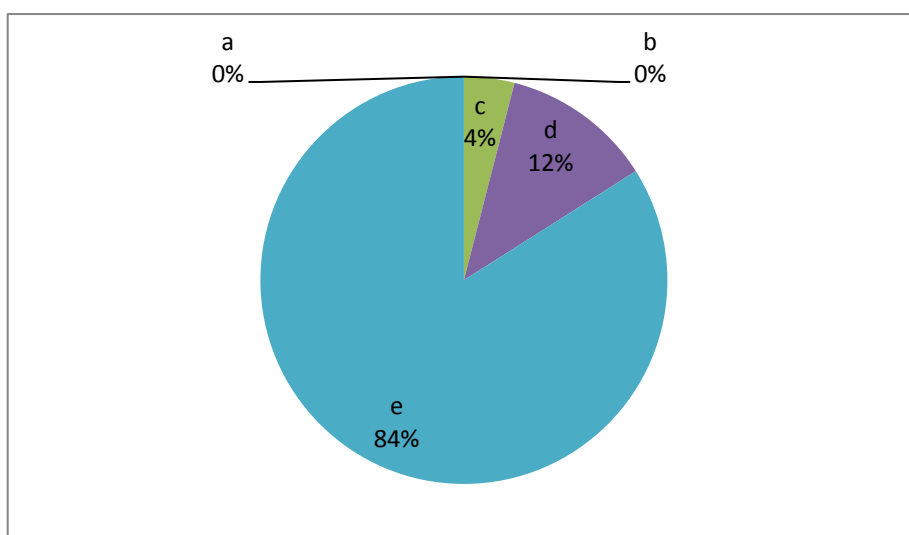
n = 25

Otázka č 4 A
kolik z nich je
vašich reálných

kamarádů a znáte se s nimi osobně?

V této otázce je opět dobré si uvědomit rozdíl mezi virtuálním a opravdovým kamarádem, kterého znají osobně a mají k němu vztah. Odpovědi na tuto otázku ukazují, zda ty, co mají respondenti v contact listu jsou i ti, které znají osobně. Jedna z dívek uvedla, že zná pouze 20 až 30 lidí ze svého Facebooku i osobně, ačkoli uvedla, že má na svém profilu přidanych více než 100 lidí.

Odpověď	Počet
a	0
b	0
c	1
d	3
e	21

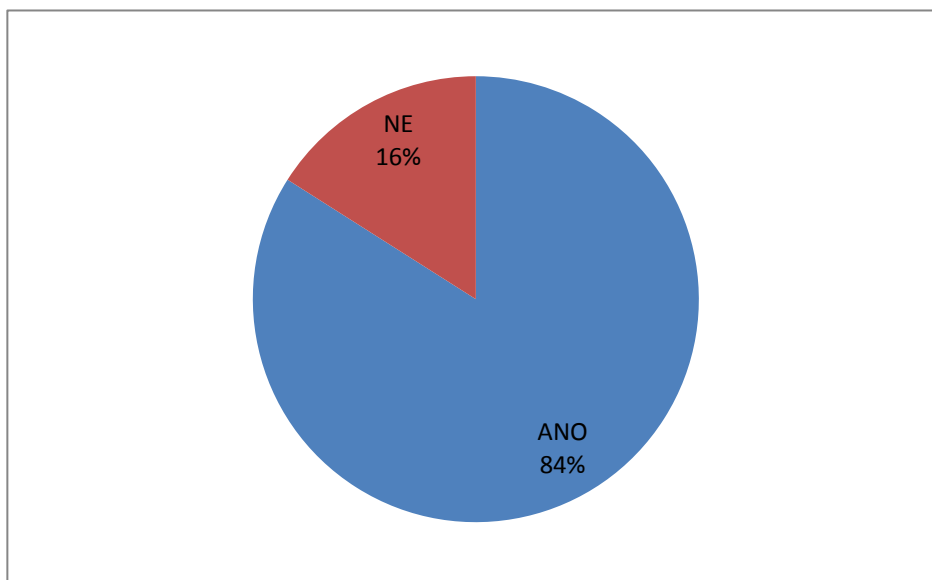
n = 25

Otázka č . 5 Hrajete
nějaké hry
prostřednictvím
Facebooku (např.

FarmVille, Mafia Wars)?

V této třídě výrazně převyšuje počet dětí hrajících hry na Facebooku proti těm, kteří nehrají. Pouze 4 z 25 dětí nevyužívají Facebook ke hraní her.

Odpověď	Počet
---------	-------

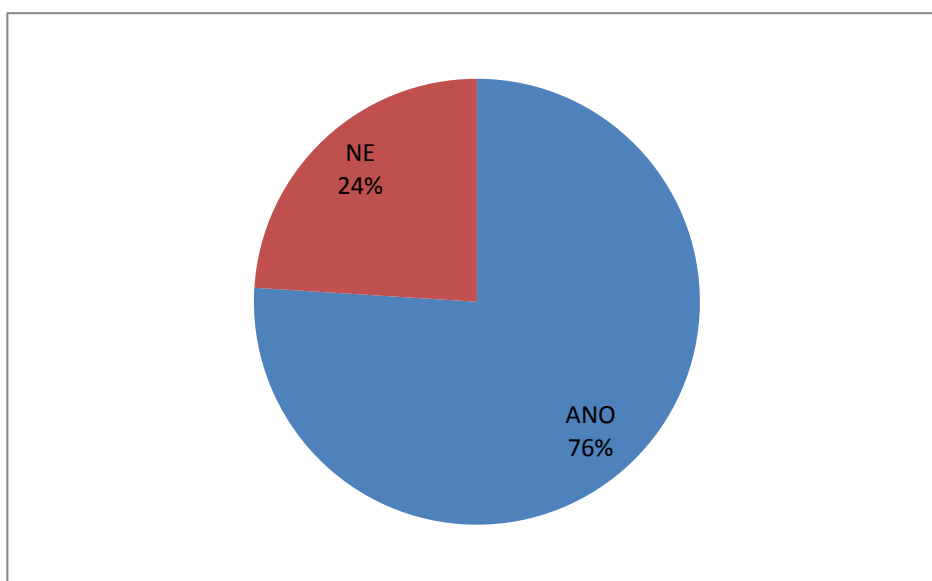

ANO	21
NE	4

n = 25

Otázka č. 6 *Máte nastavené soukromí na vašem profilu tak, aby si každý nemohl přečíst informace o vás a prohlédnout si vaše fotky?*

Většina z dotázaných v této třídě soukromí na Facebooku nastavené má. 6 respondentů odpovědělo, že nemá. Předpokládala jsem, že v tomto věku si žáci více uvědomují rizika, která plynou z nenastaveného soukromí na jejich účtu a neobjeví se tu nikdo, kdo by soukromí nastavené neměl.

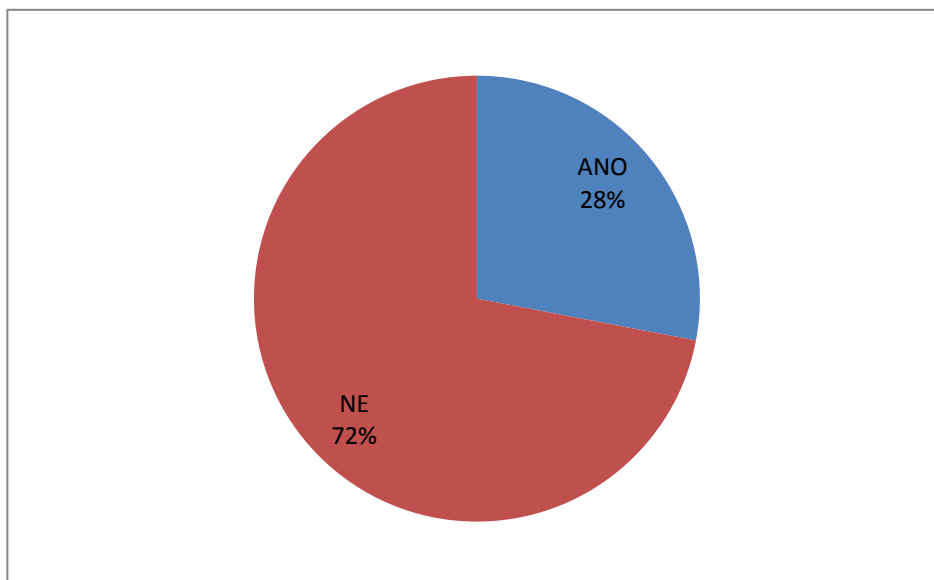
Odpověď	Počet
ANO	19
NE	6

n = 25

Otázka č. 7
Používáte svoji facebookovou zed' na sdělování svých pocitů a myšlenek?

na sdělování svých pocitů a myšlenek?

Většina z této skupiny dotázaných odpověděla, že si na zed' statusy nepíše. Čekala jsem, že v tomto věku budou děti více využívat možnost psaní statusů na svoji zed'.

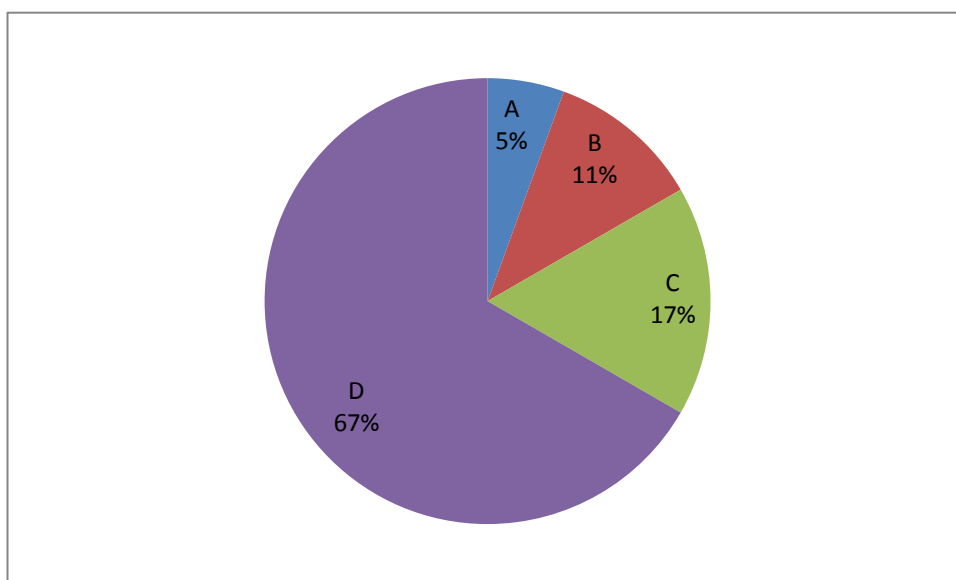

Odpověď	Počet
ANO	7
NE	18

n = 25

Otázka č. 8 *Jak často svoji zeď na Facebooku aktualizujete?*

7 respondentů si nevybralo žádnou z možností a napsalo, že svoji zeď neaktualizují vůbec. Dalších 12 respondentů odpovědělo, že aktualizuje svoji zeď několikrát za týden a 6 ji aktualizuje častěji.

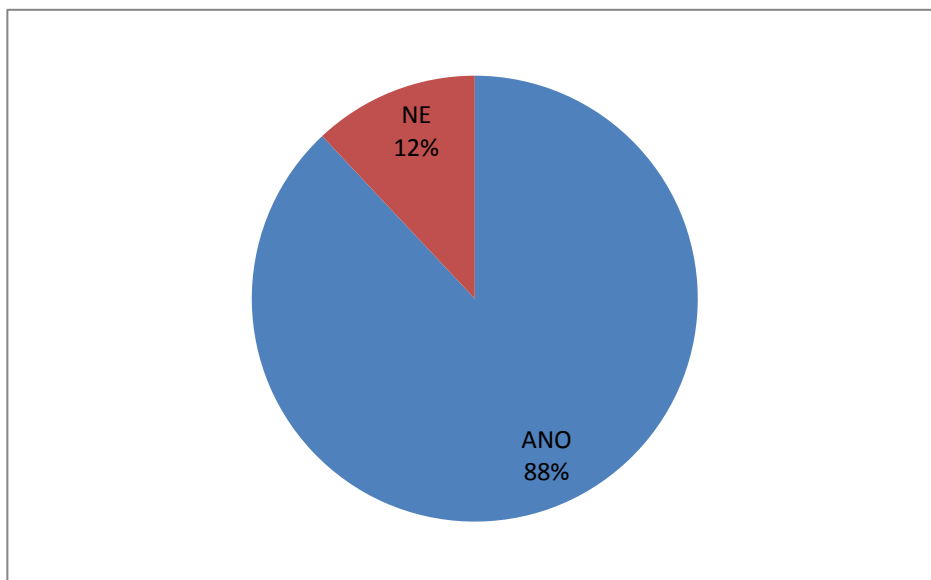

Odpověď	Počet
A	1
B	2
C	3
D	12

n = 18

Otázka č. 9 *Zanedbáváte nebo odkládáte svoje školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku?*

22 dětí odpovědělo, že svoje povinnosti zanedbává, 3 přiznaly, že ANO. Tento výsledek je lepší než u předchozí třídy.

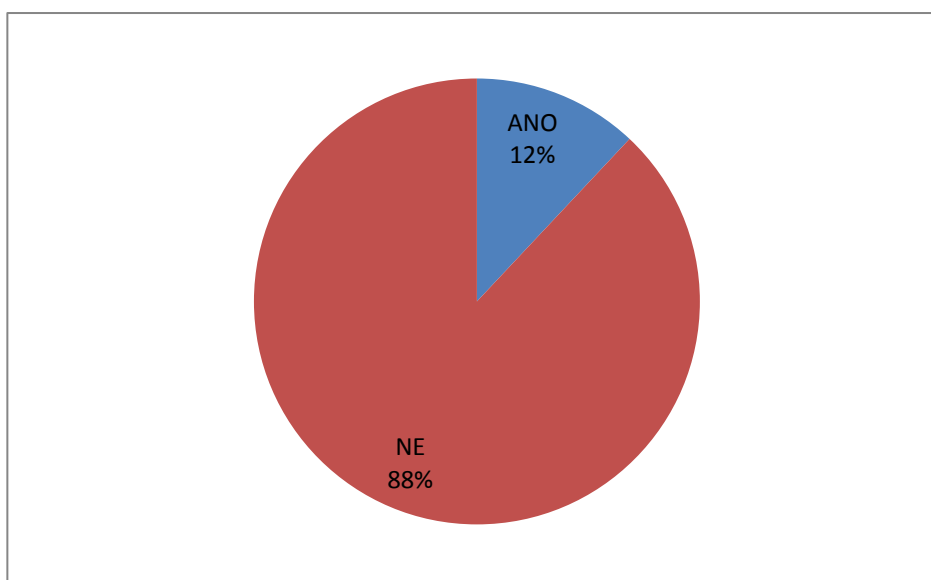

Odpověď	Počet
ANO	22
NE	3

n = 25

Otázka č. 10 *Zhoršil se váš prospěch ve škole během posledního roku?*

Pouze 3 respondenti odpověděli, že se jejich prospěch ve škole během posledního roku zhoršil. Tuto otázku jsem zvolila z toho důvodu, že čas trávený na Facebooku může ovlivňovat plnění školních povinností.

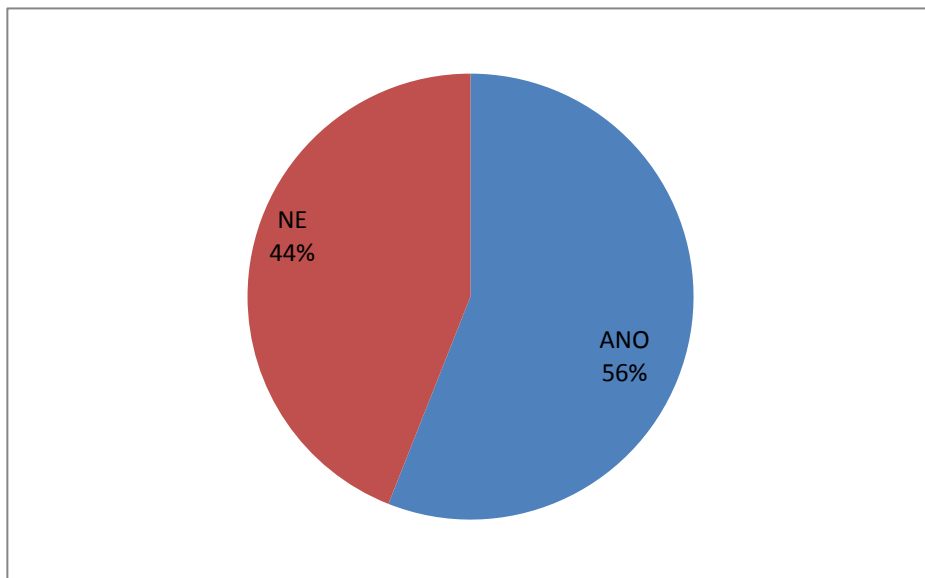
Odpověď	Počet
ANO	3
NE	22

n = 25

Otázka č. 11 *Myslíte si, že vás čas strávený na Facebooku připravuje o čas v reálném životě?*

Více než polovina respondentů si myslí, že je čas trávený na FB připravuje o čas v reálném životě. Je dobře, že si uvědomují rozdíl mezi reálným a virtuálním životem. Také jsou si

evidentně vědomi, že by čas, který tráví například chatováním, mohli využít ve stutečnosti jinak a lépe.

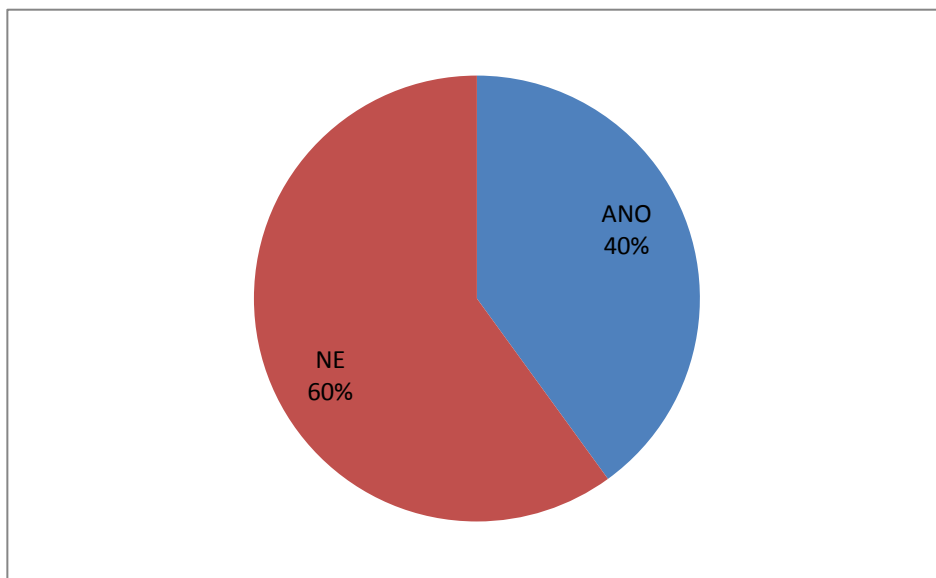

Odpověď	Počet
ANO	14
NE	11

n = 25

Otázka č. 12 *Snažili jste se omezit čas, který trávíte na Facebooku?*

10 respondentů odpovědělo ANO a 15, že NE. 4 žáci, kteří u předchozí otázky odpověděli, že je čas na FB připravuje o čas ve skutečném životě, se bohužel nesnažili ho omezit

n = 25

Odpověď	Počet
ANO	10
NE	15

Otázka č 13 *Pokud jste se snažili, proč a podařilo se vám to?*

vám to?

Všech 10 respondentů, kteří odpověděli, že se snažili omezit čas trávený na Facebooku, uvádí, že se jim podařilo ten čas omezit. Děti píší, že čas strávený na Facebooku omezily hlavně kvůli svým koníčkům, rodině a školním povinnostem. Některé odpovědi budu citovat:

„Protože jsem měl spoustu učení a tohle mi pomohlo.“

„Já na Facebooku nejsem déle jak 45 minut během dne.“

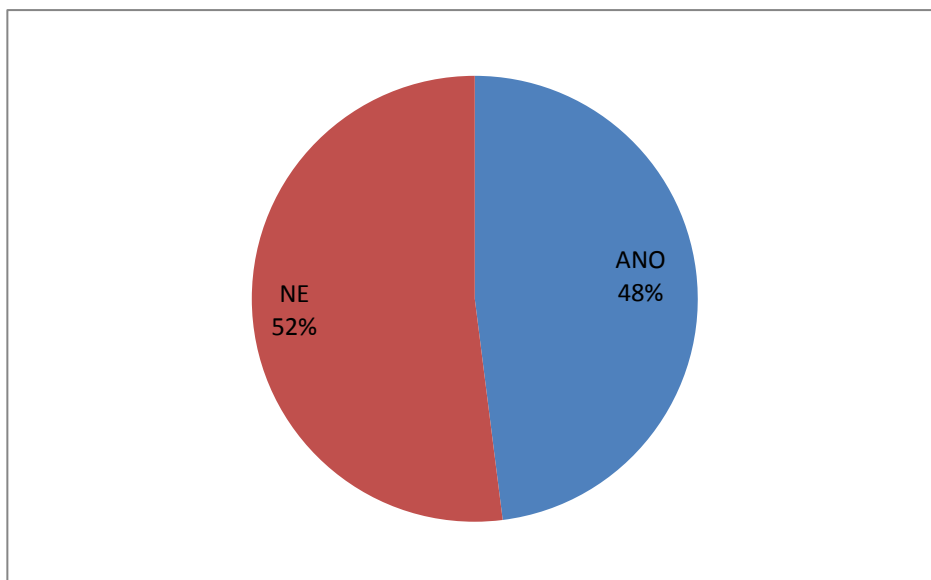
„Moc času na FB netrávím, takže ho nemusím ani tak moc omezovat. Mám čas na jiné věci.“

„Protože jsem se potřebovala učit a ukázat.“

„Mám víc času na kamarády a rodinu.“

Otázka č. 14 *Je pro vás snazší komunikovat s přáteli a známými přes Facebook než tváří v tvář?*

13 dětí nemá problém komunikovat tváří v tvář a a pro dalších 12 je jednodušší komunikovat prostřednictvím sociálních sítí. Podle mě je počet dětí, které bohužel snadněji komunikují prostřednictvím chatu či zpráv na Facebooku, celkem velký. Je důležité jim vysvětlit, že nic nenahradí skutečný rozhovor a osobní kontakt, kdy můžeme vidět přímo reakci toho druhého.

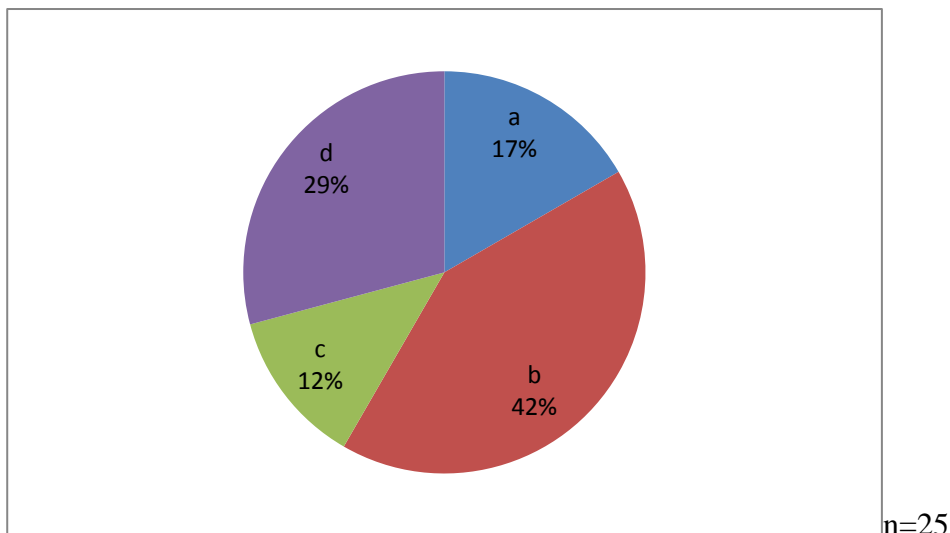
Odpověď	Počet
ANO	12
NE	13

n = 25

Otázka č. 15 *Do které z následujících situací jste se někdy dostali/ dostáváte? (můžete zvolit více možností)*

V této otázce měli respondenti opět možnost vybrat si více odpovědí. Desetkrát byla zakroužkována odpověď, že se hádají s rodiči kvůli času strávenému na FB.

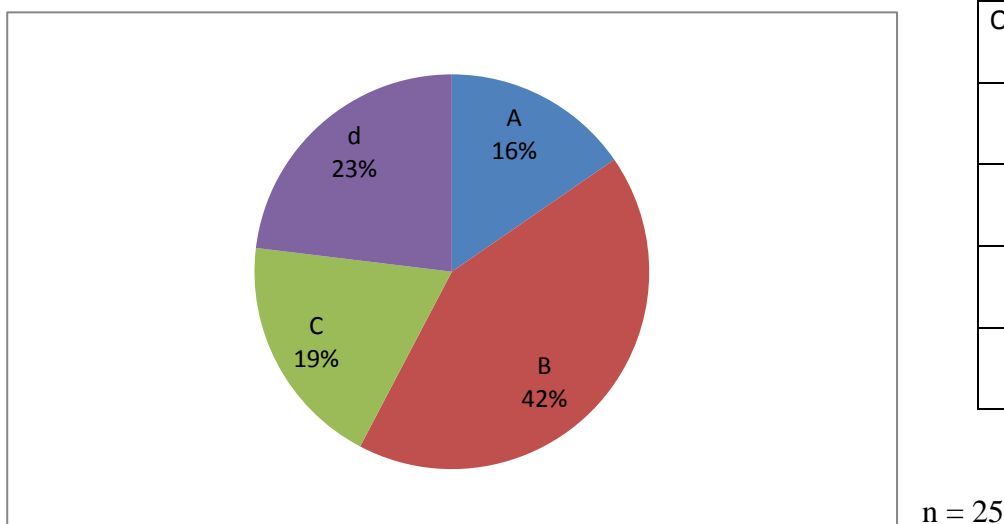
Odpověď	Počet

A	6
B	10
C	3
D	6

Otázka č. 16 *Pozorujete u sebe některou z následujících možností? (můžete zvolit více možností)*

Nejvíce u sebe respondenti pozorují ztrátu kontroly nad časem stráveným online na Facebooku. Dalším jevem, který na sobě pozorují, je bolest zad a očí.

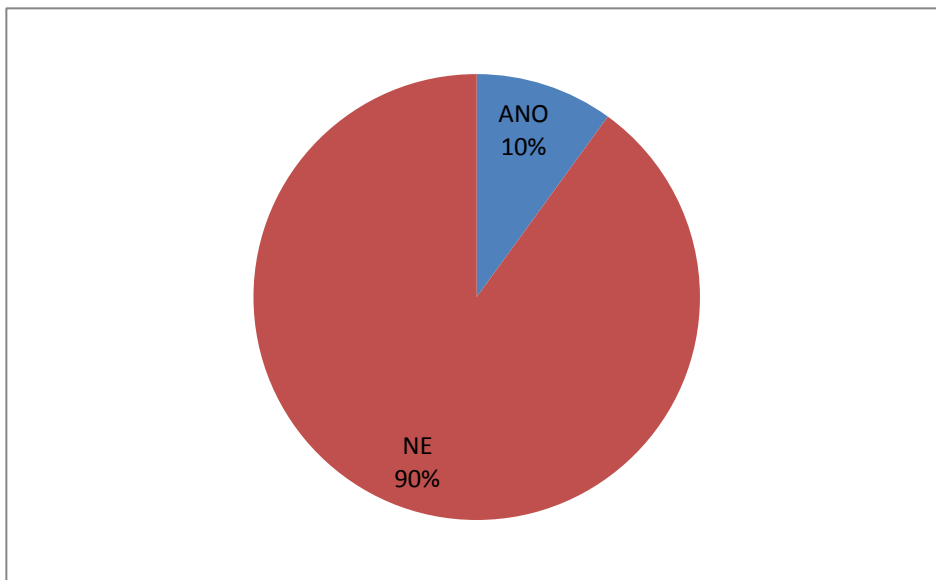

Odpověď	Počet
A	4
B	11
C	5
d	6

Otázka č. 17 *Omezili jste kontakt s reálnými kamarády kvůli Facebooku?*

Bohužel dva z respondentů omezili kontakt s reálnými kamarády a raději svůj čas tráví na Facebooku. Velmi mě to překvapilo a doufám, že to bude ojedinělý jev.

Odpověď	Počet

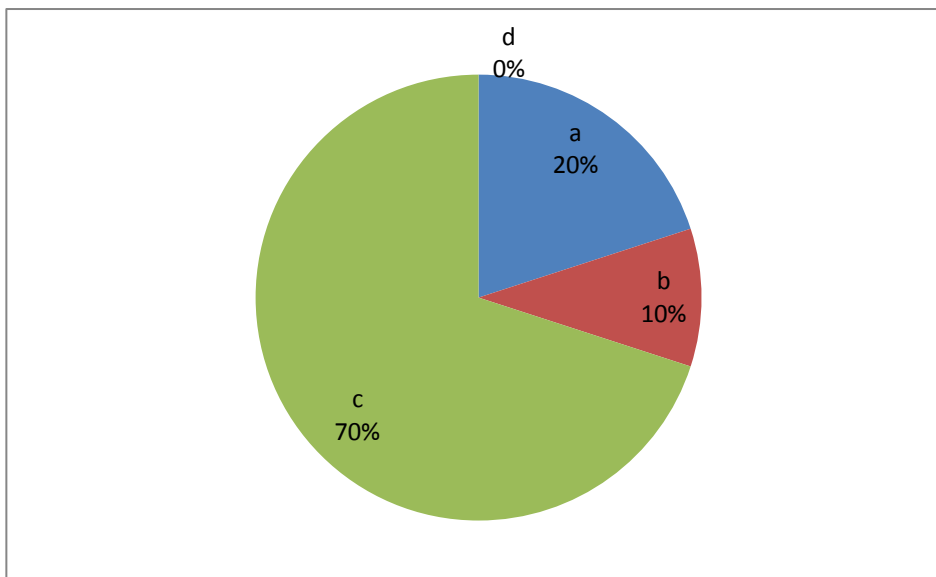
ANO	3
NE	22

n = 25

Otázka č. 18 Co je

pro vás Facebook?

Pro 70% dotázaných je Facebook způsob, pomocí kterého komunikují s okolím. Pro 4 respondenty je to ztráta času.

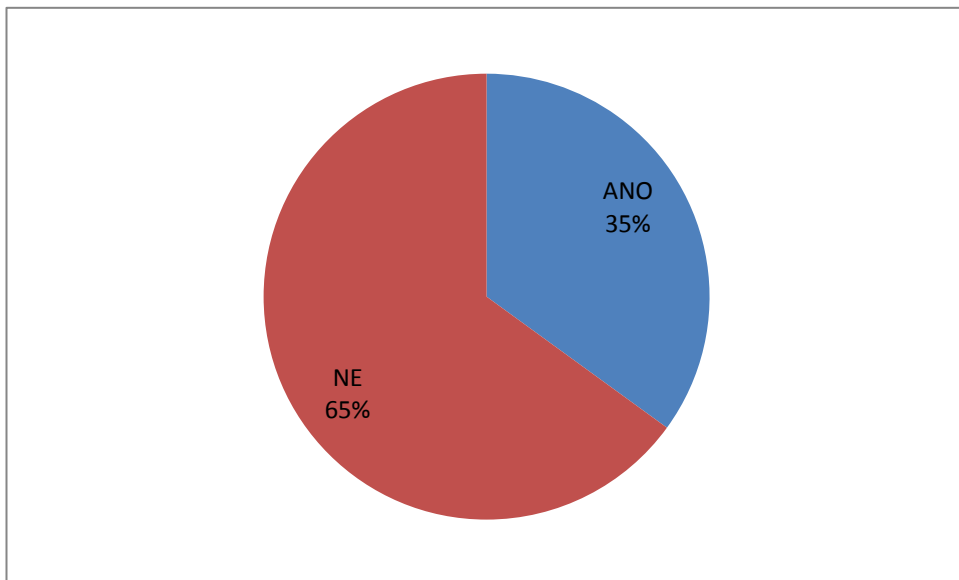
Odpověď	Počet
a	4
b	2
c	14
d	0

n = 20

Otázka č. 19 *Má některý z vašich rodičů na FB profil?*

Rodiče sedmi respondentů mají založený účet na Facebooku.

Odpověď	Počet

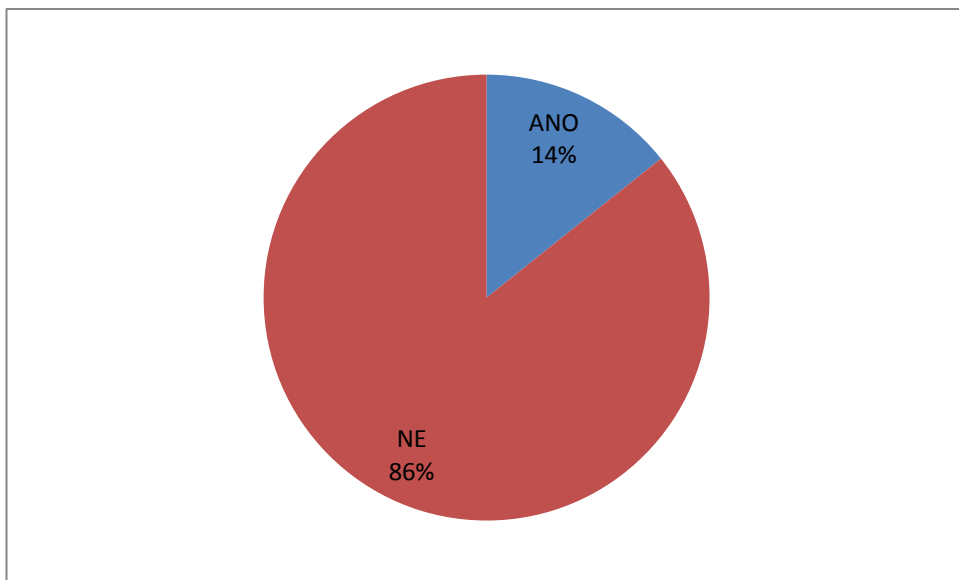
ANO	7
NE	13

n = 20

Otázka č. 20

Pokud má, vadí vám to?

Jednomu z žáků profil jeho rodičů na Facebooku vadí. Připsal, že ho to omezuje v psaní příspěvků.

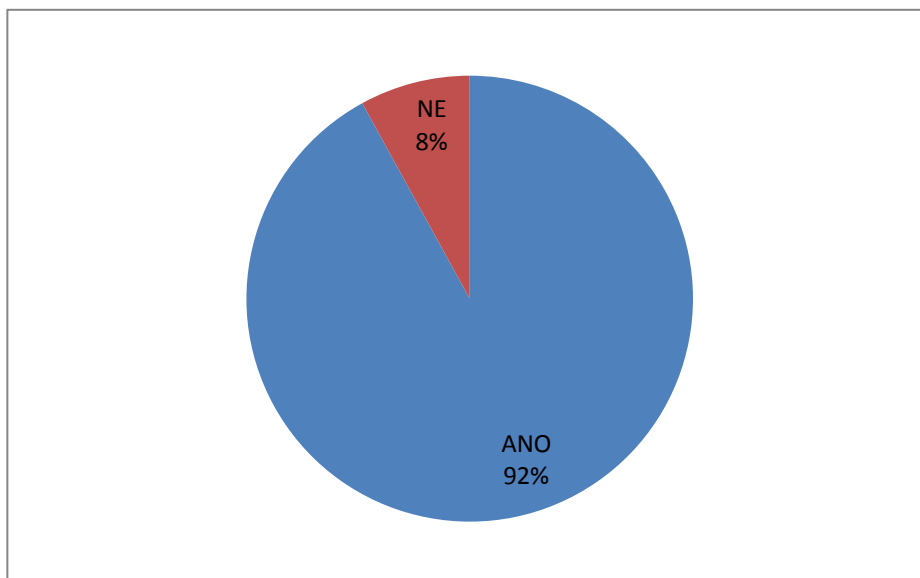
Odpověď	Počet
ANO	1
NE	6

n = 7

Otázka č. 21 *Slyšeli jste o rizicích, které vám na Facebook a podobných sítích hrozí?*

Výrazná většina, konkrétně 23 žáků, o rizicích slyšela, 2 respondenti ne. Myslím si, že je to uspokojivý výsledek.

Odpověď	Počet
---------	-------

ANO	23
NE	2

n = 25

Otázka č. 22 *Pokud*

ano, můžete některé uvést?

Zajímalo mě, kolik z dotázaných má vůbec povědomí o nebezpečích, se kterými se mohou setkat na internetu, a jestli jsou schopni je definovat. Většina uváděla kyberšikanu, riziko setkání s pedofilem a zneužívání údajů. Dovolím si opět citovat:

„Chatování s pedofilem a kyberšikana.“

„Mohou tam být pedofilové.“

„Ztráta soukromí, pedofilie a rozesílání virů.“

„Někdo se vydává za někoho jiného, pak se s námi seznámí a chce nám ublížit.“

Otázka č. 23 *Charakterizujte dvěma až třemi větami svůj vztah k Facebooku a jiným sociálním sítím.*

V této otázce se respondenti mohli zamyslet nad tím, jak Facebook vnímají a jaký na něj mají názor. Cítuji:

„Facebook je vhodný ke komunikaci mezi lidmi, kteří se dlouho neviděli nebo nemají jinou možnost spolu mluvit.“

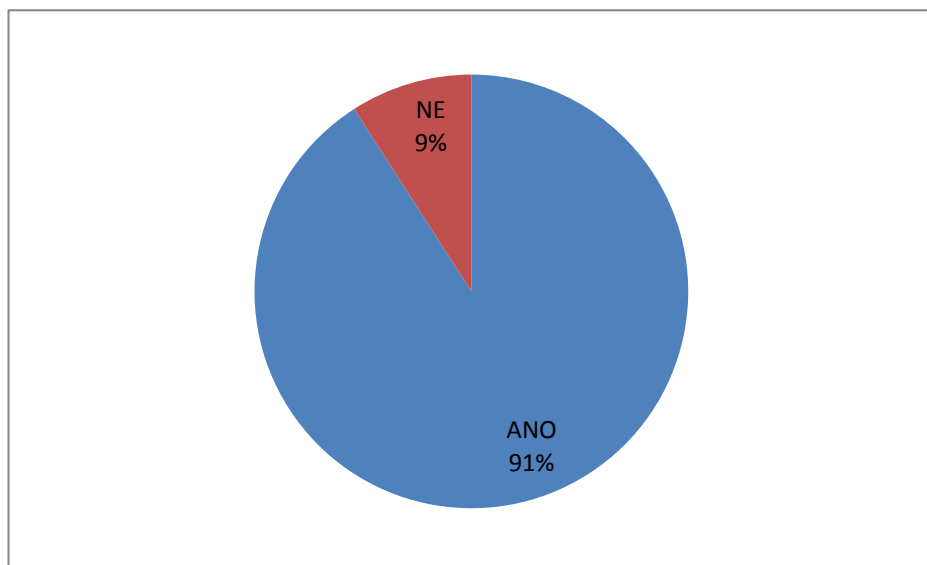
„Já osobně moc tyhle sítě nepoužívám. Spíš hraju hry nebo hledám informace do školy na internetu.“

„Obejdu se bez Facebooku lehce. Mám ho jen proto, že si píšů s kamarádama.“

Věková skupina 15 – 16 let (1. C)

Otázka č. 1 *Máte profil na Facebooku?*

Z 22 respondentů v této skupině pouze dva nemají založený účet na Facebooku, konkrétně jedna dívka a jeden chlapec. V dalších otázkách budu pracovat pouze s těmi 20 respondenty, kteří mají založený účet na FB

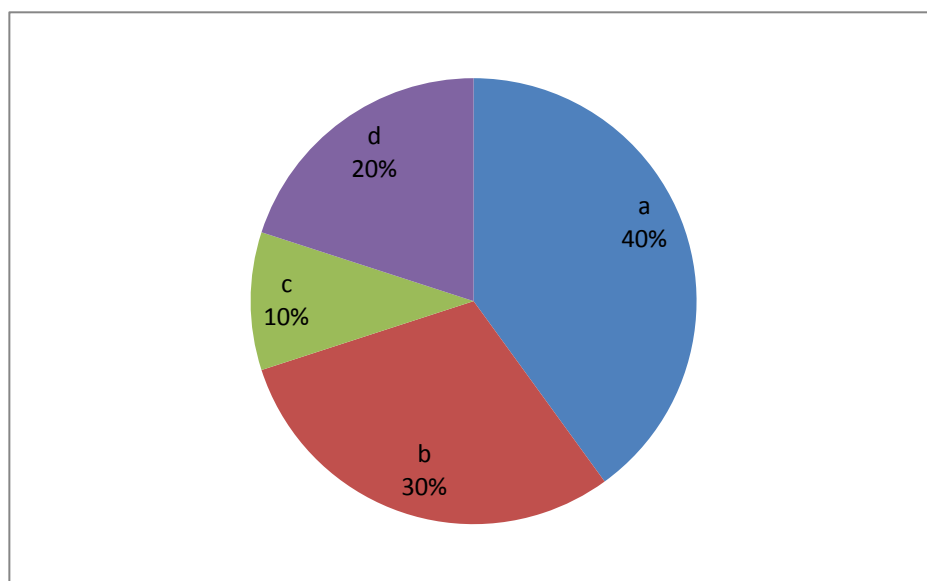

Odpověď	Počet
ANO	20
NE	2

n = 22

Otázka č. 2 *Kolik hodin denně trávíte na Facebooku?*

8 žáků odpovědělo, že tráví na Facebooku aktivně méně než 3 hodiny týdně, dalších 12 tráví na Facebooku více hodin. Čtyři z nich tráví dokonce více než 15 hodin týdně připojeni na FB.

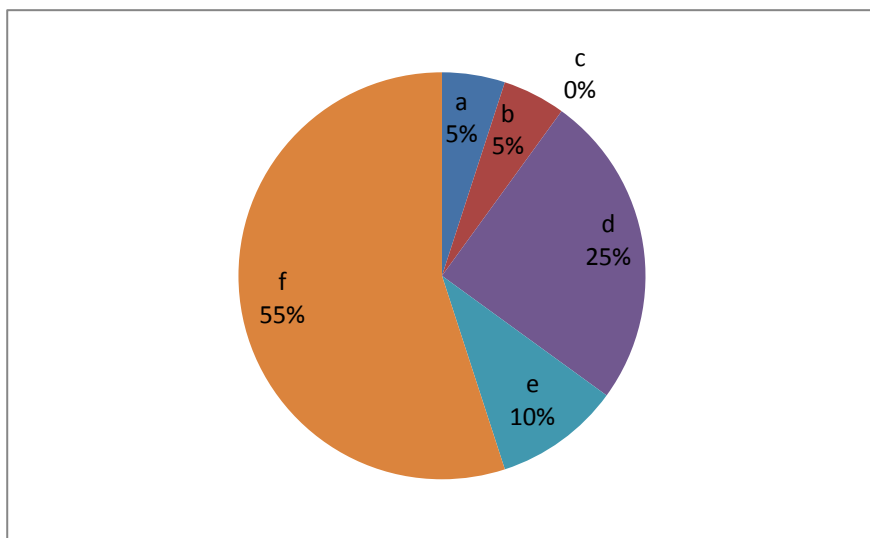
Odpověď	Počet
a	8
b	6
c	2
d	4

n = 20

Otázka č. 3 *Kolik máte na Facebooku*

přidaných přátel?

11 respondentů odpovědělo, že má na Facebooku přidaných více než 151 přátel. Zajímavé zjištění bylo to, že dvě dívky, které odpověděly, že mají více než 151 přátel na Facebooku, následně odpověděly, že se znají pouze s 20 až 30 lidmi z nich osobně a jsou jejich pravými kamarády. Neuvědomují si, že zbylí *přátelé* z jejich contact listu pro ně mohou představovat jisté nebezpečí.

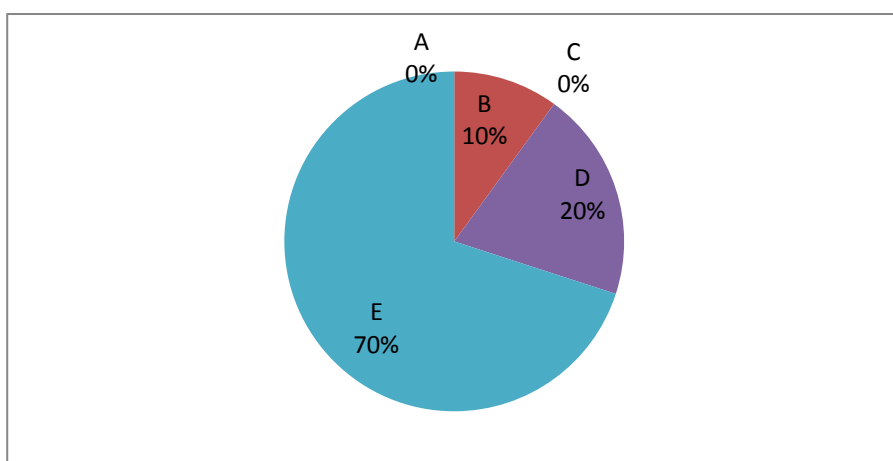

n = 20

Odpověď	Počet
A	1
B	1
C	0
D	5
E	2
F	11

Otázka č. 4 *A kolik z nich je vašich reálných kamarádů a znáte se s nimi osobně?*

Jak už jsem zmiňovala, dvě z dotázaných odpověděly, že znají 20 až 30 z přidaných přátel osobně a přitom jich mají přidaných na FB více než 151.

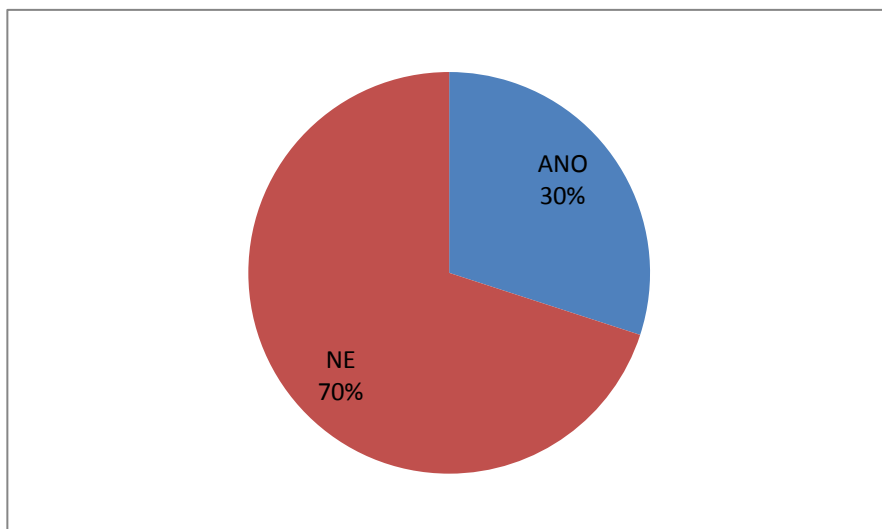

n = 20

Odpověď	Počet
A	0
B	2
C	0
D	4
E	14

Otázka č. 5 *Hrajete nějaké hry prostřednictvím Facebooku (např. FarmVille, Mafia Wars)?*

V tomto věku se na Facebooku věnují respondenti spíše jiným aktivitám, než je hraní her. 14 z nich odpovědělo, že hry nehraje, 6 odpovědělo, že ano.

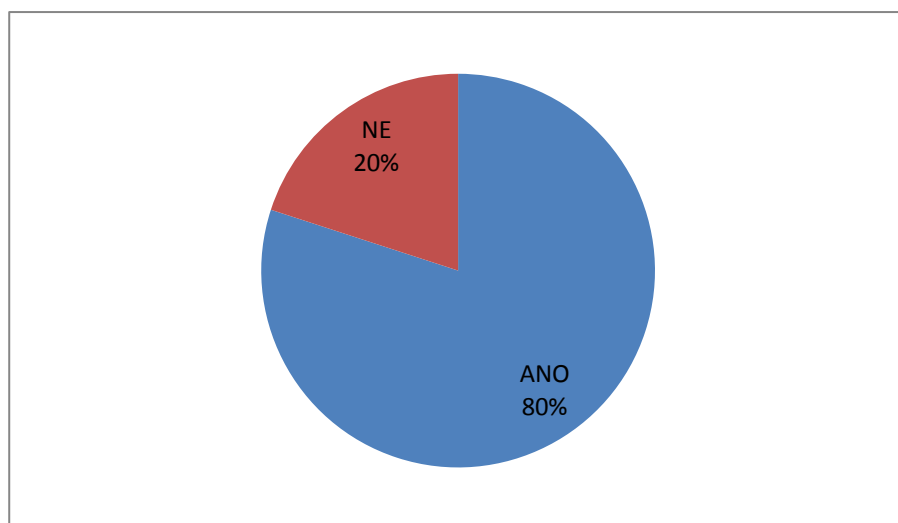

Odpověď	Počet
ANO	6
NE	14

n = 20

Otázka č. 6 *Máte nastavené soukromí tak, aby si každý nemohl přečíst informace o vás a prohlédnout si vaše fotky?*

Překvapilo mě, že i v tomto věku si 4 respondenti neuvědomují rizika, která souvisí s nenastaveným soukromím na jejich účtu. Dalších 16 má soukromí nastavené.

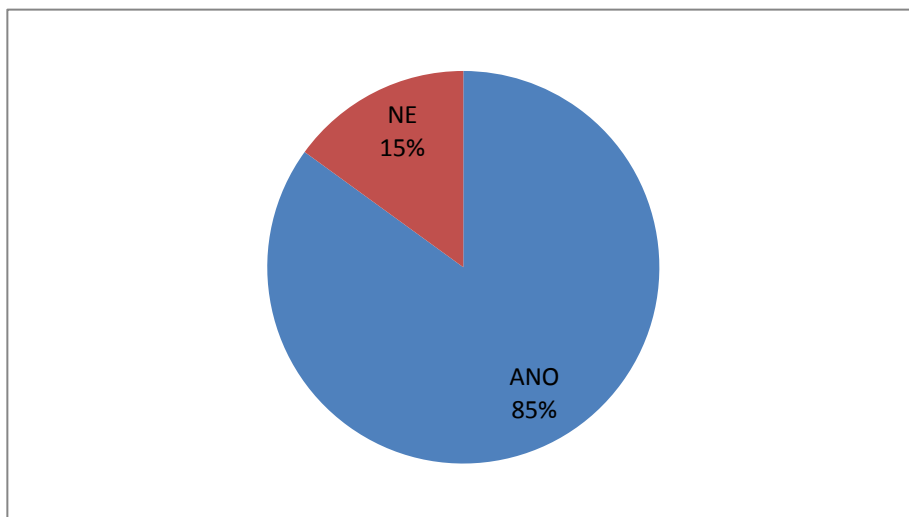

Odpověď	Počet
ANO	16
NE	4

n = 20

Otázka č. 7 *Používáte svoji Facebookovou zed' na sdělování svých pocitů a myšlenek?*

17 žáků svoji zeď na FB k těmto účelům využívá, 3 další ne. Překvapilo mě, jak velké množství respondentů této věkové skupiny si píše statusy.

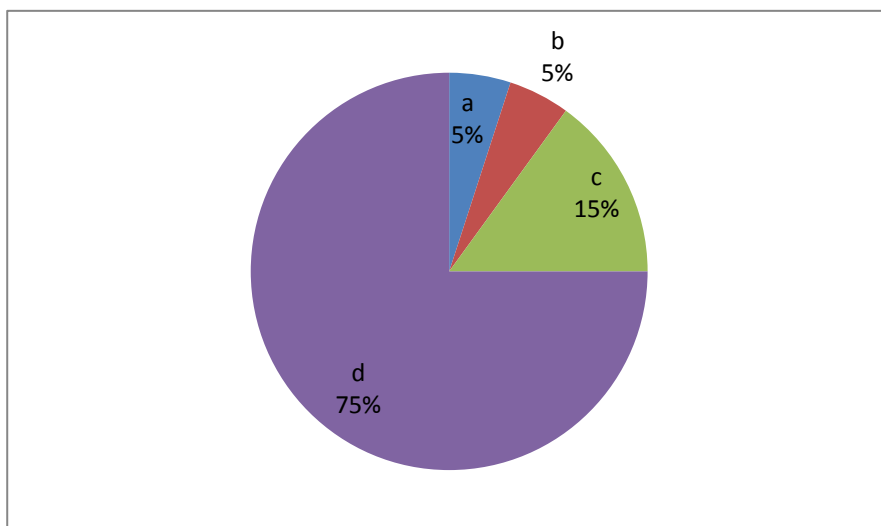

Odpověď	Počet
ANO	17
NE	3

n = 20

Otázka č. 8 *Jak často aktualizujete svoji zeď?*

Většina respondentů aktualizuje svoji zeď několikrát za týden nebo jednou za den. Pouze jeden aktualizuje svoji zeď každou hodinu. Aktualizovat zeď každou hodinu, psát si během dne několik statusů svědčí o tom, že tento člověk tráví aktivně připojený na Facebooku velké množství času.

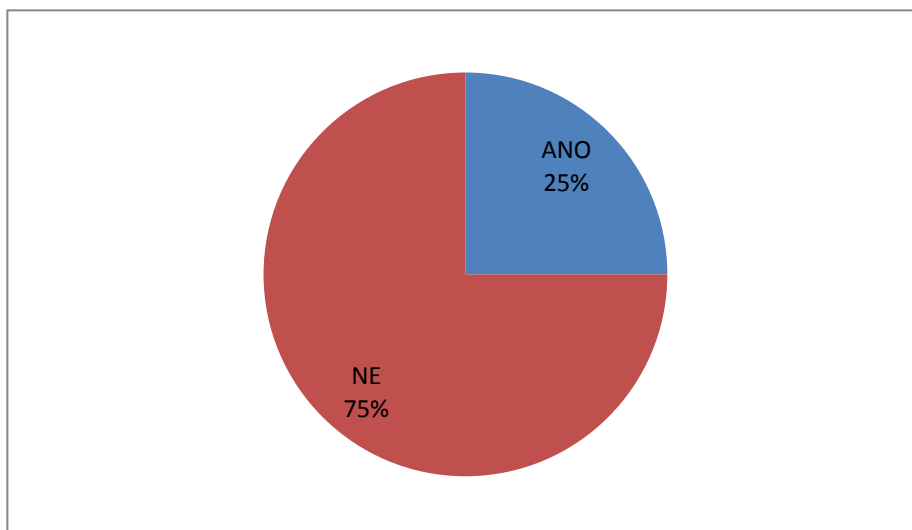

Odpověď	Počet
a	1
b	1
c	3
d	15

n=20

Otázka č. 9 *Zanedbáváte svoje školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku?*

5 z respondentů svoje povinnosti zanedbává a 15 odpovědělo, že ne.

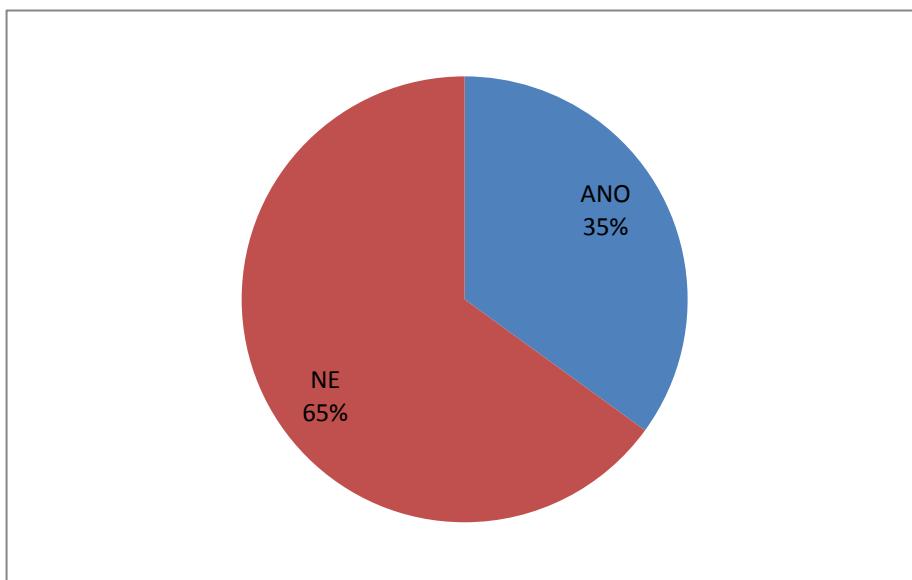

Odpověď	Počet
ANO	5
NE	15

n = 20

Otázka č. 10 *Zhoršil se váš prospěch ve škole během posledního roku?*

7 žáků této třídy pociťuje, že se jejich prospěch během posledního roku zhoršil. Ani jeden z nich nevedl, že Facebook by s tím neměl nic společného, jako tomu bylo v předchozí třídě.

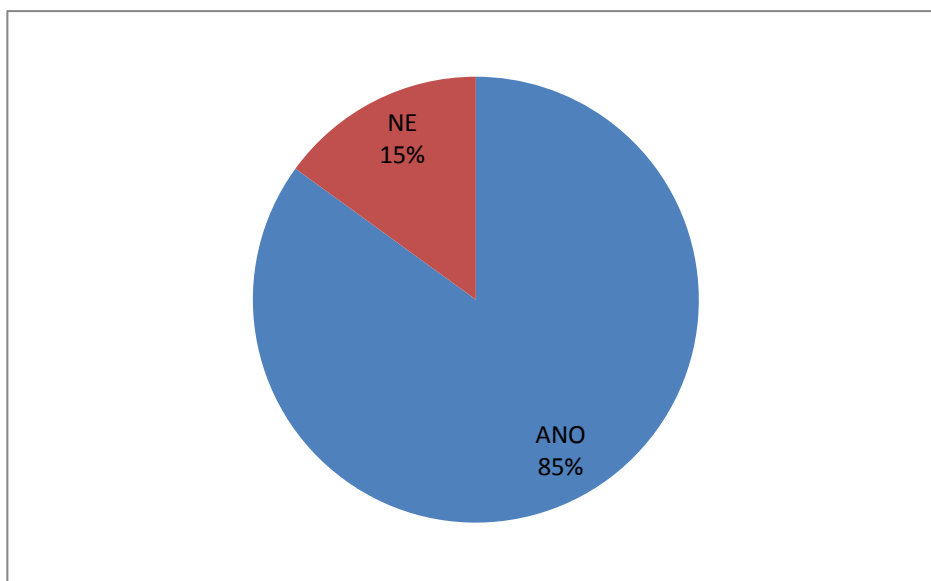

Odpověď	Počet
ANO	7
NE	13

n = 20

Otázka č. 11 *Myslíte si, že čas trávený na Facebooku vás připravuje o čas v reálném životě?*

Pouze třem respondentům přijde, že je Facebook neokrádá o čas ve skutečném životě. Ostatní zakroužkovali ano. Je dobře, že si uvědomují, že na Facebooku tráví příliš času, který by mohli využít jiným způsobem.

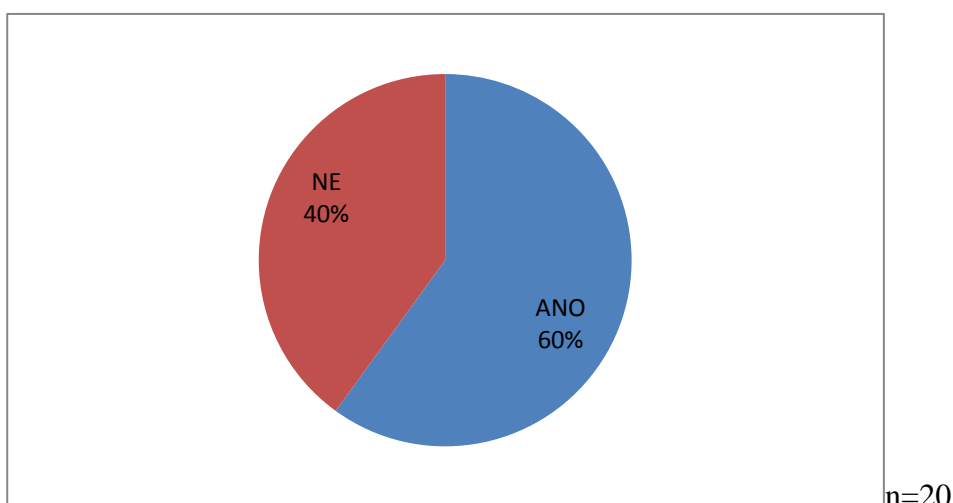

Odpověď	Počet
ANO	17
NE	3

n = 20

Otázka č. 12 *Snažili jste se omezit čas, který trávíte online na Facebooku?*

8 žáků odpovědělo, že ne, a 12 odpovědělo, že ano. Pouze 12 z těch 17, kteří odpověděli, že je Facebook okrádá o čas ve skutečném životě, se snažilo omezit svůj čas na Facebooku.

Odpověď	Počet
ANO	12
NE	8

n=20

Otázka č. 13 *Pokud jste se snažili, proč, a podařilo se vám to?*

11 respondentů, kteří odpověděli, že se snaží omezit čas na FB, také odpovědělo, že se jim to daří. Pouze jedna dívka odpověděla, že se jí to nepodařilo a že nenašla lepší zábavu. Jako hlavní důvody uvádějí učení, rodinu a kroužky.

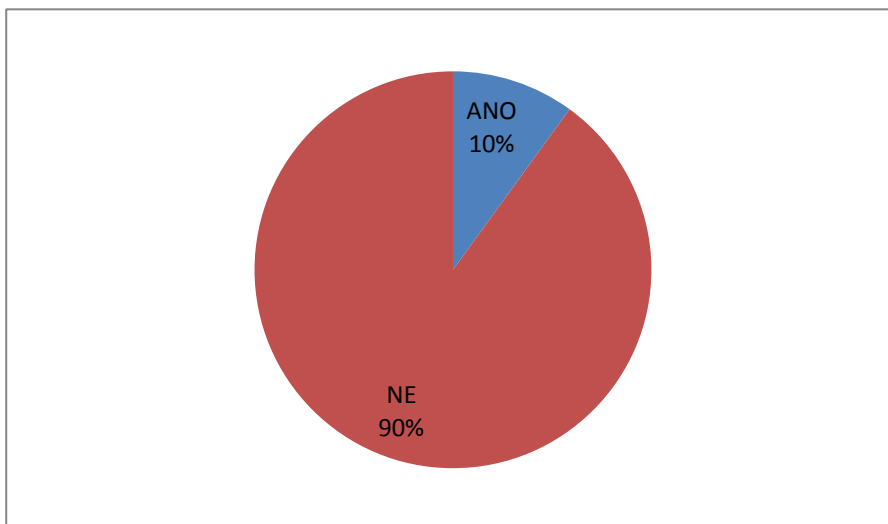
„Podařilo, na FB chodím už jen občas, abych věděl, co je nového.“

„Nepodařilo. Bez Facebooku bych měla více času na další věci, ale stejně na něm trávím hodně času a neumím to omezit.“

„Kvůli tomu, abych měl čas na přítelkyni, sport a školu jsem to omezil.“

Otázka č 14 *Je pro vás snazší komunikovat s přáteli a známými přes Facebook než tváří v tvář?*

Bylo pro mne velmi příjemným zjištěním, že pouze pro 2 respondenty je snazší komunikovat přes Facebook než osobně.

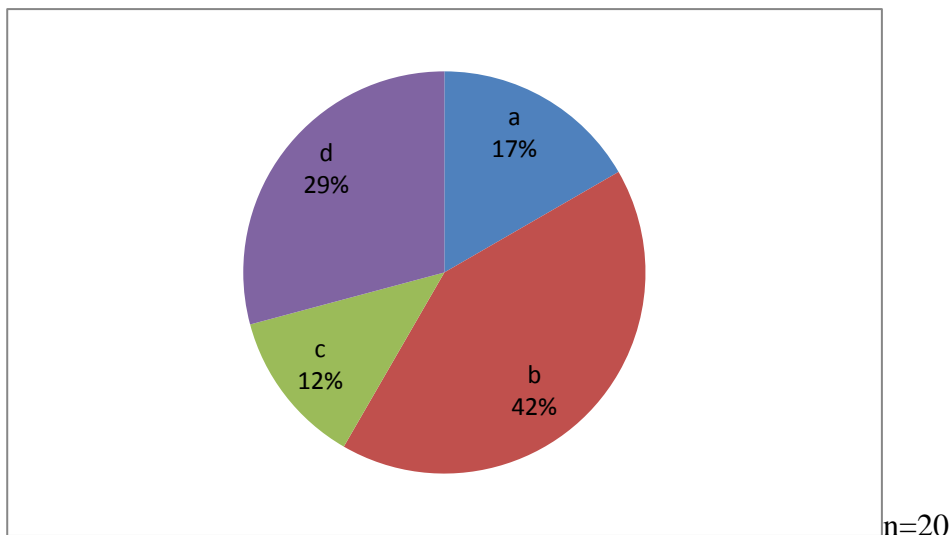

Odpověď	Počet
ANO	2
NE	18

n = 20

Otázka č. 15 *Do které z následujících situací jste se někdy dostali/ dostáváte? (můžete zvolit více možností)*

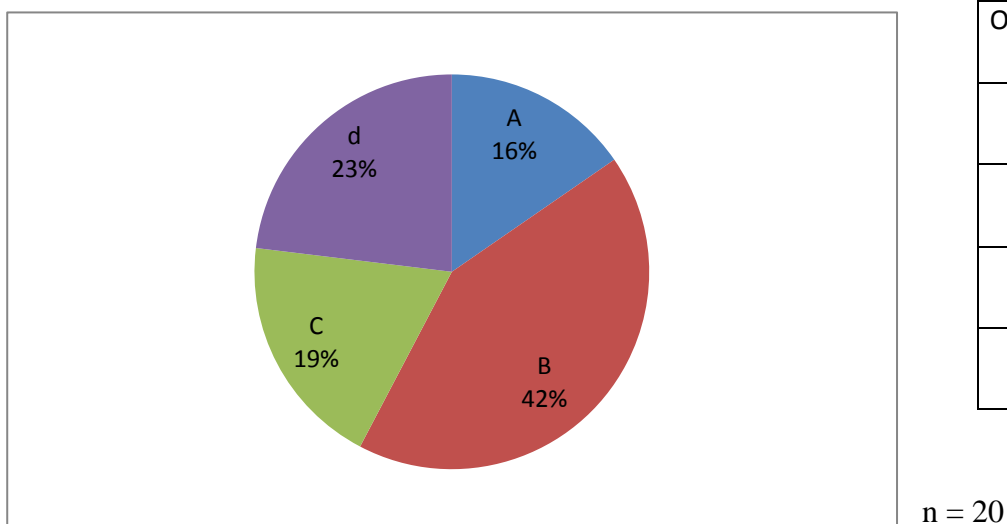
V této otázce měli respondenti opět možnost vybrat si více odpovědí. Desetkrát byla zakroužkována odpověď, že se hádají s rodiči kvůli času strávenému na FB.

Odpověď	Počet
A	4
B	10
C	3
D	7

Otázka č. 16 *Pozorujete u sebe některou z následujících možností? (můžete zvolit více možností)*

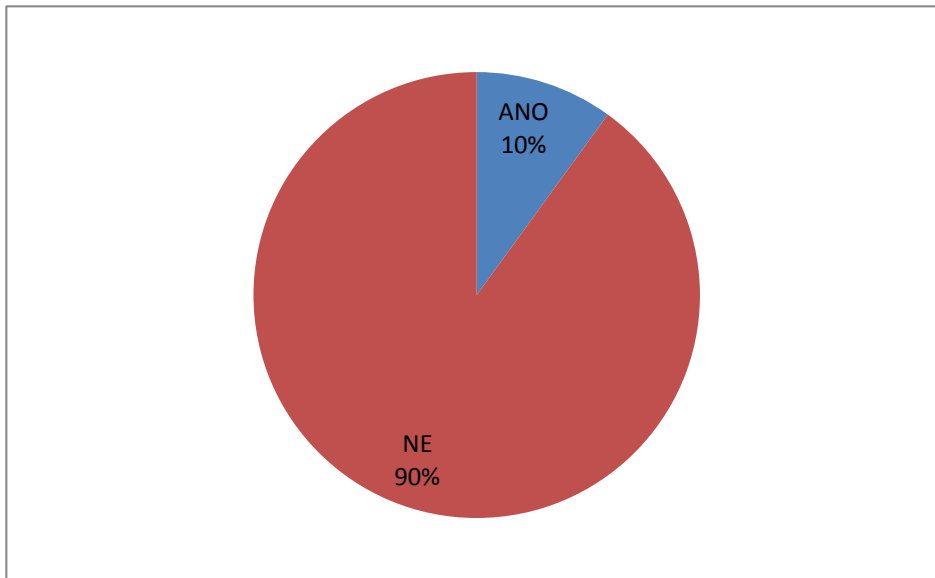
Nejvíce u sebe respondenti pozorují ztrátu kontroly nad časem stráveným online na Facebooku. Dalším jevem, který na sobě pozorují, je bolest zad a očí.

Odpověď	Počet
A	4
B	11
C	5
d	6

Otázka č. 17 *Omezili jste kontakt s reálnými kamarády kvůli Facebooku?*

Bohužel dva z respondentů omezili kontakt s reálnými kamarády a raději svůj čas tráví na Facebooku. Velmi mě to překvapilo a doufám, že to bude ojedinělý jev.

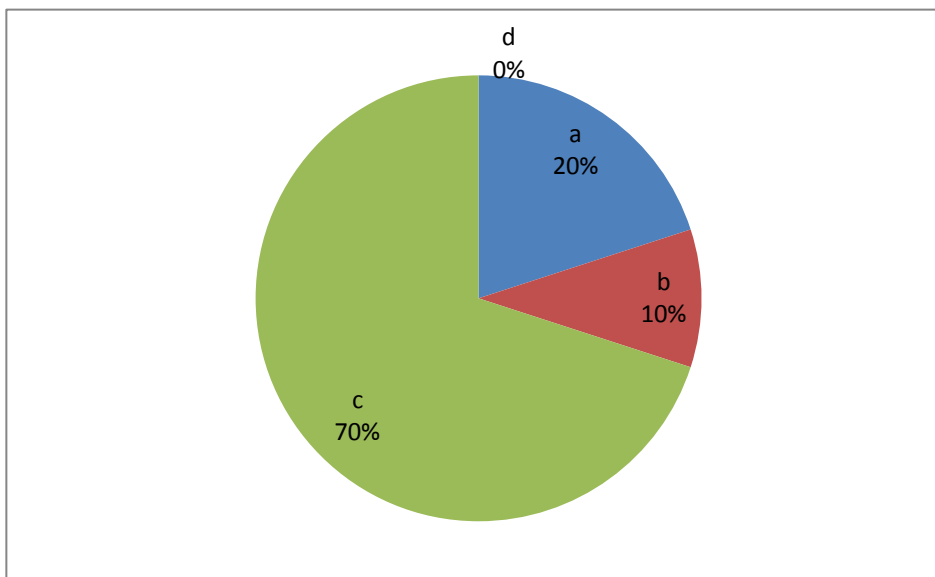

Odpověď	Počet
ANO	2
NE	18

n = 20

Otázka č. 18 *Co je pro vás Facebook?*

Pro 70% dotázaných je Facebook způsob, pomocí kterého komunikují s okolím. Pro 4 respondenty je to ztráta času.

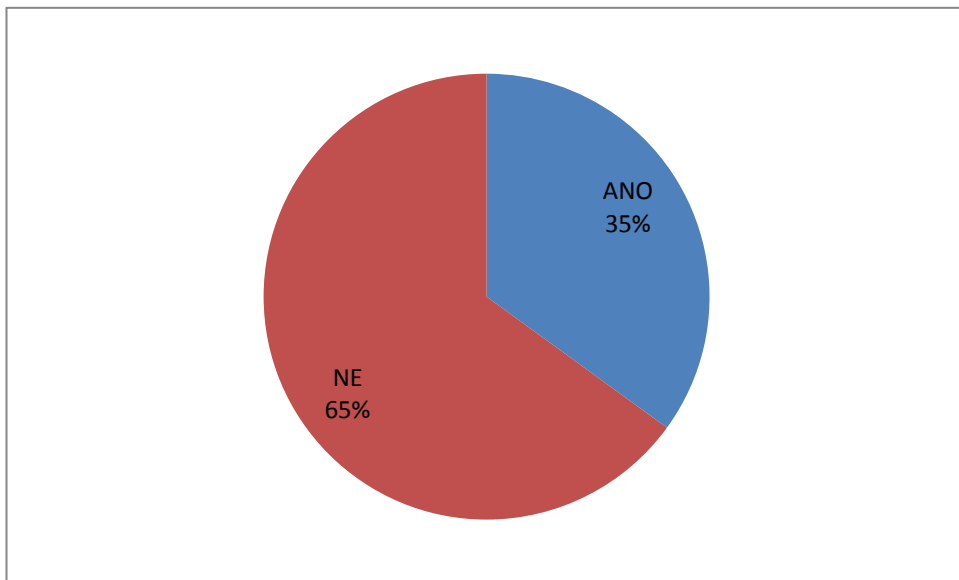
Odpověď	Počet
a	4
b	2
c	14
d	0

n = 20

Otázka č. 19 *Má některý z vašich rodičů na FB profil?*

Rodiče sedmi respondentů mají založený účet na Facebooku.

Odpověď	Počet

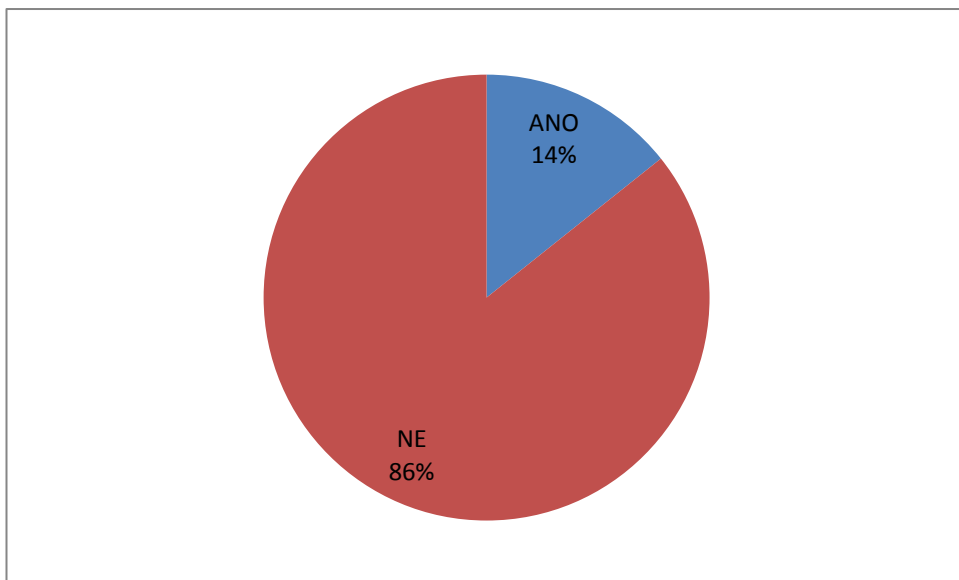
ANO	7
NE	13

n = 20

Otázka č. 20

Pokud má, vadí vám to?

Jednomu z žáků profil jeho rodičů na Facebooku vadí. Připsal, že ho to omezuje v psaní příspěvků.

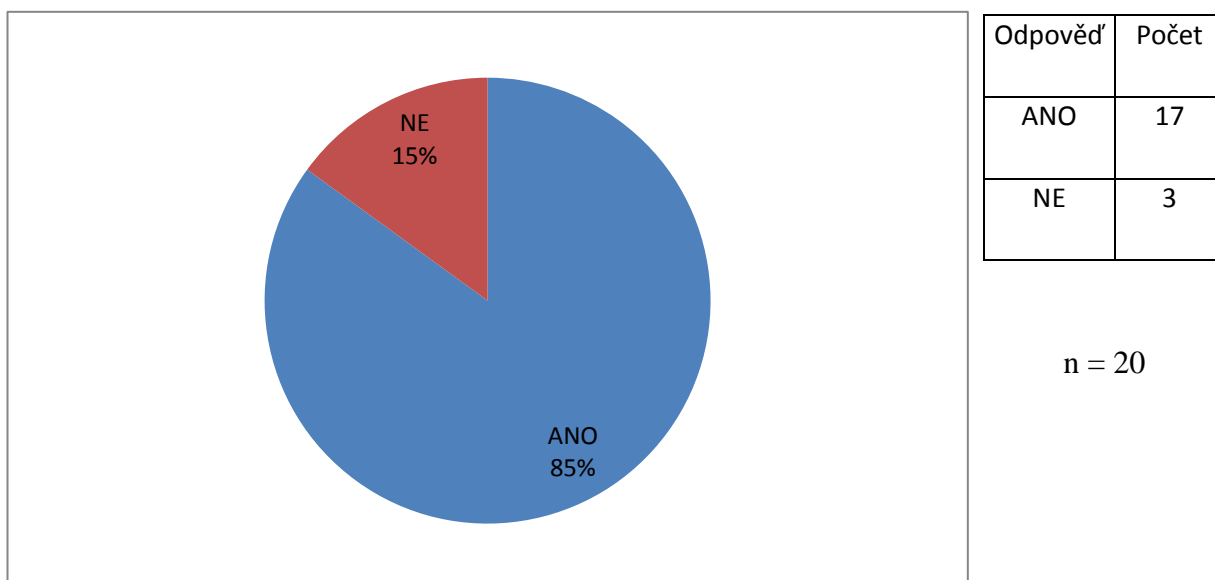

Odpověď	Počet
ANO	1
NE	6

n = 7

Otázka č. 21 *Slyšeli jste o rizicích, které vám na Facebooku a podobných sítí hrozí?*

Pouze 3 dotázaní žáci nemají povědomí o rizicích, se kterými se mohou setkat na Facebooku. Myslím si, že je to celkem dobrý výsledek.

Otázka č. 22 *Pokud ano, můžete některé uvést?*

Respondenti nejvíce zmiňovali kyberšikanu, sexuální obtěžování a zneužití dat.

„Pedofilie, šikana a krádež fotek.“

„Ten, s kým si píšem, nemusí být skutečný.“

„To co napíšeme na Facebooku může být zneužité.“

Otázka č. 23 *Charakterizuj dvěma až třemi větami svůj vztah k Facebooku a jiným sociálním sítím.*

Hlavním důvodem, proč mají žáci Facebook je komunikace. Berou ho především jako prostředek kontaktu s lidmi.

„Je to dobrý komunikační prostředek.“

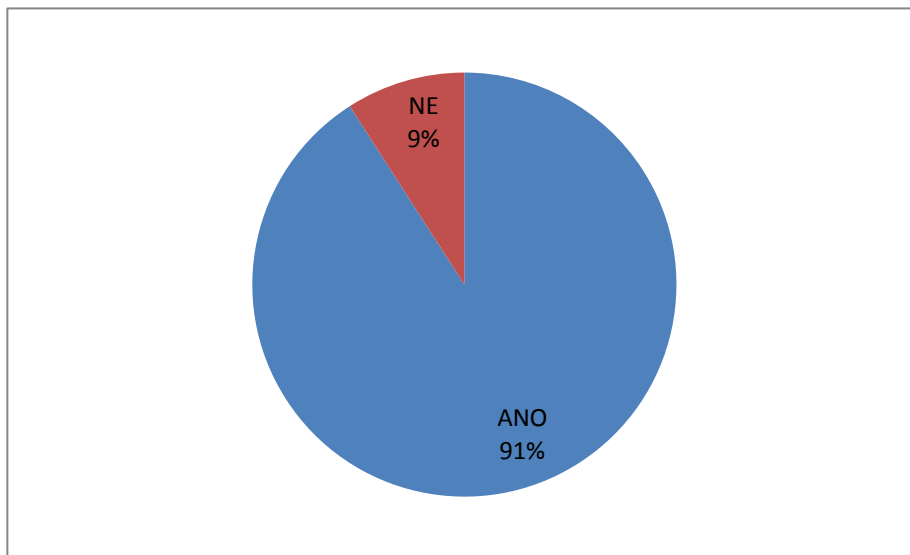
„Facebook je pro mě možnost být v kontaktu s kamarády a vědět, co se zrovna u nich děje.“

„Myslím, že je to praktická věc. Využívám ho hlavně k chatování s lidmi.“

Věková skupina 16 – 17 (2. C)

Otázka č. 1 *Máte profil na Facebooku?*

V této třídě mají FB kromě 2 žáků všichni. V dalších otázkách budu pracovat pouze s odpověďmi těch, kteří mají založený účet na Facebooku.

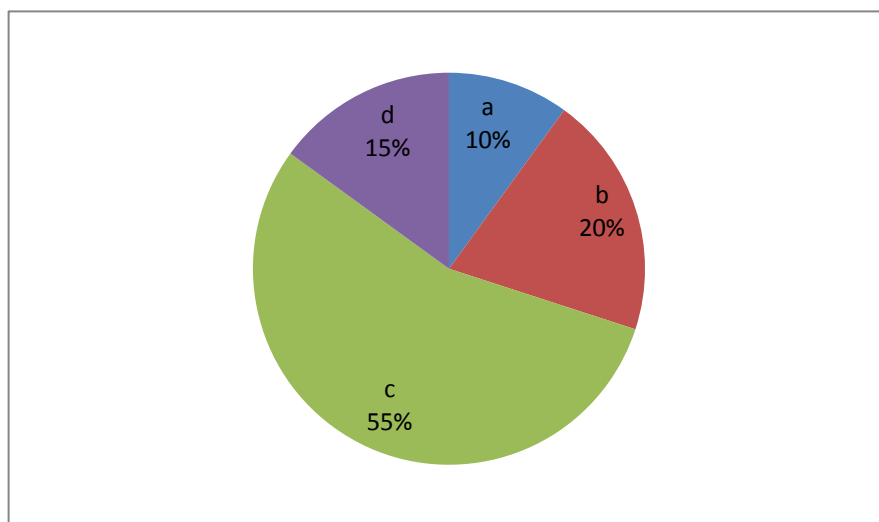

Odpověď	Počet
ANO	20
NE	2

n = 22

Otázka č. 2 *Kolik hodin týdně trávíte na Facebooku?*

Většina žáků odpověděla, že tráví na Facebooku 4 až 7 hodin týdně. Pouze 3 z dotázaných tráví na Facebooku více než 15 hodin týdně.

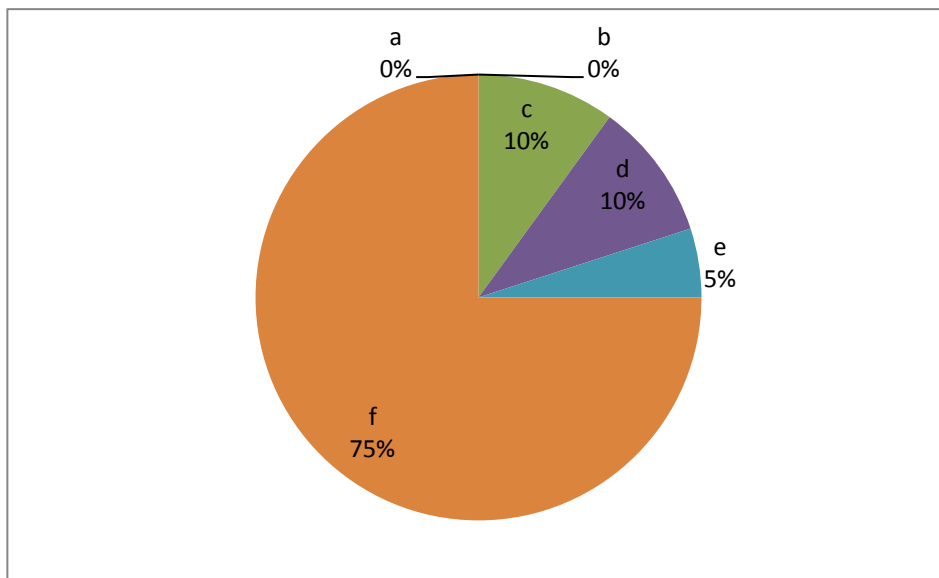

Odpověď	Počet
a	2
b	4
c	11
d	3

n=20

Otázka č. 3 *Kolik máte na Facebooku přidaných přátel?*

15 respondentů má na Facebooku přidaných více než 150 přátel. Ani jeden z dotázaných nemá méně než 30 přátel.

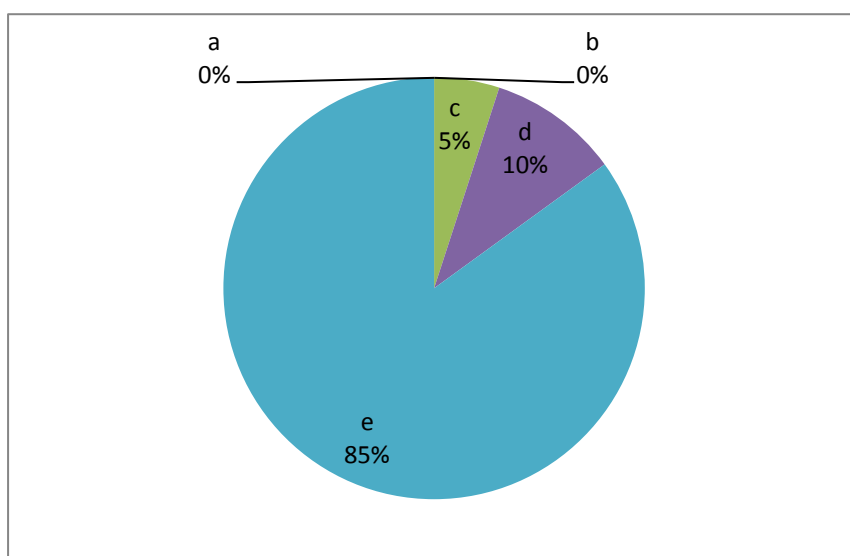

Odpověď	Počet
A	0
B	0
C	2
D	2
E	1
F	15

n = 20

Otázka č. 4 *A kolik z nich je vašich reálných kamarádů a znáte se s nimi osobně?*

Počet lidí, které žáci znají osobně, se shoduje i s počtem přátel, které mají přidané na Facebooku, což je velmi dobrý výsledek. Je znát, že v tomto věku si už žáci uvědomují rizika kontaktu přes Facebook s někým, koho skutečně neznají.

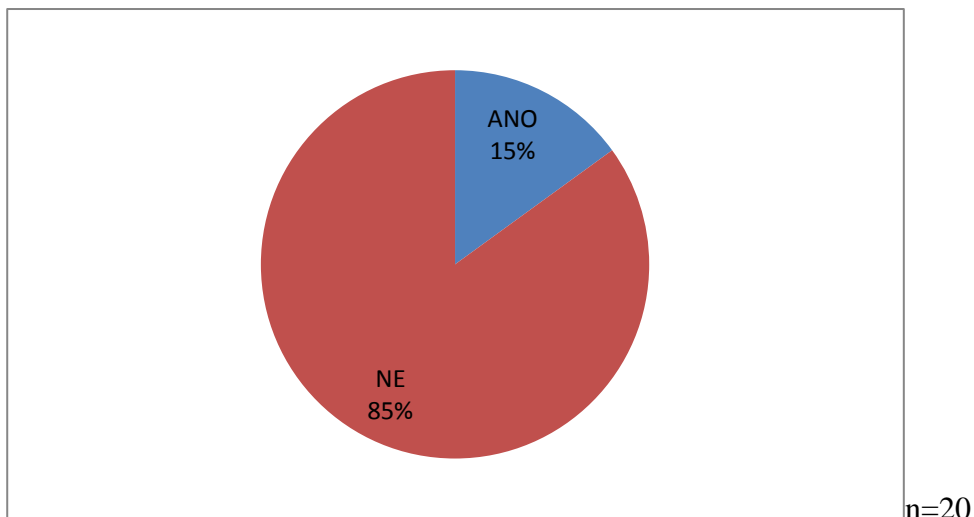

Odpověď	Počet
A	0
b	0
c	1
d	2
e	17

n = 20

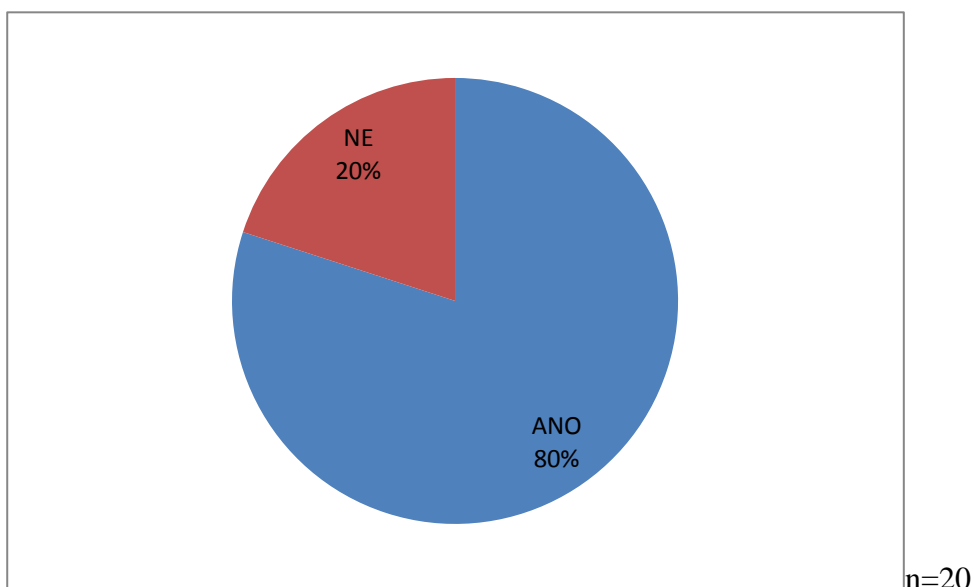
Otázka č. 5 *Hrajete nějaké hry prostřednictvím Facebooku (např. FarmVille, Mafia Wars)?*

Pouze 3 dívky z dotázaných respondentů hrají hry pomocí Facebooku. Pro mě to bylo zajímavé zjištění. Čekala jsem, že v tomto věku budou hrát hry spíše chlapci.

Otázka č. 6 *Máte nastavené soukromí tak, aby si každý nemohl přečíst informace o vás a prohlédnout si vaše fotky?*

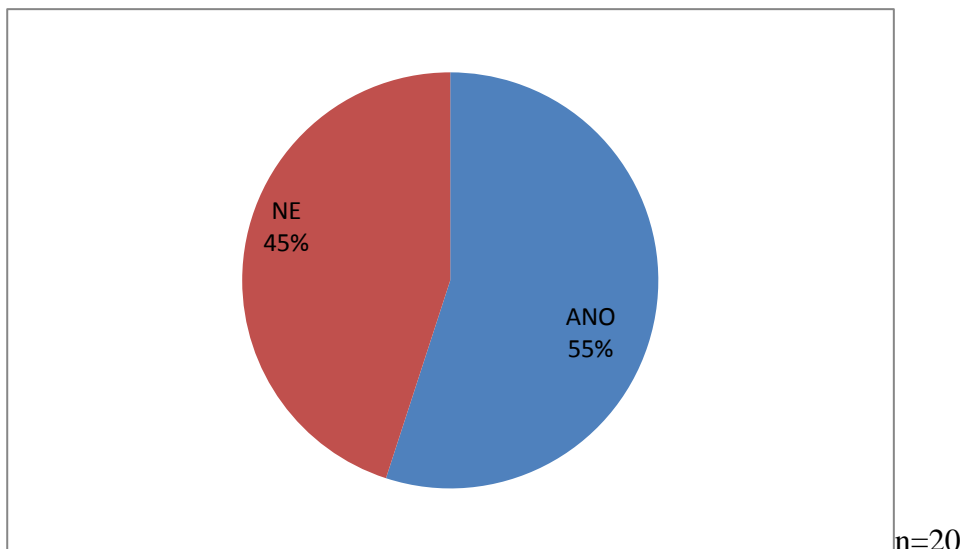
Čtyři respondenti soukromí nastavené na svém účtu nemají, ačkoli si v dalších otázkách uvědomují rizika s tím spojená.

Otázka č. 7 *Používáte svoji Facebookovou zed' na sdělování svých pocitů a myšlenek?*

Více než polovina žáků této třídy, konkrétně deset dívek a jeden chlapec, využívá svoji zed' na Facebooku k psaní statusů, kde prezentují svoje myšlenky a pocity.

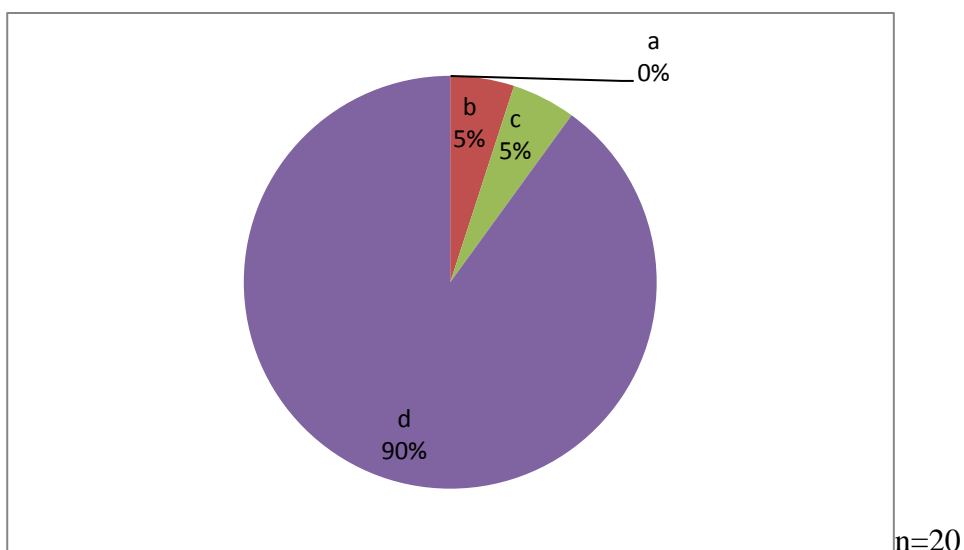
Odpověď	Počet

ANO	11
NE	9

Otázka č. 8 *Jak často aktualizujete svoji zed'?*

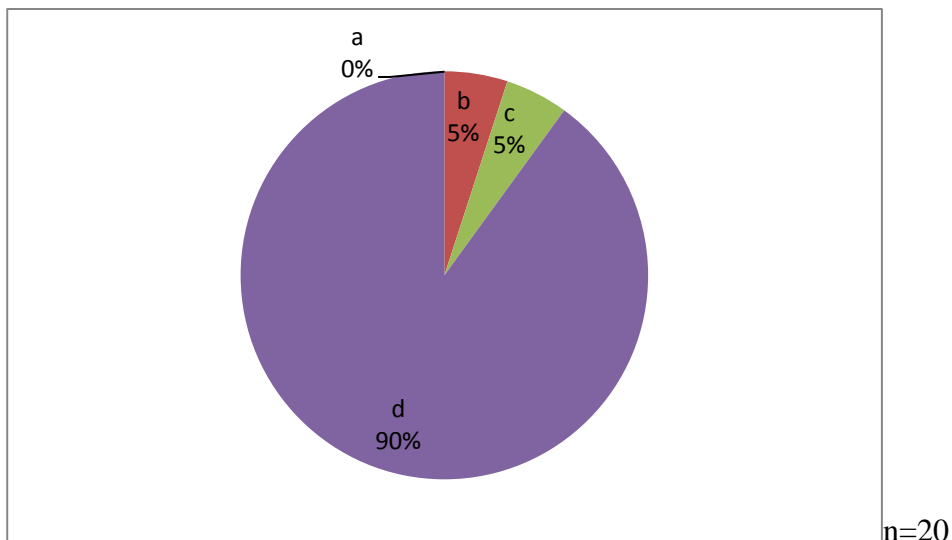
Ani jeden z respondentů neaktualizuje svoji zed' jednou za hodinu. 18 žáků odpovědělo, že svoji zed' aktualizuje několikrát za týden.

Odpověď	Počet
A	0
B	1
C	1
D	18

Otázka č. 9 *Zanedbáváte svoje školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku?*

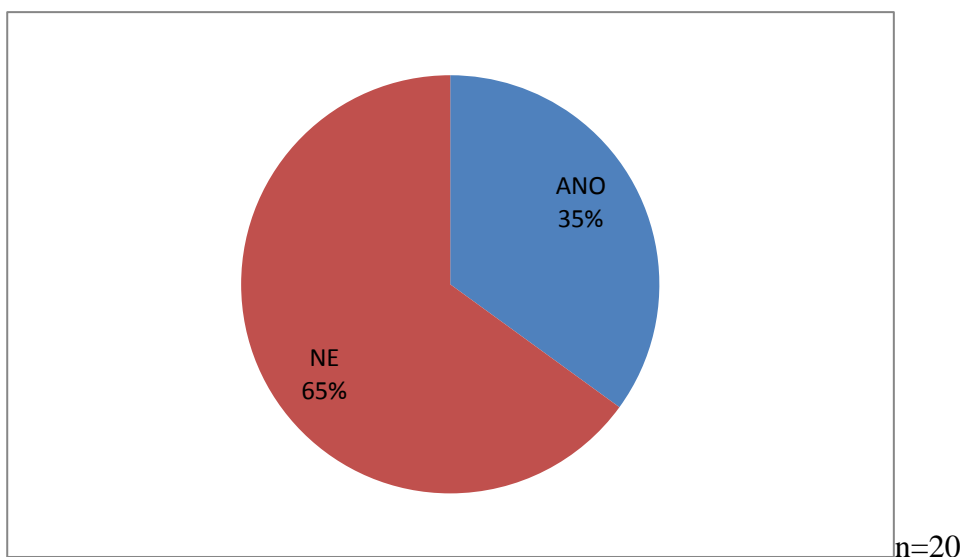
Pouze dvě žákyně odpověděly, že svoje školní povinnosti zanedbávají. Ostatní školní povinnosti kvůli Facebooku neodkládají.

Odpověď	Počet
ANO	2
NE	18

Otázka č. 10 *Zhoršil se váš prospěch ve škole během posledního roku?*

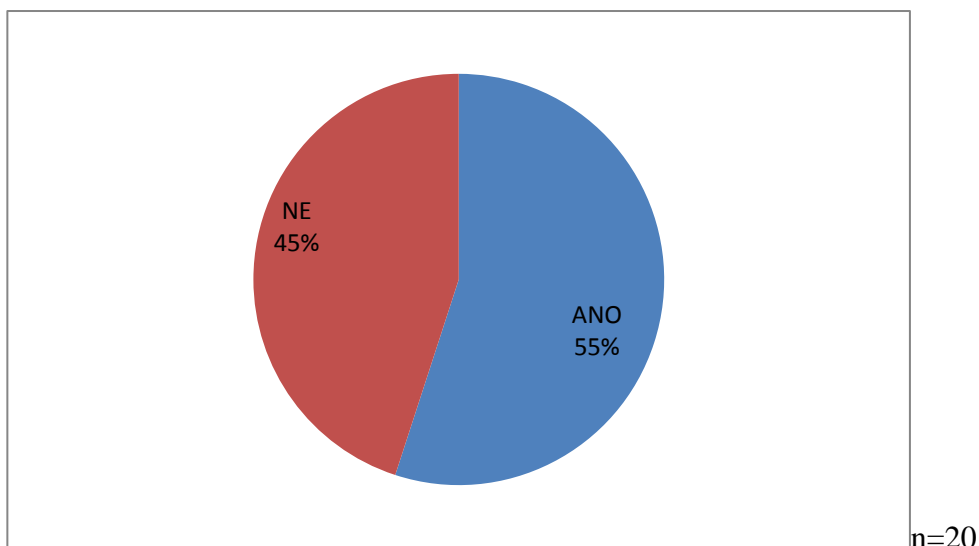
Sedm respondentů pozoruje, že se jejich školní prospěch během posledního roku zhoršil. Ani jeden z nich nenapsal, že by s tím Facebook nesouvisel.

Odpověď	Počet
ANO	7
NE	13

Otázka č. 11 *Myslíte si, že vás čas trávený na Facebooku připravuje o čas v reálném životě?*

Jedenáct žáků, konkrétně dívek, si myslí, že je čas trávený na Facebooku omezuje jejich skutečný život a připravuje je o reálné zážitky.

Odpověď	Počet
ANO	11
NE	9

Otázka č. 12 *Snažili jste se omezit čas, který trávíte online na Facebooku?*

Všech jedenáct respondentů, kteří odpověděli v předchozí otázce, že je čas na Facebooku připravuje o reálný život, také odpovědělo, že se snažili omezit svůj čas na Facebooku.

Otázka č. 13 *Pokud jste se snažili, proč a podařilo se vám to?*

Žáci, kteří odpověděli, že se snažili omezit svůj čas na FB, uváděli jako důvody školní povinnosti, partnera, rodinu a jiné volnočasové aktivity. Všem 11 se jejich čas strávený na Facebooku podařilo omezit.

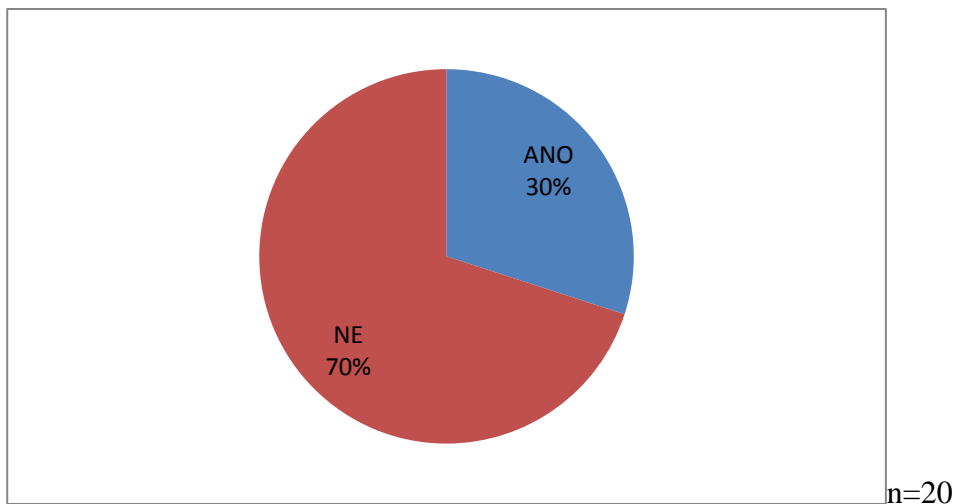
„Protože tam nechci trávit tolik času.“

„Protože mi přijde lepší, když trávím čas s kamarády osobně než takhle.“

„Chci mít víc času na přátele, práci a zábavu.“

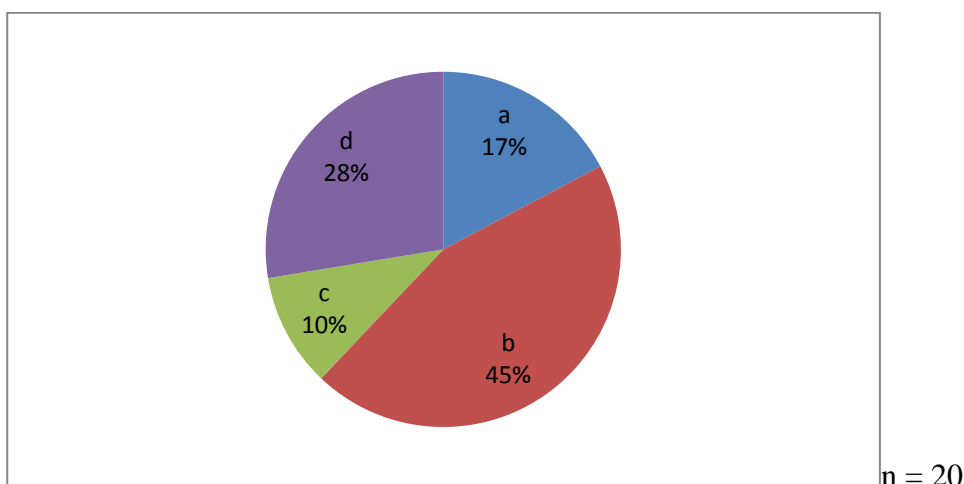
Otázka č 14 *Je pro vás snazší komunikovat s přáteli a známými přes Facebook než tváří v tvář?*

Bohužel 6 žákům se lépe komunikuje pomocí zpráv a chatu na Facebooku než osobně. Těm, kterým vyhovuje tato forma komunikace, by jistě pomohly nějaké komunikační hry, které by procvičily jejich řeč a zlepšily jejich schopnost mluvit tváří v tvář s někým dalším.

Otázka č. 15 *Do které z následujících situací jste se někdy dostali/ dostáváte? (můžete zvolit více možností)*

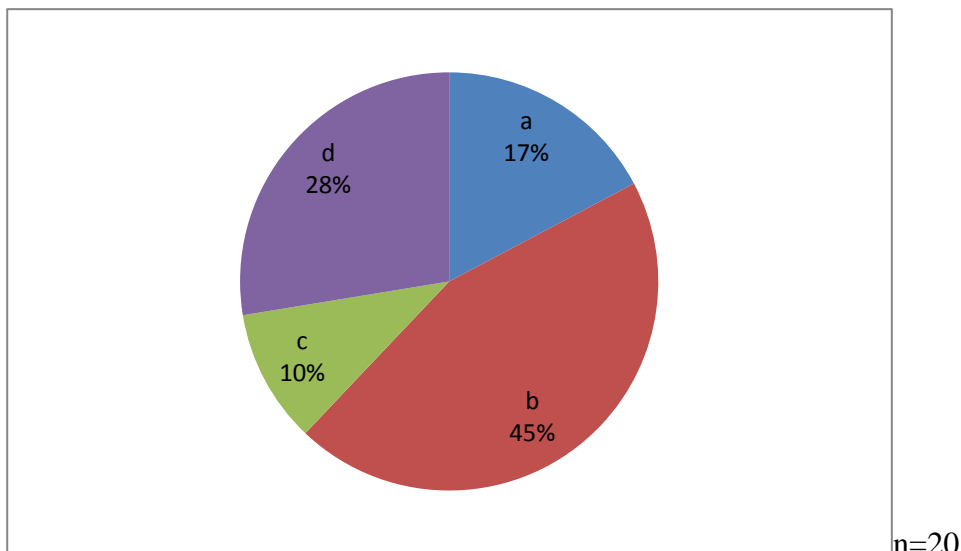
Největší počet dotázaných žáků odpověděl, že se hádali s rodiči ohledně času, který tráví na Facebooku. Překvapilo mě, že v tomto věku se 8 respondentů, konkrétně dívek, sešlo osobně s někým, koho znali jen prostřednictvím FB. Myslím si, že v tomto věku už by si měli uvědomovat riziko setkání s neznámou osobou, se kterou se seznámili prostřednictvím FB.

Otázka č. 16 *Pozorujete u sebe některou z následujících možností?*

Většina žáků ztrácí kontrolu nad časem, který tráví připojeni na Facebooku. Osm respondentů pociťuje po dlouhém sezení u počítače bolesti zad a očí.

Odpověď	Počet

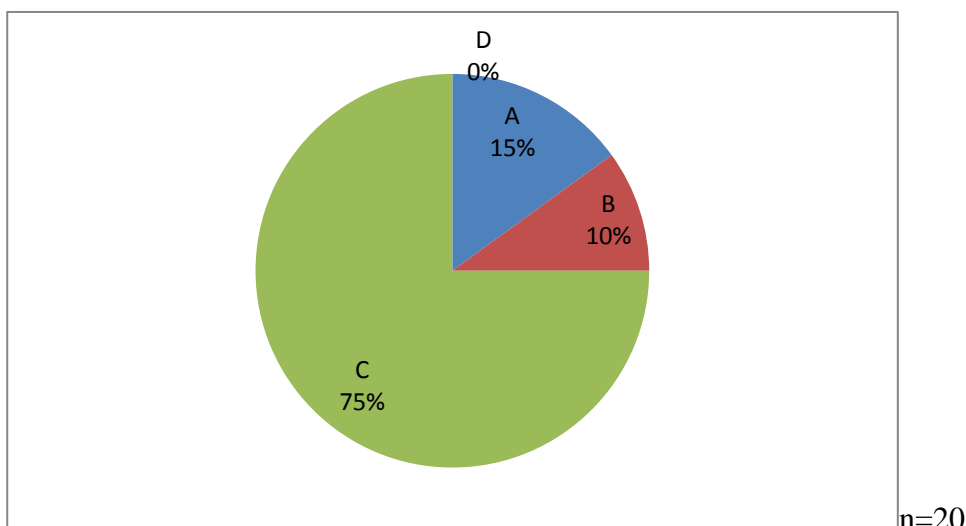
A	5
b	13
c	3
d	8

Otázka č. 17 *Omezili jste kontakt s reálnými kamarády kvůli Facebooku?*

Všech 20 žáků odpovědělo, že svůj kontakt s kamarády kvůli Facebooku neomezilo.

Otázka č. 18 *Co je pro vás Facebook?*

15 z respondentů odpovědělo, že je pro ně Facebook kontakt s lidmi. Pro tři další je to ztráta času a pro zbylé dva je to příjemné zpestření a zábava. Nikdo z dotázaných neodpověděl, že je to pro ně nejlepší způsob, jak trávit volný čas.

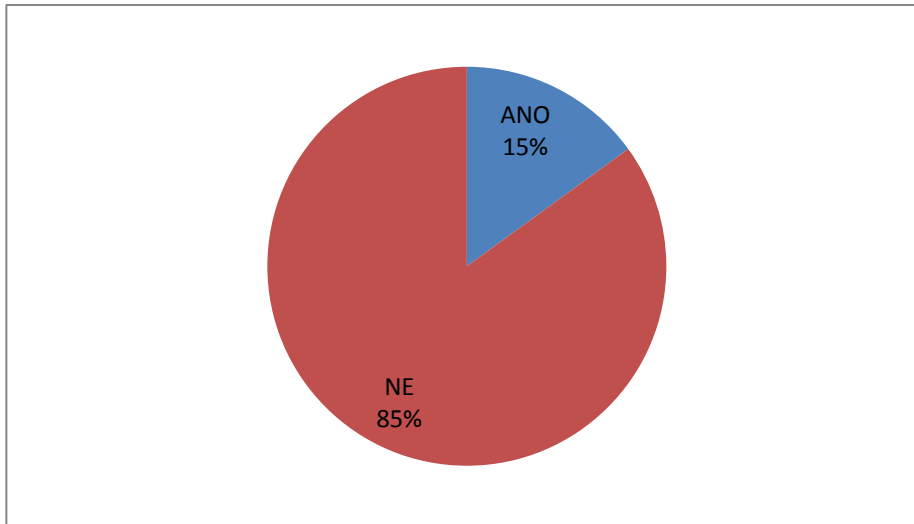

Odpověď	Počet
A	3
B	2
C	15
D	0

Otázka č. 19 *Má některý z vašich rodičů na FB profil?*

Rodiče tří žáků mají profil na Facebooku.

Odpověď	Počet

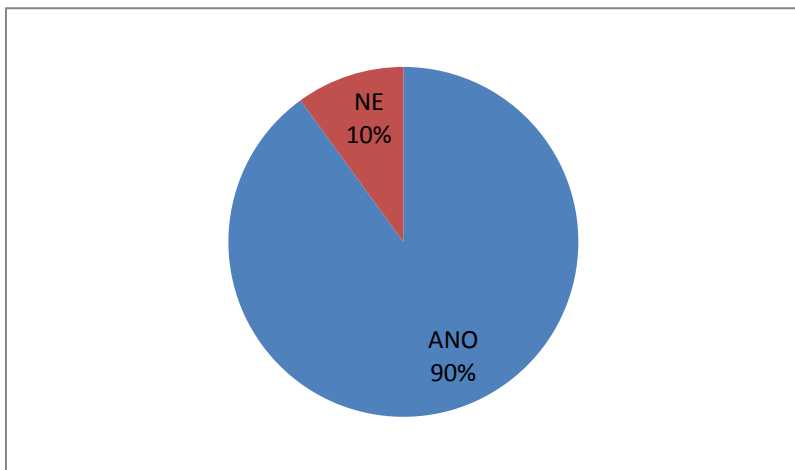
ANO	3
NE	17

Otázka č. 20 Pokud má, vadí vám to?

Ani jednomu ze tří respondentů nevadí, že mají jejich rodiče profil na Facebooku.

Otázka č. 21 *Slyšeli jste o rizicích, které vám na Facebooku a podobných sítích hrozí?*

Pouze dva z dotázaných nemají informace o nebezpečích, která jim na Facebooku mohou hrozit. Ostatní jsou informovaní. V následující otázce byli schopni definovat některé patologické jevy, které je mohou ohrožovat na Facebooku a dalších sociálních sítích.

n=20

Odpověď	Počet
ANO	18
NE	2

Otázka č. 22 *Pokud ano, můžete některé uvést?*

Žáci nejvíce uváděli kyberšikanu, zneužití osobních údajů a setkání s pedofilem.

Otázka č. 23 *Charakterizujet dvěma až třemi větami svůj vztah k Facebooku a jiným sociálním sítím.*

Facebook je pro tyto žáky hlavně prostředkem komunikace s přáteli a krácení volného času.

„Chodím tam hlavně kvůli kontaktu s kamarády, třeba z dovolené.“

„Facebook mám, ale beru ho spíš jako zpestření.“

„Mám na něm spoustu přátel, se kterými mohu být v kontaktu, když je nemám šanci vidět.“

6. 5. Závěr výzkumného šetření

Po vyhodnocení všech dotazníků mohu srovnat skutečné výsledky a výzkumné otázky, které jsem si na začátku stanovila.

1) Alespoň 75 % dotázaných bude mít založený profil na Facebooku.

Z 99 dětí ve věku 11 až 17 let, které mi vyplnily dotazník, má profil na Facebooku založených 90 z nich, což je 90,9 %. Tato moje domněnka se potvrdila. Je vidět, že Facebook má v této věkové skupině žáků hlineckého gymnázia silné zastoupení.

2) Více než polovina dětí ve věku 11 až 12 let bude mít Facebook, ačkoli Facebook by měl být lidem přístupný až od 13 let.

V třídě 1. A, kde jsou žáci ve věku 11 až 12 let, má účet na Facebooku 21 z nich, zbylí čtyři profil na FB nemají. To znamená, že 84% respondentů z této třídy vlastní účet na Facebooku, ačkoli jsou mladší 13 let. Myslím, že to je alarmující zjištění. V tak nízkém věku si jistě neuvědomují veškerá rizika, která mohou plynout z neopatrného chování na Facebooku. Myslím tím nenastavené soukromí, kontakt s cizími lidmi pouze přes Facebook a publikování fotografií, které mohou být zneužity například jako dětská pornografie. Nejsem odborník na internet ani virtuální sociální sítě, ale myslím, že by vývojáři Facebooku měli tak mladým uživatelům zkomplikovat přístup. Vyplnit jednoduše falešné datum narození pro ně totiž není dostatečnou překážkou.

3) Alespoň 10 % všech dotázaných tráví na FB více než 15 hodin týdně.

Hranici 15 hodin jsem zvolila proto, že jsem brala v úvahu školní docházku, kroužky, plnění školních povinností a samozřejmě spánek. Z 90 dotázaných dětí tráví 11 na Facebooku více než 15 hodin týdně, což je 11,1 % z nich. Můj odhad se opět potvrdil.

4) Více než 30 % všech dotázaných uvádí, že pociťuje fyzické či psychické známky závislosti na Facebooku.

38 z dotázaných se často dostává do konfliktu s rodiči kvůli množství času, který tráví na Facebooku. 16 respondentů odpovědělo, že když na Facebooku nejsou připojení, přemýšlí nad tím, co budou dělat, až se připojí. A 31 žáků uvedlo, že pociťuje bolest zad, kloubů nebo očí po delším sezení u počítače. Tento výsledek je alarmující. Více než 30 % respondentů pociťuje fyzické či psychické známky závislostního chování na Facebooku.

5) Nejméně polovina dotázaných má informace o nebezpečích, které je mohou na sociálních sítích, jako je Facebook, potkat.

72 dětí má informace o rizicích sociálních sítí na internetu. Podle mě je to velmi dobrý výsledek. Zbýlých 18 ale informováno není. Myslím si, že na této škole by neškodila přednáška o patologických jevech na internetu, zvláště pro ty nejmladší uživatele Facebooku.

Z výsledků mého výzkumu vyplývá, že minimálně 30 % z dotázaných žáků vykazuje psychické či fyzické příznaky závislosti na Facebooku. Jejimi projevy jsou **čas**, který na Facebooku tráví, **problémy s rodiči**, **přemýšlí o tom, co se děje na Facebooku**, i když nejsou zrovna online, a bohužel pociťují i **somatické příznaky**, jako jsou bolesti zad, kloubů a očí kvůli častému sezení u počítače.

Překvapilo mě zjištění, že 14 z respondentů má zkušenost se setkáním s cizí osobou, kterou poznali prostřednictvím Facebooku. Zajímalo by mě, jestli si neuvědomují obrovské nebezpečí, které je s takovým setkáním spojené.

Celkově bych zhodnotila stav zkoumaného jevu na Gymnáziu K. V. Raise v Hlinsku jako ne příliš dobrý. Doporučila bych rozhodně uspořádat nějaké sezení s odborníky, kteří se zabývají problematikou sociálních sítí, jejich riziky a závislostním chováním na internetu a sociálních sítích.

ZÁVĚR

Cílem mojí práce bylo zjistit počet žáků Gymnázia K. V. Raise v Hlinsku, kteří mají založený účet na Facebooku, možné projevy závislostního chování na Facebooku u některých z nich a rizika, se kterými se mohou uživatelé internetu a sociálních sítí setkat.

V teoretické části práce jsem nejprve shrnula poznatky o závislostním chování, jeho psychických a fyzických projevech, druzích závislostního chování a možné prevence. Další kapitola se věnovala internetovým sociálním sítím, jejich znakům a následně jsem se věnovala některým českým a zahraničním sociálním sítím, které máme možnost využívat. Třetí kapitola byla věnována už pouze Facebooku, jeho vzniku, historii, jeho technickým údajům, vývoji uživatelů v čase a samozřejmě jsem nastínila negativa a pozitiva užívání Facebooku. Ve čtvrté kapitole jsem shrnula některá rizika, se kterými se mohou uživatelé Facebooku a dalších sociálních sítí setkat.

Ve výzkumné části diplomové práce jsem použila metodu dotazníkového šetření. Zvolila jsem ji, protože dotazník je jednoduchou a dobře vyhodnotitelnou metodou

pedagogického výzkumu. Můj dotazník měl 23 položek. Některé byly uzavřené a některé otevřené. Respondenti, na které jsem se zaměřila, byli ve věku 11 až 17 let. Použila jsem 120 dotazníků. 99 z nich se mi vrátilo vyplněných.

Výsledky mého šetření nebyly uspokojivé. Více než 30 % respondentů pociťuje fyzické či psychické známky závislostního chování na Facebooku. Mezi psychické projevy patří ztráta kontroly nad časem stráveným na Facebooku, přemýšlení o dění na Facebooku, ačkoli tam v danou chvíli dotyční nejsou, a hádky s rodiči kvůli Facebooku. Fyzické příznaky závislosti, které děti uváděly, pramení především z častého a dlouhého sezení u počítače. Patří mezi ně únava, bolest zad, kloubů a očí. Dalším problémem, který může nastat u žáků, kteří se věnují více aktivitám na Facebooku než školním povinnostem, je zhoršení studijního prospěchu a neplnění úkolů.

Myslím si, že přednášky a různá sezení ohledně rizik užívání sociálních sítí a možnosti vytvoření závislosti, by měly probíhat na všech školách. Pro mě jako budoucího pedagoga bylo alarmující zjištění, že některé děti se setkaly osobně s někým, koho znaly pouze přes Facebook, a neuvědomily si nebezpečí, které jim kvůli takovému chování hrozí. Překvapilo mě, že už jedenáctileté děti, které by na Facebooku neměly být vůbec přihlášené, odpověděly, že pociťují bolesti zad a kloubů způsobené častým sezením před počítačem.

Výsledek mojí diplomové práce ukázal, že často diskutovaná závislost na internetu a Facebooku, se bohužel stává pro mnohé uživatele skutečností. A nejrizikovější skupinou jsou podle mě právě děti a mladí lidé, kteří si plně neuvědomují riziko vytvoření závislosti a následnou neschopnost rozlišovat „život na Facebooku“ a skutečný život.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Literatura:

CIMPOVÁ, Martina. *Život v kyberprostoru*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Teologická fakulta, r. 2009

DĚDIČEK, Dominik. *Facebook: jednoduše*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. 127 s. Naučte se za víkend. Jednoduše. ISBN 978-80-251-3196-1

DIVÍNOVÁ R. *Cybersex – nová forma komunikace*. 2005, TRITON, ISBN 80-7254-636-8.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4

KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 320 s. ISBN 978-80-251-3573-0

KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007. 98 s. ISBN 978-80-85783-78-0.

KULHÁNKOVÁ, Hana a ČAMEK, Jakub. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. 128 s. ISBN 978-80-904764-0-0.

NEŠPOR K. *Návykové chování a závislost*. Praha: Portál, 2011, 176 s. ISBN 978- 80- 7367-908- 8

ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. V Praze: Triton, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1.

Internetové zdroje:

ADMIN.: Moderní závislosti: chat, mobil, porno. Pomoc lidem s alkoholem [online], 2006 [cit. 2007-12-03]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/modules.php?name=News&file=article&sid=16>

Daniel Dočekal: Co byste měli vědět o pravidlech užívání Facebooku: <http://www.lupa.cz/clanky/co-byste-meli-vedet-o-pravidlech-uzivani-facebooku/>

Kamil Kopecký ,E-Bezpečí, ONLINE: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>

Kamil Kopecký, E-Bezpečí: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/socialni-sit/147-222>

<http://www.tyinternety.cz/socialni-site/zavislost-na-facebooku-jako-psychicka-porucha1-3632>
Jindřich Lauschmann:<URL>:<http://www.tyinternety.cz/socialni-site/zavislost-na-facebooku-jako-psychicka-porucha1-3632>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>

<http://www.drogy.cz/drogy/kap-nase-drogova-kultura.html>

<http://wwwm.htwk-leipzig.de/schweika/Drogenprojekt/Gruppe3/Ordner1/Kauf3.html>

Poppelreuter, Stefan (2002). Workaholism. Psychologie Verlagsunion.

Martin Janda: Závislost na internetu dláždí cestu k depresím, 21. století, ONLINE na:
<http://21století.cz/blog/2010/11/19/nova-studie-zavislost-na-internetu-dlazdi-cestu-k-depresim/>

<http://www.lekarnazdravi.cz/Styl%20090908.htm>

<http://www.drogy.cz/drogy/kap-proc-lide-berou-drogy.html>

Martin Bugner: Sociální síť, dobrý sluha, zlý pán, ONLINE na:
<http://www.internetprovsechny.cz/socialni-sit-dobry-sluha-zly-pan/>

Radek Kubeš: Sociální sítě nejsou jen Facebook. Podívejte se na ty české, ONLINE na:
http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-na-ty-ceske-p4e-/sw_internet.aspx?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse

<http://www.zive.cz/bleskovky/libimseticz-jeste-zije-spustilo-nove-hry/sc-4-a-162022/default.aspx>

<http://web.seznam.cz/cz/spoluzaci-cz.html>

<http://www.lupa.cz/clanky/linkedin-pro-zacatecniky/>

<http://www.lupa.cz/n/myspace/>

<http://www.lupa.cz/clanky/twitter-pro-zacatecniky/>

<http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-37818660-facebook-ma-dalsi-problem-uz-i-kanada-ho-obvinuje-z-porusovani-zakonu>

<http://computerworld.cz/internet-a-komunikace/facebook-chrli-dalsi-novinky-rozsiruje-moznosti-profilu-43866>

<http://www.checkfacebook.com/>

<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/66-23>

<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kybersikana>

<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/355-zdravotni-a-psychicke-nasledky-kyberikany-mez-dtmi-a-dospivajici-mladei>

Přílohy

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ - FACEBOOK

Milí žáci,

obracím se na vás s dotazníkem, který bude součástí méj díplomové práce na téma Závíslost na FACEBOOKU: Do jaké míry ovlivňuje Facebook náš reálný život a jaká jsou jeho rizika. Následující otázky se budou týkat vašich profilů na Facebooku, času tráveného na nich a vlivu Facebooku na váš reálný život. Samozřejmě vyplnění dotazníků je anonymní a dobrovolné. Budu ale velmi ráda, když si najdete chvíli na jeho pročtení a vyplnění.

Děkuji Vám za vaši ochotu a spolupráci

Petra Duchečková, studentka Pedagogické fakulty UP v Olomouci

Věk:

Pohlaví:

dívka

chlapec

1) Máte profil na Facebooku? (Pokud odpověď zní NE, nepokračujte v dotazníku. Díky.)

ANO

NE

2) Kolik hodin týdně trávíte připojeni na Facebooku?

a) méně než 3 hodiny týdně

b) 4 až 7 hodin týdně

c) 8 až 15 hodin

d) více než 15 hodin týdně

3) Kolik máte na Facebooku přidanych přátel?

a) méně než 10

b) mezi 11 - 30

c) mezi 31 - 50

d) mezi 51 - 100

e) mezi 101 - 150

f) více než 150

4) A kolik z nich je vašich reálných kamarádů a znáte se s nimi dobře i osobně?

a) méně než 5

b) 6 - 10

c) 11 - 20

d) 21 – 30

e) 31 a více

5) Hrajete nějaké hry prostřednictvím Facebooku (např. FarmVille, Maffia Wars)?

ANO

NE

6) Máte nastavené soukromí na vašem profilu, aby si každý nemohl přechíst informace o vás a prohlédnout si vaše fotky?

ANO

NE

7) Používáte svoji facebookovou zed' na sdělování svých pocitů a myšlenek?

ANO

NE

8) Jak často svoji zed' na Facebooku aktualizujete?

a) každou hodinu b) několikrát denně

c) jednou za den d) několikrát za týden

9) Zanedbáváte nebo odkládáte svoje školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku?

ANO

NE

10) Zhoršil se váš prospěch ve škole během posledního roku?

ANO

NE

11) Myslíte si, že čas strávený na Facebooku vás připravuje o čas v reálném životě?

ANO

NE

12) Snažili jste se omezit čas, který trávíte online na Facebooku?

ANO

NE

13) Pokud jste se snažili, proč a podařilo se vám to?

14) Je pro vás snazší komunikovat s přáteli a známými přes Facebook než tváří v tvář?

ANO

NE

15) Do které z následujících situací jste se někdy dostali / dostáváte (můžete zvolit více možností):

a) odmítli jste jít ven s kamarády a radši jste byli online,

b) hádali jste se s rodiči kvůli množství času stráveného na Facebooku,

c) zanedbávali jste kvůli Facebooku svoje koníčky z reálného světa (např.: sport, výtvarný nebo pěvecký kroužek),

d) sešli jste se s někým, koho jste poznali jen díky Facebooku.

16) Pozorujete u sebe některou z následujících možností (můžete zvolit více možností)?

a) když na Facebooku právě nejste, přemýšlíte nad tím, co budete dělat, až se připojíte

b) ztrácíte kontrolu nad časem tráveným na Facebooku

c) zanedbáváte školní a jiné povinnosti kvůli Facebooku

d) pociťujete bolest zad, kloubů nebo očí po delším sezení u počítače

17) Omezili jste kontakt s reálnými kamarády kvůli Facebooku?

ANO

NE

18) Co je pro vás Facebook?

a) Ztráta času

b) Příjemné zpestření a zábava

c) Kontakt s lidmi

d) Nejlepší způsob jak trávit volný čas

19) Má některý z vašich rodičů na FB profil?

ANO

NE

20) Pokud má, vadí vám to?

ANO

NE

21) Slyšeli jste o rizicích, které vám na Facebooku a podobných sítích hrozí?

ANO

NE

22) Pokud ano, můžete některé uvést?

23) Charakterizujte dvěma až třemi větami svůj vztah k Facebooku a jiným sociálním sítím.

Děkuji za Vaši spolupráci.

facebook

Facebook vám pomáhá udržovat spojení s lidmi ve Vašem životě.

facebook

Search

Mark Zuckerberg

Has worked at Facebook since 2004 Lives in Palo Alto, California Studied Computer Science at Harvard University From Dobbs Ferry, New York Born on May 14, 1984

Share: [Post](#) [Question](#) [Photo](#) [Link](#) [Video](#)

Wall

Info

Photos (794)

Friends

Questions

Notes

Family

Feross Aboukhadijeh

Surprise visit by Mark Zuckerberg and Mike Schroepfer to Stanford CS106A computer science class!

about an hour ago - View Post

Mark Zuckerberg was tagged in Adelle McElveen's album.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Petra Duchečková
Katedra:	Českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Závislost na Facebooku: Do jaké míry ovlivňuje Facebook náš reálný život a jaká jsou jeho rizika.
Název v angličtině:	Dependence on Facebook: To what extent Facebook affects our real lives and what are the risks.
Anotace práce:	Zjištění počtu uživatelů Facebooku mezi respondenty, projevy závislostního chování u některých z nich a zhodnocení situace na Gymnáziu K. V. Raisa v Hlinsku.
Klíčová slova:	závislost, sociální síť, Facebook, Mark Zuckerberg, rizika sociálních sítí, dotazník
Anotace v angličtině:	Determining the number of Facebook users among the respondents, symptoms of addictive behavior in some of them and assess the situation in Grammar school of K. V. Rais in Hlinsko.
Klíčová slova v angličtině:	dependence, social network, Facebook, Mark Zuckerberg, social

	networking risks, the questionnaire
Přílohy vázané v práci:	dotazník, 2 obrázky – profil Marka Zuckerbergra na Facebooku, úvodní strana Facebooku
Rozsah práce:	84 s.
Jazyk práce:	Čeština